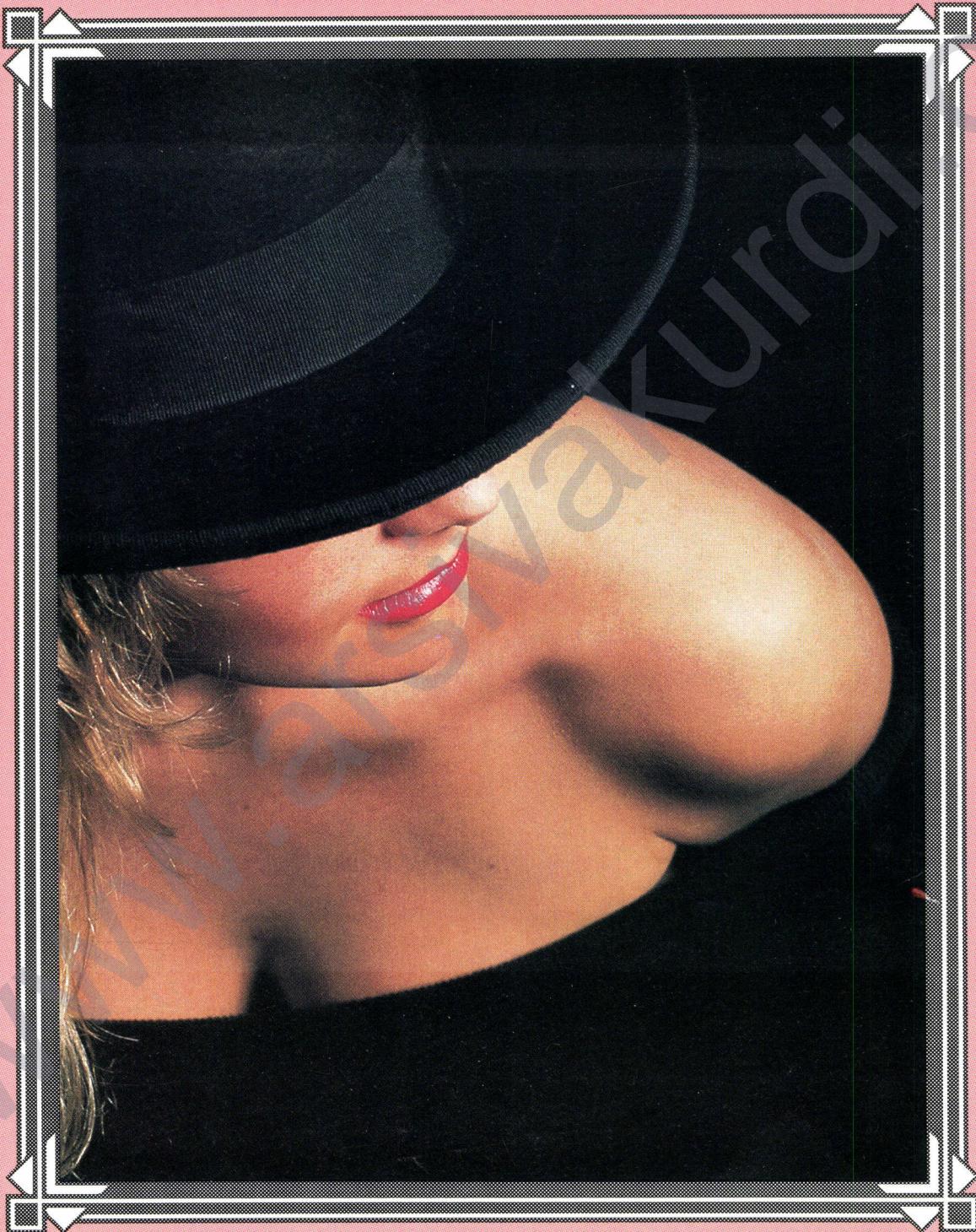

dîdar

JIMAR: 10&11, HEZİRAN/JUNI 1994 BÜHA 25 SKR

Ma seks tenê ji bo xortan e ? • rûper: 7
Kurdistan ne Efxanistan e ! • rûper: 6
Ciwanî pêşketin e • rûper: 10

Zewac karê dîna ye rûper: 5 Xort bêwijdan in rûper: 12

EV ŞER NE ŞERÊ ME CIWANAN E!

Neteweyê kurd ev bi salan e bo destxistina mafê rewa yê neteweyitiya xwe xebatê dike, di vê xebatê de bi sedan hezar qurban da ye û zerer û ziyaneye pir mezin gihayekê. Lê belê di gel hemî fedekarî û cefayên hatîn kişandin, hate dîtin ku ta van salên dawiyê asuyeke ron bo çareserkirina derdê gelê me neçebû. Bi taybetî di sedsala bîstê de kurd di kirya-reñ xwe de bûn qurbana siyaseta desthilstdarêñ biyanî û mesela kurdî nekarî bikeve meydana navneteweyî.

Piştî bûyerên van dehsalên dawiyê û ruxana gelek tixûbêñ bi destan kişandî, yên siyasi û coxrafi, hêviyek ji bo kurdan diyar bû da ew wekî gelek neteweyê xwedîmaf bigîhîn mafêñ xwe.

Bûyerên salên 92- û 93-yê, damezirandina parlamento û hikumeta federal ya kurdan, li basurê Kurdistanê, bû maweyê hêvî û ronahiyekê ji bo hemî parçeyên Kurdistanê. Divêt em hemî bigîhîne wê baweriyyê ku parastina başûrê Kurdistanê li ser me hemîyan ferz e, da ew bibe bin-gehek ji bo pûtepêdan û berfirehkirina destxistiyêñ milletê kurd. Divêt hemî alî li ser wê baweriyyê bin kû ev ne destkeftiya aliyeke tenê ye, mafê tu aliyan jî nîn e pê berjewendî û destkeftêñ xwe bikeve û bibe sebebê jidesderketina vê destkefê. Bi baweriya me di rewşa iro ya Kurdistanê û dinyayê de, rêber, siyasetmedar û desthilatdarêñ kurdan hewqas aqil in ku nexwazin ev destkefta he ji destê me derkeve. Em hemî dizanin ku her ro firseta avakirina parlamentojîn wiha nakeve destê me kurdan. Lewra divêt em hemî vê destkeftê biparêzin û rê nedîn tu aliyan ku bi navê kurdîtiyê rê li ruxandina vê destkeftê vekin. Ji me hemîyan re aşkere ye ku dijminîn me kurdan bi hemî imkanîn xwe dixwazin vê destkefta me wêran bikin, û nehêlin serbikeve....

Lê belê me careke dî dît ku rayên kêmûkasî, korfemî û nedûrdîtiniyê di nav me de gelek kûr û dirêj in. Herdu aliyeñ desthilatdarêñ me kurdan hêj negihane wê merhelê ku berjewendiyen gel bêxin pêsiya yên eşîr, cemaet û hizbên xwe. Em dibînin ku xwîn, enfal, derbederî û hêstirêñ çavan yên ku bi salan rişiyane, têra wêqasê nekirine ku rêberêñ me kurdan dersan jê bistînin. Ev diyar dike ku ev kesen he ne ehlîn siyasetê û rêberiya milletê me ne.

Di destpêka şerî de hemî hêviya me ew bû ku herdu alî hewl bidin û nehêlin ev nakoki belav bibe, rê lê veke ku dewletê kevneperek yêñ herêmê bibine agirxweşkerê şer û bi pare û imkana-tan kurdan bi destê kurdan bidine kuştin. Mixabin wisa tête fêmkirin ku kurd tecrûbeyan ji serhatiyen xwe yên kevin nagirin û divêt bûyer dubare bibin bo ew tiştekê (fîr) bibin.

Em dibînin ku herdu aliyeñ desthilatdar, hemî alet û rêyên kevin, yên ji bavûbapîran ve mayî, bikar tînin. Ew bi tuhmet, buxtan, derew û dijûnan dixwazin hemî pirdêñ têkiliyan bruxînin. Tenê hindek he ne ku wan neanîne bîra xwe. Ew jî ciwan û xelkê kurd e.

Em hemî destdirêjiyan, agixweşkirinêñ dewletê kevneperek yêñ mintiqê, bi taybetî yên Tirkiye û Iranê, mehkum dikan. Li heman dem de bi awayeke zor ciddî daxwazê ji herdu aliyeñ şer dikan ku ew li beramberî dîroka neteweyê kurd li gor daxwaza gel û ciwanêñ me hereke bikin, ango şer rawestînin.

Bila ev firseta dîrokî ji destê gelê me dernekeve, bila bes ciwanêñ me bêñ kuştin û derbeder bibin.

Hêviya me ew e ku desthilatdarêñ me bigîhîn encamekê ji bo rawestandina şer û aramîyê bâ-nin Kurdistanê.

**Yekitiya
Ciwanêñ
Kurd
li Swêdê**

ŞEVAHENG NE KULTUR E

Calakiyên kulturî û nasandina adet û dîroka kurd yet ji peywirêñ herî girîng ên YCK e û her li ser vî bingehî jî ji destpêka damezirandina Yekîtiyê ve, bi rexma kêmasiyan, wê kariye hêz û şiyana xwe di vî warî de terxan bike.

Di vê maweyê de gelek caran ji aliyê ciwanan ve pirsek hatiye meydanê ka gelo Yekîtiyê cîma ta niho di warê kulturî de çalakiyên kulturî pêkneanîne. Beriya bersivdana vê pirsê divê em ji maneya çalakiyên kulturî têbîgîhê û bizanin ka naveroka van çalakiyan ci ne û lewra bibînin ka gelo ew rexneyên ku qala çalakiyên me di vî warî de dikin, li cih in yan no.

Kultur, bi baweriya me, gelek waran di xwe de diguncîne û tenê maneya şevahengan nade. Me di vê maweyê de hewl daye ku em, bi darêhtina hinek aranjmanên hûnerî û kulturî wekî muzîk, ziman, sînema, şano û hwd, ciwanan di van waran de hinekê çalak bikin. Lê encamên van çalakiyan pir tal bûne. Cîma?

Ciwan tenê dixwazin li cihekî kom bibin û ji xwe re bireqisin. Di şevahengan de derfeta hevnaşînê jî pir lawaz e. Di pratîkê de kontrola şevahengan ji destê Yekîtiyê derdikeve û Yekîti dikeve hinek rewşan ku ne bi dilê wê ne; wekî cihê şevahengan, pirsa vexwarinê, mercen hûnermendan û hwd.

Em dikarin bibêjin, bi rexma ku giştê van programan bi belaşî hatine darêhtin û mesref û xercêwan ji kîsê Yekîtiyê çûne, tukesî entereseya xwe ji bo van beşan nîşan nedaye û her ji ber vê hindê jî bi vê riyê me gelek xesar kiriye. Wisa xuya ye ku mebesta ciwanan ji kulturê ne kultur e lê bervaj, mebesta wan ji kulturê şevaheng û govend e.

Em ne di wê baweriye de ne ku ciwan çewt ji kulturê têgihşîtibin, no. Renge wan peyveke kêrhatî ji bo entereseya xwe nedîtî be. Eger no YCK di warê kulturî de gelek xebat kiriye û xwestiye ciwanan di vî warî de çalak bike. (Xuya ye ev nayête maneya inkarkirina kêmasiyan me bixwe.)

Şevaheng ne çalakiyeke kulturî ye, yan jî kêmeñî mebesta ciwanan ne aspektên kulturî yên van şevan in. Ew tenê dixwazin li cihekî kom bibin û ji xwe re bireqisin. Cihê wê jî li her derî dibe bila bibe. Di van şevan de derfeta hevnaşînê jî pir lawaz e. Di pratîkê de kontrola van şevan ji destê Yekîtiyê derdikeve û Yekîti dikeve hinek rewşan ku ne bi dilê wê ne; wekî cihê şevahengan, pirsa vexwarinê, mercen hûnermendan û hwd.

Encama gotara me ev e ku çalakiyên kulturî ji aliyê ciwanan ve nayête pêswazî kirin, lê alîgir û hezkerên şevahengan pirtir in. Li vê derê erka YCK ew e ku ji hez û entereseyêni ciwanan feydeyî bistîne; hinek çalakiyên kulturî berpê bike û şevahengan ji karakterê "bazarîtiyê" rizgar bike da ku ev şevêñ he ji bilî ku bibin cihê civîn û hevnaşîna ciwanan, di heman katê de bibin bingehêke nasîn û hînbûna kultura kurdi.

**YCK
li Swêdê**

DÎDAR

Hejmar / No: 10 & 11
HEZİRAN / JUNI 1994

Yekîtiya Ciwanên Kurd li Swêdê
Kurdiska Ungdomsförbundet i Sverige

Berpirsiyar / ansvarigutgivare:
SHAHO KHIZIRI

Serkarê redaksiyonê / Chefredaktör
AKO NEJMEDDİN

Redaksiyon:

Alan Milanî
Arif Zêrevan
Atiya Battê
Choman Hardî
Dana Twana
Helo Bêkes
Huseyn Battê
Kwêstan Amêdi
Mambapir
Mehmûd Mirgeweri
Mijda
Nashmil Aram

Fotograf: Arî Foad

Redigerare/Mîzanpaj
ARIF ZÊREVAN

Abonetiya Salane:
Ji bo ciwanan 120 Skr
Ji bo mezinan 180 Skr
Ji bo dezgehan 200 Skr
Ji bo welatên dî 200 Skr
Buhayê yekane 25 Skr

Navnişan / Adress:
DÎDAR
Box 49082
S-100 28 Stockholm
SWEDEN
Tel: 08-652 85 85 vxl
Fax: 08-650 21 20
Postgiro: 644 78 00-1
ISSN 1102-9005

Dîdar organa Yekîtiya Ciwanên Kurd
li Swêdê ye, salê 6 hejmar têñ
weşandin. Dîdar dengvedana xwest û
viyan û ditinêñ hemû ciwanên Kurd
e.

Naverok

EVÎNDARI:

- 5 ZEWAC KARÊ DÎNA YE, *Roj-ana*
7 "MA SEKS TENÊ JI BO XORTAN E?" *Keçeye Bênav*
12 XORT BÊWIJDAN IN, *Bijar*
15 EWIL EVÎN, PAŞÊ WELAT Û SIYASET, *Anket*

DEBAT:

- 2 EV ŞER NE ŞERÊ ME CIWANAN E
3 ŞEVAHENG NE KULTUR E
6 EZ NAXWAZIM KURDISTAN BIBE EFXANISTAN,
Eyşê Bal

CIVAK/SİYASET:

- 8 CIWAN-NO, NEBIN DOKTOR!
11 CIWANÎ MEYDANA PÊŞKETINÊ YE, *Beşîr Botanî*

HÛNER/EDEBIYAT:

- 13 THE CRYING GAME, *Kwêstan Amêdi*
14 BANGA ŞEVA SERXWEŞ, *Birahîm Xalid*
15 GUL, ZAROKÊN TE, *Xelîl Cibrân*
18 ÇIMA KOMPÜTER NIKARIN PIRTÜKAN
WERGERİNIN?, *Peter Gärdenfors*
Wergêr: Arif Zêrevan

Zewac karê dîna ye

Hinek tişt hene gava ez behsa wan dikim xaltiya min dibêje: –Tu dîn û. Bi xwedê ez ne dîn im, lê pir tişt carna ji bo min ecêb tê. Mesela ez nizanîm hin kes çawa diwêrin bizewicin. Ez û hevaleda min, pir caran dirûnîn û behsa vê yekê dikin. Ew jî ji wan e ku zewiciye. Keçik ji gundê Kesîdîtê ye. Rojek ji rojên havînê gava ku ew bi zaroyê din re dilîze, diya wê tê û bangî wê dike û bi xwe re dibe malê. Mala wan tijî mîvan dibin. Pişt re ew pê dihise ku hatine wê ji bo yekî ku li Ewrupayê dijî bixwazin. Rebenê ma ci zane ku ewrupa ci ye. Piştî du salan ew tê vir.

Her car ku hevala min behsa hatina xwe dike, ez pir ditirsim. Xwedê neke ev yek bi serê min bê. Çawa yek dikare bi yekî re bizewice, heyâ rismekî wî jî nedîbe. Ez dikarim wê jî bikim lê yek çawa dikare heft saetan li ber maseyê rûne û ji ber 300 kesî ve rabe ser pêya û bixêrhatina wan bike?

Li aliyeke cilêن sipî û sipehî li ber yekê bin û li aliye din tu bifikirî ka dê pişt re ci biqwime. Tê bîra min ku ez zarok bûm jinêñ Gundî behsa hindê dikirin, eyb nebe min jî bi dîqet guhdariya wan dikir. Bi xwedê gava ez bi xwe li ser vê yekê difikirim ez dibêm soz ku ezê qet nezewicim. Ma qey ez dîn bûme? Lê xerîbê ma qey ez ne ji Tîbetê me. Li wê derê buka reben dibe jina hemî birayêñ malê. Xweziya min swêdî nezanîba û xeber li ser vî adetî nexwendiba.

Ew tişt hemî li cihê xwe çawa xelk xwe dîn dikin û xwe ev hind diêşînin da ku biwelidin. Bi ser vî halî de ez newêrim biçim tu derî, ew jina ku min dibîne berî her tiştî ji min dipirse ka min kes heye û ka ew dê kengî bênen ser daweta min. Ecêbên din-yayê ji wan weye ez jî wekî wan dîn im. Li gor hesabê min ji çar milyar xelkê dînyayê yek tenê aqil e. Ew jî ez im. Lê ez bawerim ezê di talîyê de guh bîdim xaltiya xwe û dê tevlî dînêñ din bim. Wek xaltî dibê: –Ma yeke bi aqil dê çawa bi tenê bikaribe di nava ev qas dînan de bijî? Bi xwedê tîrsa min her ji hindê ye ka dê ci biqwime. Ci xweş bû ku mirov zewicîba lê ci nekiriba!!

Roj-ana

NAME

Dîdar pêngaveke nû ye di çapemeniya kurdî de

Birayêñ hêja, karker û nivîskarêñ kovara Dîdarê!

Hêvidar im her serkeftî bin di karê xwe de.

Birayîno, jimara nehê ya kovara we kefte ber çavêñ min. Babetêñ wê gelek dixwêş in. Ev pêngaveke nû ye di çapemeniya kurdî de.

Hêvidar im hun jîmarêñ kovara xwe berdewam bo min binêrin. Ji kerema xwe re bo min bêjin ka behayê abonetiya salekê bi dolarê Emerîkî çend e.

Spas.

Birayê we Xelefê Zêbarî

23-yê adara 1994-ê

Xelef, em benî, bi dilxweşî emê Dîdarê ji bo te û keça te binêrin.

Jîyan bê evîn pir zehmet e.

Min di hejmara Dîdarê ya 9-an de li ser navê "Keçike 20-salî" nivîsandi-nek xwend ku navê wê nivîsandînê "Xweziya min jî yarekî kurd hebûya" bû. Ji bo wê min pêwîstî dît û ev name nivîsî.

Bi rastî jî vê hevalê rewşa xwe ya bêhevaltiyê, her wiha rewşa ciwanêñ kurdên li Swêdê dijîn, anîye pêş çavan û bawer dikim rewşa gelek keçan mîna rewşa vê hevalê ye.

...

Ez di dawiya nivîsandina xwe de navnîşana xwe pêşkêşî keçen ku bixwazin ji min re binivîsin dikim.

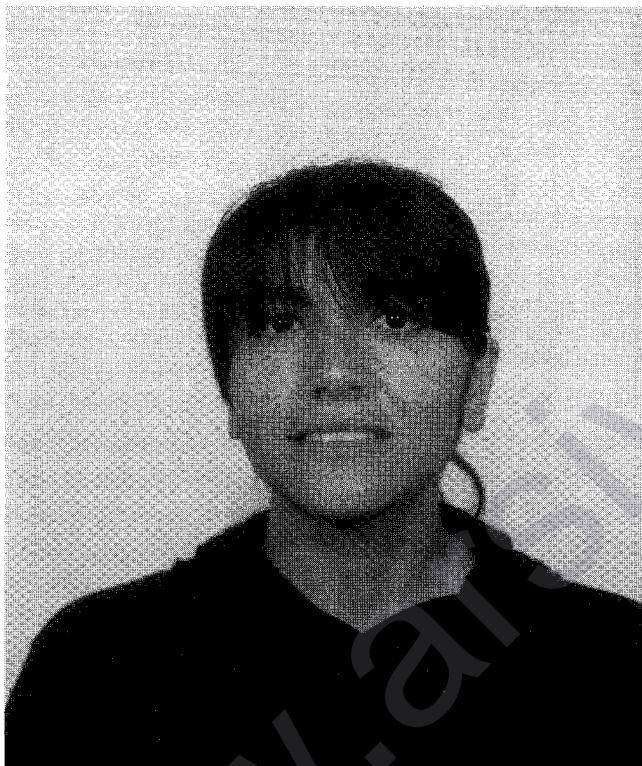
Hasan Şeker
Stockholm

We diyare Hesen Şekerî mebesta nivîsa "Keçika 20-salî" şas fêm kiriye. Keçika 20-salî ne li mîrekî digere, wê xwestiye bala xwendevanan bikişîne ser hebûna wê problema ku iro di nav ciwanan de heye.

”Ez naxwazim Kurdistan bibe Efxanistan”

Pirsa ciwanan bi giştî û ya keç û jinan bi taybetî pirseke girîng e ku heya niho pir kêm hatiye munaqşekirin. Dîdarê ho baş destpê ve munaqşeyê kiriye û ew jî bi dîtina min gelek baş e, bi taybet ji ber hindê ku ciwan bi xwe bi awayekî azad û demokratik bêşdarî vê munaqşeyê ne. Ez hêvîdar im ku hemî tevî wê munaqşeyê bibin.

Pir kes dibêjin çîma ciwanen kurd nayêne nava politîkayê û bi awayeke çalak bêşdarî xebata siyasi nabin û bi vî cûreyî erk û

EYŞÊ: – Divêt mirov piştgiriya ciwanan bike.

wezifeyên xwe yên netewî bi cih nañin.

Bî dîtina min ne pîwîst e ku hemî kes bi siyasetê re mijûl bibin. Di hemî civatan de tenê beşek ji civatê bêşdarî xebata siyasi ya aktiv dibin. Bi taybet kesen temenbiçûk kêmter dikîn nava partiyen siyasi de. Ciwan gava dikîn nava grupek siyasi de êdî ew bi awayekî normal mezin nabin û gava ku mezin bûn jî ev yek ji wan re dibe handîkapek. Çîma ku ew ji xwendinê paş dikîn û ji çalakiyên kulturi bi dûr dimîn in. Wê nikaribn me'rifeta civakî bistînin.

Karakter û şexsiyata her kesî di wî temenî de şikil digire. Bi dîtina min parti û grupen kurdan ne dibistanen minasib in ji bo nûciwanan. Lî hemî divê ku huwyet û kesîtiya xwe ya milî bi-

parêzin û bi rîyêni cihê-cihê piştgiriya gel û welatê xwe bikin, yanî wezifeya xwe ya milî bi cih bînîn. Tiştê girîng ew e ku zemînek wusa bê amadekirin ku ciwanen me bi awayeke normal di civata swêdê de pêşde biçin û bibin endamên çalak yên civatê.

Pêşdeçûn û pirbûna ciwanen kurd yên xwedîgotin û serkeftî dê feydekî pir mezin bigihîne civata kurd û xebata neteweyî. Ji bo pêşdebirina xebatê û pişt re avakirina Kurdistanê û birêvebirina civateke modern a kurdî pêwîsitiya me bi kadroyen çalak yên jêhatî û xwedî zanist û hevdemî heye. Dinya di hemî waran de bi lez û bez pêşde diçe û ji bo ku em hinek din ji dînyayê paşve nemînin divêt me kesen wusa hebin ku bikaribin rêberiya civata me bikin. Yanî ez dixwazim ku ciwanen kurd bibin xwedî perspektivek mezin.

EZ NAXWAZIM KU KURDISTAN BIBE EFXANISTAN. Ger însanenê me yên hevdem û zana nebin, Kurdistaneke rizgarbûyî dê bibe Efxanistan. Ji bo hindê pêwîst e ku em hemî arîkariya ciwanan bikin da ew di gel parastina kesîtiya xwe ya kurdî bikevin nava civata swêdî û xwe wek kurdêne swêdî hîs bikin. Bi bîr û hîzrîn konservatîv û paşdemayî em dê derbekî giran hem li ciwanan bi xwe û hem jî li welatê xwe bidin. Divêt em bêyi berêxwedana hisabin bicûk, qezencen grûpi û eşîretî, ji bo pêşdeçûna ciwanan û serkeftina wan bixebeitin.

Bi dîtina min YCK li Swêdê wek rêxistîneke demokratik û netewî zemîneke baş e ji bo perwerdekirina ciwanan çîmkî di çarçoveya yekîtiyê de ciwan identîteya xwe diparêzin. Û wisa ew xwe ji asîmîlebûnê rizgar dikin û li aliyê din bêtir dikarin xwe di civatê de pêşde bibin. YCK li Swêdê wek pird- û bandekî ye di navbera civat û xwenasîna kurdî û civata swêdê de. Bi bêşdarbûyin û endambûna di yekîtiyê de ew hem kurdîtiya xwe diparêzin, hem piştgiriye welatê xwe dikin û hem jî arîkariyê werdigirin ku di civata swêdî de serketî bin.

Ez bawer im ku bi vê yekê ciwanen me berî ku bibin hîzbî di bin kurd û nasnameyeke kurdî digirin û tûşî sergêjiyê jî na-hênen. Em divêt bi parastina xwe wekî kurd bibin stûnên civatê. Ez bo mînak Nalîn Baksîyê teqdîr dikim ku kariye bibe endamek aktiv û xwedîgotin di civata swêdê de û di temenê 26-salî de heya sinorê meclîsa milî ya swêdê jî çûye. Kî dikare bêje ku Nalîn ji me kêmter kurd e û kî cesaret dike ku bêje feydeya Nalînê ji bo kurdan û Kurdistanê ji yên din kêmter e.

Eyşê Bal

Beriya 2 salan min û xordekî hevdû li cem mala xalê min dît, ew bi xwe hevalê kurxalê min bû. Wê êvara me hev dîtî wî her demî li min dimeyzand bêyî ku ez bizanibim ji bo çi, lewra ez tırsiyam û min nexwest ez li gel wî biaxifim. Pişti çend rojna kurxalê min telefonî min kir, dema min rahişt telefonê û li gel axiftim wî ji aliyê xwe ve telefon da dest yekî dî. Wekî hun texmîn dikan ew yek ji ew xortê ku berya çendakê min li mala wan dîtibû. Wî da xuyakirin kû dilê wî li ser min heye û dixwaze min bibîne, wî dest pê salûsiyan kir û gelekkî tiştên ciwan û şérîn gotin. Piştre me gelek caran telefonî hev dikir û bi dizî hev didit, pirtirîn caran ew dihate dibistanê cem min, bi vî rengî têkiliyêne me xurt bûn dilê me li hev germ bû. Min ji dilê xwe hez jê dikir û ez bawer bûm kû ew pir xweşlaw e. Ew xurtekî kurd bû, gotinê wî gelek xweşbûn û min digot qey mirov dikare baweriyê pê bîne.

Pişti desteyariya nîv salê, rojekê wî destpê kir û li ser paşerojê û zewacê axaft. Min jê re got kû ez hê 18-salî me (ew 22 salî bû), hê min xwendina xwe tewaw nekiriye û divê berî her tişti ez xwendina xwe temam bikim da ku ez azad bim û çavê min ji weke yên wî ne li ber destê hinekan bin. Lî domahîkê min gotê Okej tu dikarî werî destê min ji dê û bavê min bixwazî.

M in û wî biryar da kû pişti ez gymnasiumê, amadeyîyi, tewaw kim emê dawetê kin û pişt re emê bi hev re xwendinê berdawam kin. Roj derbas bûn û ew nehat kû min bixwaze, wî da xuyakirin ku heta hingê nizanibû ku wişa zehmet e li ser vê tişti bi dê û bavê xwe re bi axife. Li gel wê ji ez gelek këfxwes bûm ku ew nehat destê min nexwest ji ber kû min nizanî bû dê dê û bavê min ci bersivê bidin. Bersiva wan dikaribû hevaltiya me wêran bike.

Rojekê ez û çend keçikêne hevalê min ji dibistanê çûn tiyatroyê. Li wêdê me çend keçikêne dî ji ji dibistanekê dî dîtin û em li gel hev li kefeteriyayê rûniştin. Axaftinê dest pê kir, em li ser hemî tiştan axivîn. Paşê axaftin hat ser têkiliyêne keç û xortan û keçike swêdî ji min pirsî ka têkiliyêne min bi xorten swêdî re heye an no? Min bi serbilindî got no (naxêr) û min da xuyakirin kû hevalekî minê kurd heye. Min bi xwe ew bi-

jartiye û min wêneyê wî derxist nîşa wan da. Wê gavê keçika swêdî got: "Ez wî nasdikim, min ew li cem Lîsayê dîtiye, ew niha hevalê wê ye."

Ez kenîm û min jê pirsî navê wî çiye? Wê navê wî got lê min ji wan re got ku ew ne navê hevalê min e. Min navekî dî ku ne navê hevalê min bû ji wan re got û bi tinazî : -We ew bi yekî dî re şâşkiriye ji ber ku hemî serreş di çavên swêdiyan de wekî hev xu-yadikin.

Pişti çendekê min di rîya hevaleke xwe re telefona Lîsayê peyda kir û li gel axivîm. Ji gotinêne wê diyar bû ku bi rastî ji ew û dos-tikê min hevalkê hevin.

Pişti min ev tişt zanî cîhana min hemî wêran bû. Min hew telefonî wî kir, dema wî ji wek hemî caran katjimî (saet) 8.30-ê telefonî min kir ez neçûm ser telefonê. Yek ji maliyêne me çû ser telefonê. Wî telefon girt, nexwest biaxive.

Rojekê ew hate dibîstana min, wî bihîstîbû ku ez êdî dizanim ku têkiliyêne wî bi keçike dî re hene. Di destpêkê de wî got ku tu têkiliyêne wî bi tu keçan re nîn in. Lî dema min jê xwest em hev re biçin cem Lîsayê, da jê bipirsin, wî yekser diyar kir ku têkiliyêne wî bi Lîsayê re hene û gote min: -Ez ji te hez dikim lê têkiliyêne min bi Lîsayê re tenha ji bo pêwistiyê ne. Mebesta wî pêwisyityêne sekî bûn. Dema wî ev tişt got dilê min xeli-ya. Ji wê rojê de ez naxwazim ci tişti li ser wî bi zanibim. Ta iro ji sergêjiyek min digire dema ez tînime bîra xwe ku ew tazî bi keçike dî re ye.

Bi rastî piraniya xelkê bawerin ku bi tenê pêwistiyêne xortan yên seksüel hene? Min û xortê xwe hev maç dikir ma ji wî re ev ne bes bû?

Li Kurdistanê ci keçê swêdî nîn in ku xort bikaribin ji bo pîwistîyan wan bi kar bînin. Di gel vê ji kes gazindan nake. Ez dizanim ku evîn li cem kurdên vêdê ne wekî li cem kurdên Kurdistanê giranbûha ye.

Ji bo ci xorten kurdan tenê wekî rezerven paşerojê mîze dikin? Ez dizanim ku hemî xort ne wisa ne. Lî serhatiya min dê heta hetayê wekî birîneke kûl di dilê min de bimîne.

Zor sipas ji bo we ku hun hene.

Keçike Bênav

Cîwan= no, nebin doktor!

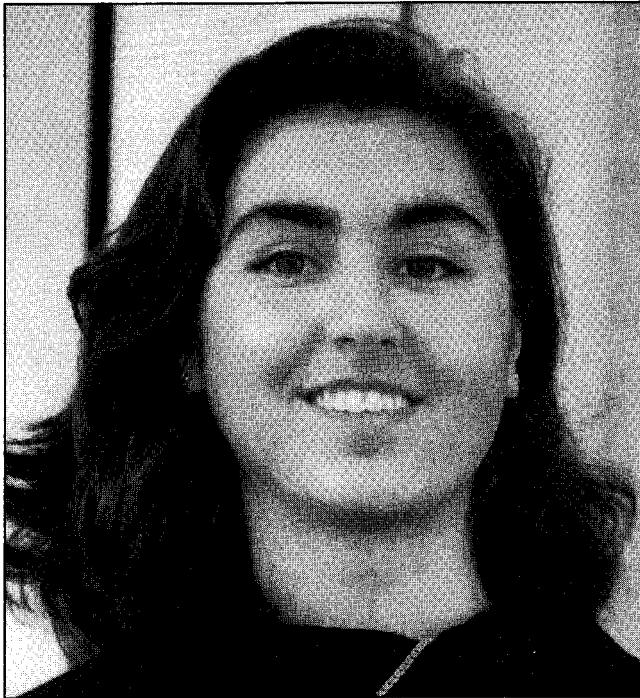
ATİYE BATTÊ

Mebesta vê hevpeyvînê ew e ku bi arîkariya ciwanan bibînin ka problemên wan di dibistanê de çine, sebebê wan probleman çine û em bi çi awayî dikarin arîkariya ciwanan bikin.

Jibo ku mirov di xwendinê de pêşbikeve gîring e ku mirov di ber xwendina xwe re tiştên dîtir di jiyanâ xwe de bike. Li gorî balkêşîya xwe ev tişt dikare spor, muzîk, karê rêxistinî, danûstandina civakî û hwd be. Ev bi ilmî hatiye izbatkirin. Lê piraniya dêûbavê kurd vê nizanin. Eger bihîstîbin jî pir caran

qebûl nakin. Ew ditirsin ku eger ciwanê wan fotbolê bilîzin dê di mekteba xwe de bimînin.

Wekî din jî daxwaza dêûbavan û zaroyên wan cûda ne, wek nimûne pir ji dêûbavan dixwazin ku zaroyên wan bibine doktor, lê zaroyan balkêşiyên xweser hene. Dîsa jî zarak li gor daxwaza dêûbavê xwe hereke dike. Ev dibe sebeba ku bê dilê xwe xwendinekê ku wextekî dirêj, bi salan dikişîne, dixwîne û ji ber vê yekê jî nagîhîjin encameke baş. Ka em bibînîn ciwan bi xwe çi dibêjin.

Mizgin Gündem, 17-salî, li beşa zanistên civatnasiyê li Uppsalayê:

— Sebra min li dibistanê têt, mamosteyên me baş in û dersên min ne baş û ne xera ne. Ez ji Tarîx û edebiyata swêdî pir hiz dikim. Bavê min arîkariya pêwîst bi min dike, lewre ez xwe hevcedarî arîkariyê nabînim. Mala me ne qerebalix e û ez dikarim bi hêsanî dersên xwe li malê bixwînim.

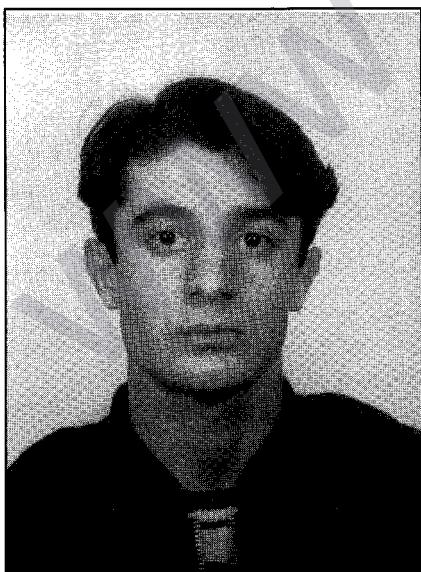
Mizgin bawere ku mirov dikare arîkariyê ji mezinan yan jî ji hevkasiyên xwe yên zîrek bigre. Ew wextê xwe yê vala bi hevalên xwe re derbaz dike û carna jî bi bavê xwe yan jî birayê xwe re diçê sînemayê. Mizgîn dixwaze gava ku mezin bibe bi karekî ku bi turîzmê ve girêdayî be kar bike, ji ber hindê ku ev pir ji gervaniyê û kirînê hez dike. Intereseyên vê gervanî, pirtûk, muzîk û nasîna mirovên nû.

Hadie, 19-salî, sala 3-yê li Vård skolana Lindesbergê:

— Ez bi hevalên xwe yên dibistanê li hev dikim û gelek ji psîkolojiyê, bi taybet ji sosyalpsîkolojiyê, hez dikim.

Hadie nikare li malê bixwîne jîber ku mala wan gelek qerebalix e. Ew nikare xwe li ser dersan germ bike. Bi ya wê baş e ku çend heval bi hev re dersan bixwînin. Dersên wê bi xwe baş in, lê wê çend heval hene ku dersên wan baş nameşin. Ew dibêje ku ger ew bi xwe bîryara xwe bidin, xwe pîçekê aciz bikin, dê dersên wan baştır bibin. Hadie wextê xwe yê vala bi hevalên xwe re derbas dike. Ew dixwaze bibe psîkolog an jî mamosteyê amadeyiye di beşa "betendevetenskap", ilmê keftûlef-tê, de.

Idris, 16-salî, klasa 9-ê li Stockholmê dixwûne:

— Ez pir ji mamosteyên xwe hez dikim û rêzê ji wan re digirim, lê ez ji xwarina dibistanê hez nakim. Biologî, civatnasi, tarîx, dîn û matematîk ji wan dersên ez herî pir jê hez dikim in.

Xwendina li malê jîbo wî hêsan e, ger bikare bi bêhna fireh xwe lê kîr bike. Wî tu hevalên ku li dibistanê neserketîbin nîn in, û bi ya wî baş e ku kesek arîkariya wî bike. Idris dibê ku karkirin bi grupen biçûk re, di mektebê de, baş e. Bi dîtina wî neser-neketina wan ya di dersan de ne ji kêmwandin, belkû ji nebaşfîmkirinê ye. Idris wextê xwe yê vala bi Bodybildning, geran û bi di kafeteryayê de runiştina bi hevalan re derbas dike. Ew dixwaze gava ku mezin bû bibe diplomat û wek endamekî PDK-Î-yê bixebite. Her weha ew dixwaze arîkariya ciwanan bike ji bo amadekirina Kurdistaneke azad û serbixwe, bi wekheviya navbera jin û mîran. Siyaset, müzik-stran û spor ji intereseyên wî ne.

Ciwanî meydana

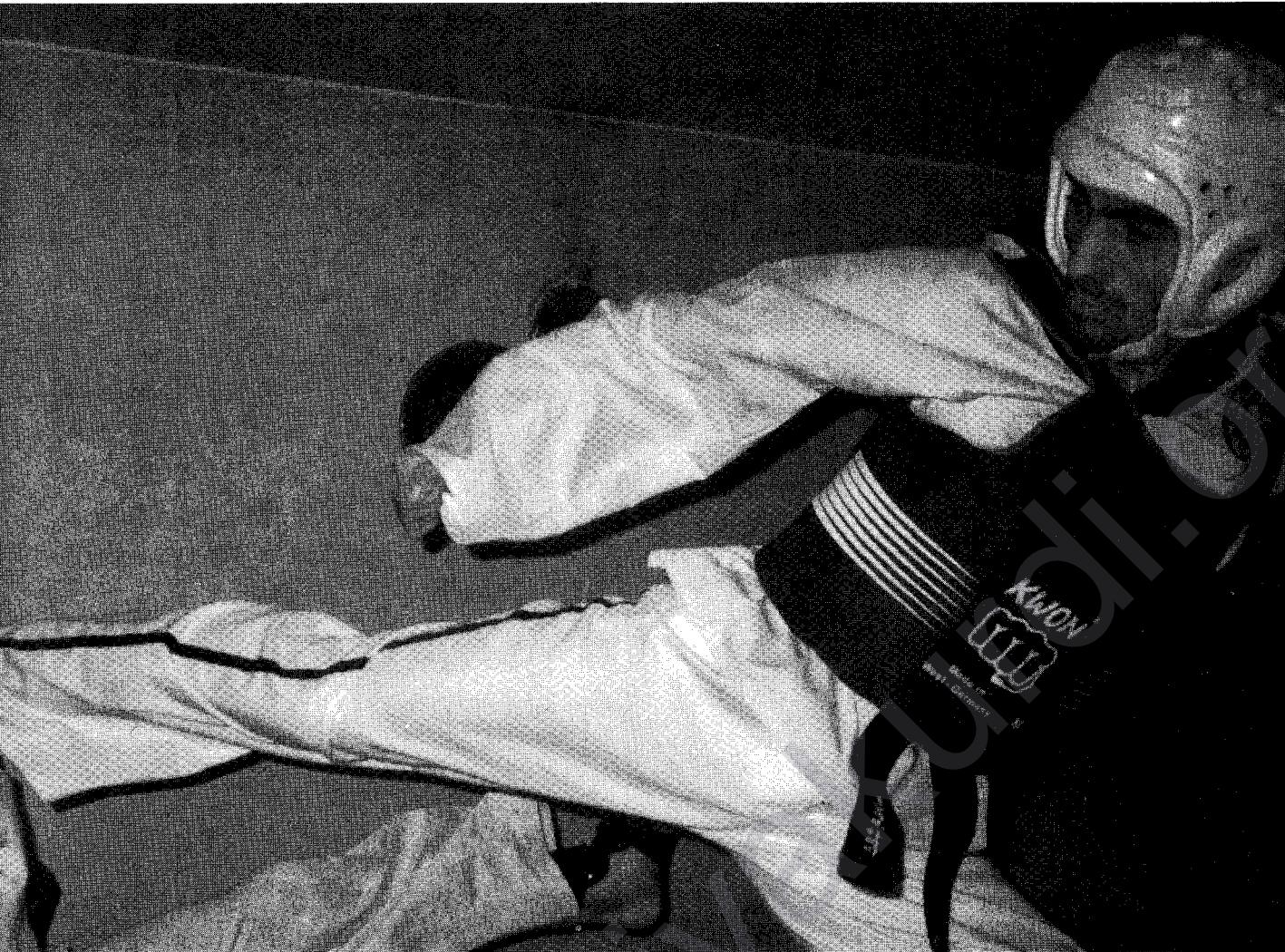
Evdilnasir sala 1967-ê li Ormiyê hatiye cîhanê. Dema ku ew bû 7-salî wî dest bi xwendegehê kir. Piştî hingê wî dixwest li danişgeha polîsan bixwîne. Ji ber kurdbûna xwe ne hate pejirandin.

Evdilnasir di 13-saliya xwe de dest bi tekvando-yê kir. Di destpêkê de dêbabên wî ev yêk nedipejirandin. Ji ya wan ve heger kurê wan werzîşê, sporê, bike dê di xwendinê de ne jîr û jêhatî be. Di dawiyê de wan daxwaza Evdilnasırı qebûl kîrin û rê lê ne girtin.

Evdilnasir zû fêrî tekvando-yê bû û di 8 heyvan de kemera zer wergirt. Nasnavê wî jî bû "Lawikê Ormiyê". Dema ku ew bû 18-salî, ango piştî 5 salên temrînê, wî kemera reş wergirt û bû lehengekî (qaremanekî) bi nav û deng.

Lawikê Ormiyê ji ber rewşa welatî sala 1986-ê çû tirkiyê û li wê derê salekê ma, 1987-ê ew hate Swêdê û yekser dest bi sporê kir. Piştî hefti heyvan çû bajarê Örebroyê û li vî bajarî bû arîkarê mamosteyê taekwando-yê. Piştî salekê jî ew bû fêrkarê (A) tekvando-yê, "instructor at a level". Sala 1989-ê ew gîhişte armanca xwe û li bajarê Karlskogayê klubek damezirand. Di gel vê jî ew li bajarê Örebroyê fêrkar bû.

Wekî tête zanîn kek Evdilnasir hez ji xwendinê dike, lawekî çalak e. Ji lewra 1990-ê ket danişgeha Örebroyê, pişka Föval-

pêşketinê ye

tningsekonomiyê, û 1993-ê wî xwendina xwe tewaw kir. Her piştî hingê wî li Lindesbergê dest bi xwendina Nationalekonomiyê kir. Ew niho berpirsyarê komeleya kurd li Örebroyê ye.

Te çima werziş hilbijartkiye?

– Da ku çalak bim, tekvando jî bi qedr bû. Min dixwest fêri karekê bibim da navê gelê xwe pê bilind bikim. Di gel vê jî dema ku ez biçûk bûm min filmên Bruce Lee dîtibûn.

Hêviya te ji paşerojê ci ye?

– Ewe ku ez karekî baş ji bo mirovaniyê bikim, li derveyî we latî gengazî hene û ez dibêjim bila ew delîvên ku heyîn ji destê zaro û xortê kurdan ne çin.

Gotina te ya dawî ci ye?

– Belê, hîç tiştekî hêsan di jiyanê de nîn e. Lê heger mirov zehmetî bikêse û li ser karê xwe berdewam be, dereng yan zû, dê her bigihe hêviya xwe. Em kurd bê welat in, me di vê cihanê de

ci maf nîn in. Ji lewra divêt em di xortaniya xwe de bixebeitin. Ta bo cihanê aşkere bikin ku me kurdan karîn, çand, hûner, zi man û dîrok heye. Binasê paşvemana me ya îro zordariya ku li me hatiye kirin e. Ne ku ji destê me nayê. Li welatên pêşkeftî yên wekî swêdê heger mirov çalak be rûmeta mirov tête girtin û rîya pêşketinê li ber mirov divebe.

Amadekar: Beşir Botanî

"EZ TÊNAGIÎHÎM ÇIMA XORTÊN ME WIHA DURÛ NE."

Xort bêwijdan in

Ez ne ji mîj ve li Swêdê me, tenha eve sal û nîveke ez li vir dijîm, lewma jî dibe ku zanîna min li ser rewşa civata kurd li swêdê ne gelekî fireh û kûr be. Li gel wê jî di vê sal û nivê de gelek tişt min dîtin ku pir balkêş in û pêwîst e ku mirov nerîna xwe li ser bêje.

Bê guman di vir de daxwaza min ne ewe ku lêkolînekê li ser civata kurd çêkim û hemî problemên wê bînim zi-man. Tenha dixwazim nêrîna xwe li ser beşekî bicûk ji problemên ciwanên kurd bêjim.

Bi baweriya min tu cewazî di navbera jiyana keçen kurd yên li Swêdê û yên li Kurdistanê de nîn e, tenha cil û xemla keçen kurd li Ewrupa ne weke yên Kurdistanê ne. Jê pê ve rewşa wan weke hev e.

Li vir jî keç bi dê û bav û birayên xwe re dijîn û tu rola wan ya aktîv nîn e di malê de. Ci bi rengekî dijwar û vekirî be û ci jî bi rengekî nerm û nixumandî be zordestî ji du aliyan ve tê ser keçan; zordestiyek ji aliyê dê û bav û biran û zordestiyek ji aliyê civata kurd ve. Dibe ku keçin hebin, di malê de û ji aliyê dê û bavan ve azad in, lê di gel vê jî ew nikarin di civata kurdan de azad bin.

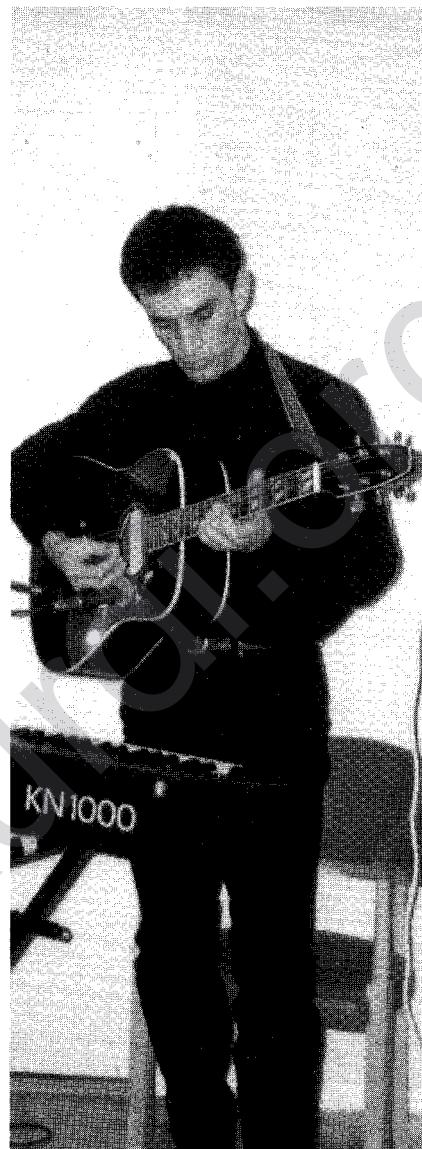
Berî demekê min û keçke kurd hevnas kir û gelekî bi min xweş bû ku bi şê-weyekî normal li gel wê biçim û bêm û carcaran hev bibînin. Lê min dît ku keçik gelekî bi tirs e û nerehet e. Ev tiştekî seyr bû ji min re, ji ber ku 12 sal bû ke-

çık li Swêdê dijiya û gerek ne wisa bûya. Min xema vê tişte nexwar û min ji xwe re got dibe ku dê û bavê wê an jî bira-yên wê dijwarbin lewma ew wisa nerehet e. Dema min jê pîrsî wê got: Ez ne ji dê û bav û birayên xwe ditirsim, tîrsa min ji xortên kurda ye ku gotinê xirab li ser keçan belav dîkin û dikarin sihgeke reş bavêjin ser paşeroja keçan di civata kurd de.

Ez gelek dixwazim ku jînê kurd azad bin, mafê bijartina paşeroja xwe hebin, di nêrîna min de ev tiştekî gelek girîng e.

Tiştekî dî ku li ba min gelek seyr li vir heye, ew jî ewe ku xort gelek dijwarin di dehma keçen kurd de. Ew wan gelek gunehbar dîkin dema ku zanibin keçan berê têkilî bi xortan re kiri-ne. Lî xortên kurdan daxwazên wiha ji keçen ewropiyan nakin. Piraniya xortên kurdan bi dilxwesî ji keçen ewropî razîne bê ku têkiliyên wan yên berê bi xortan re ji wan re bikin gunehkarî an kemasî.

Ez tênagihîm çima xortêن me wisa durû ne (dubbelmoral). Di nêrîna min de heger tiştek xirab be gerek ji tevan re xirab be, û heger normal jî be gerek ji tevan re normal be.

Nav: Bijar Temen: 24 sal Cihê ji da-yîkbûnê: Hewlîr Xwendin: Diplom di ragîhandinê de. **Hobi:** Li instrûmetên müzikî dixe, bi taybet bass-gitar. **Aktîvîtet:** Li gel çend ciwanên swêdi di grupeke pop-rock-ê ya bi navê "London"-ê de kar dike. Di konsertan de li gel N.Rezazî li bass-gitarê dixe. **Wî besdarî** di tomarkirina kaseta dû-mahiyê ya N.Razazî, "xemî nan", de kiriye. **Stranbêjê favorit:** Mezherê Xaliqî Strana favorit: De gremewe. **Jî grubîn biyanî yên favorit:** U-2; UB-40

Videofilm

The Crying Game

The Crying Game filmeke ingilizî ye. Şes xelatên Oskarê standine.

Jody, eskerekî ingilizî ye, ji aliyê IRA ve êxsîr têt girtin. Fergus pawaniya wî dike û ji hemî hevalen xwe baştir e. Ji hemiyan zâtir digihe ser kelaşê Jody yê nexwêş.

Piştî Jody tête kuştin, nebidestê xwe, Fergus diçe Londrayê û li wêrê hewil dide ku destgirtiya Jody bibîne, dîl yan ciwan. Belê IRA bela xwe ji Fergus venake.

Parçeke diyalogê ji filmî wiha ye.

Jody pirsyarê ji heresê xwe Fergus dike.

Du tîpêñ mirovan hene; yêñ ku didin û yêñ ku werdigirin, wek dûvpişk û beq, tu vê çêrokê dizanî Fergus?

Dûvpişkekî diviya ser robarekî re derbas bibe belê melevanî nedizanî, ji ber wê çû nik beqekî û dixwest ko beq wî bike pişta xwe û derbasî rexâ dî bike.

Beq: Heger tu bêyî ser pişta min tu dê bi min ve bidâ.

Dûvpişk: Heger ez bi te ve bidim dê em herdu binav bîbin.

Piştî beqî hizirê xwe kir got baş e.

Beqî dûvpişk kir pişta xwe û xwe berda di avê de. Li nîva avê da beq pêhesiya ku sotin kete pişta wî û derhal herdu binavbûn.

Beq: Bo çî te bi min ve da? Niho dê em herdu pêkve bixe-niqin.

Dûvpişk: Ez neşêm xwe zebit bikim ji ber ev sirûst, tebî-etê, min e.

Beq: Ü mana vê çi ye?

Dûvpişk: Bi xwe xuya ye dûvpişk wê dike ya di tebîetê wî de.

Jody dibêje Fergus meska min rake.

Fergus dibêje ji ber çi.

Jody dibêje ji ber ku tebîetê te wisa ye, tu xêrxwazî.

####

Ez di bêjim ku ev film gelek yê dixwêş e û pir têrsurprîz e.

Korterastî li ser filîmî:

Stephen Rea: Fergus

Forest Whitaker: Jody

Jaye Davidson: Dîl

Derhênan: Neil Jordan

Distribution: Warner Bros.

Amedekar: Kwêstan Amêdî

PENCERE

Radyoya Pencereyê hemî yekşeman şev
ji saet 21.00 ta 00.00-ê li ser pêla FM-ê, 88,9
MHz, weşanên xwe li seranserê Stockholmê dike.

Banga şeva serxwes

Taca kû
Eştar hûnandî
ji peravêن roja Mezopotamiya û
dilên cengawerên Kardoxî
ferîsteyên şevperest yek bi yek
kela ciwaniyê pê vexwarin û
dane te.
Lêvên te...
esmanê bêbinî di çavêن te de...
Singê te yê xilamaş bûyi
di pêçeka xewnêن Rojhilata kûvî de
min serxwes dikin
bi hilm û bîna bîst buharan
kû dikolin di xwîna te de
û
taca kû
sedê sedsalan
serî li ber tewandî
di beriya ox û goteke germ
di reşa şeveke şêt û serxwes de ye.
Ey periya şîrvemêtî
ji destanêن geliyê Laleş
ez miridê bejna te me
û heft esmanêن heyîna min
çavêن wa yêن zarokî
li riya te ne
de were dost li hêviya te ne.
Arvanek tütun, qelûnekê û mestek mewîs
bide xwedanê şev û rojê

piştika xwe li ber derî deyne û
bi nazî... bi yaxî... bi sergiranî û ciwanî
xwe bavêje guriya agirê gerdûnê.
Û di himbêza tempula Eştar de
kû xurîniya xwe
dişkîne
bi keçkaniya periyêن Mezopotamiya.
Berekî ji porê xwe bide bayê
yekî bide min û reşa şevê
û xwe bispêre raperîna laş
û bextê du lêvan.
Bila nerm nerm
germ germ
şer bibin ser çep û rastê bejna te
bakurê te yê şermokî û başûrê kûvî.
Bila xwe bison
di pêlên xewna gunehkariyê de
û bimirin
di lerzîna lêvên te de
û di germa hilma raperinê de.

Birahîm Xalid

Gul Zarokên te

Em, gulê bê pel,
û bê stirî/dirî ne.

Bê par,
û bê şahî ne.

Em keç,
û lawêñ kurdî ne.

Mi xwest deynim,
stiranek
Tev xweş û şahî^{gul û cinet}

Lê tev bû qîr hawar,
xwîn ji çava dihate xwar.
2.2.91

Ne xerib im,
ne ê cî me
Ez serreş im,
erda xwe ne dîme
Ez xortekî,
windayî me.
2.2.91

Ne malê te ne,
Keç û lawê daxwaza jiyanê ne.

Ez bi riya te, têñ dinê,
Lê ne ji te ne
Li cem te jî bin
Ne malê te ne.

Tu dikarî laşê wan bigirî,
Lê ne canêñ wan
Ji ber di welatê sibê de ne,
ku tu tucaran nikarî biçi,
û ne jî di xewna çavan de bibîñ.

Tu dikarî xwe bikî wekî wan,
Lê tucarî nebe tu wan wekî
xwe bikî.

Ji ber jiyan bi paşde venagere,
û li diho jî na mîne.

Xelîl Cibrân

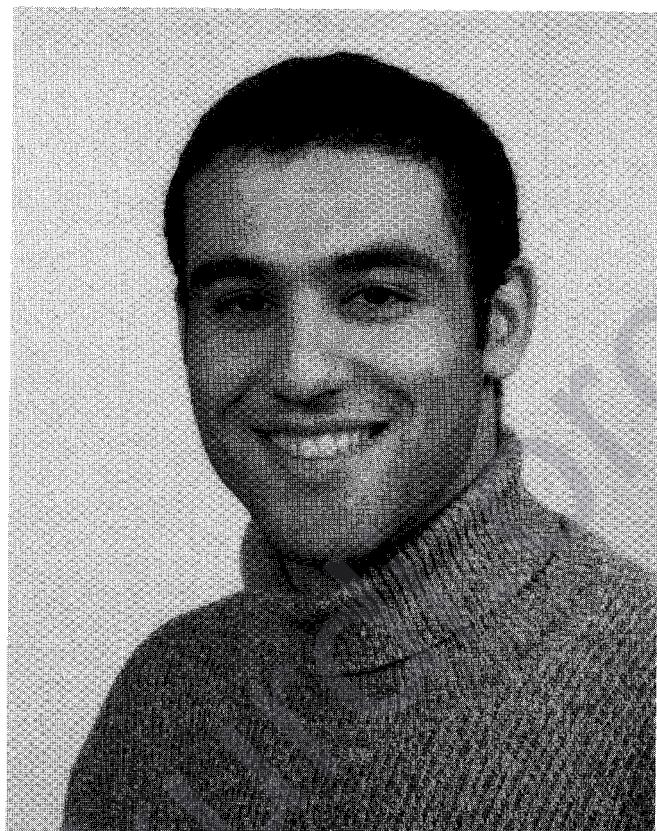
Xelîl Cibrân (Khalil Gibran): 1923

Wergerandin ji helbesa wî ya bi navê "The Prophet"
Xelîlê Battê.

Sozan, 22—saflı:

- Xwendina bilind û karê baş gelek tesîrê nake li ser peyvendiyê navbera du kesan. Çawaniya nêrîn û endazeya têghiştina jiyanê tişte girîng e. Yanî girîng ew e ka tu jiyanê çawa dibînî. Mirov dikare û dişet bi zêdebûna tecrubeyên jînê devlemend be û bigihe cihêن bilind, lê pêwîst e ku yek şerîkê jiyana xwe fam bike.
- Evîndarî her çend li siyasetê dûr bimîne baştır e. Lê ger ku mirov ser bi du rêxistinên cihê be, nabî bihêlin ku tesîrê danête ser jiyana wan

Tahir, 20—saflı:

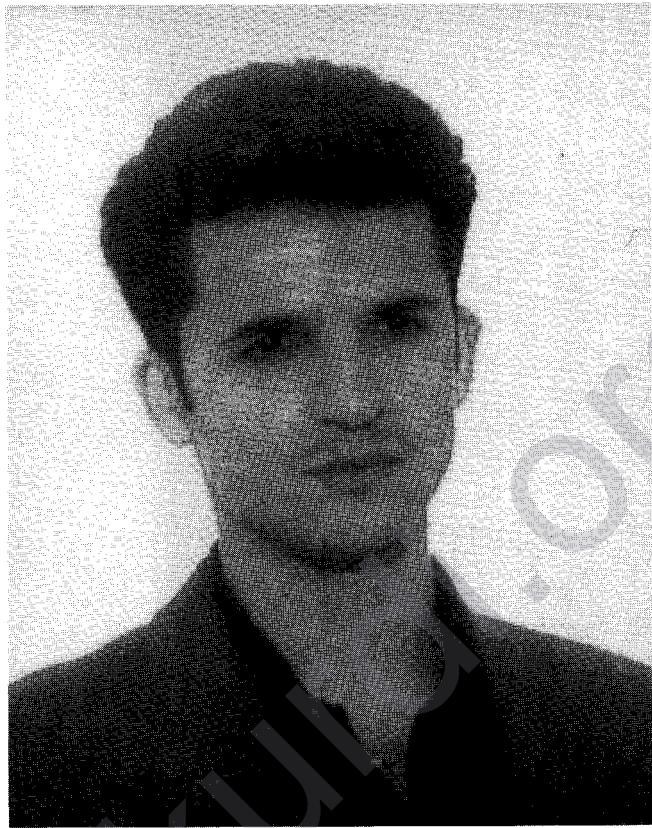
- Gava mirov di temeneke biçûk de ye tiştên wisa ji bo mirov ne girîng in. Lê wextê mirov mezin dibe kûrtir û hûrtir li ser jiyanê difikire. Bi ya min girîng e ku pişikdarên jiyanê di sekiye-kê de bin da ku di pişt re problem ê nebîn.
- Ez tiştê wisa fam nakim. Çima mirov nekare hiz ji kesekî neke ji bona fîkrêن wê yên siyâsî. Lê ser vî halî de ez dizanîm ku ji bo kurdan gelek zore ku ser bi du partiyên cihê bin û li gel yek bijîn cîmkî piraniya partiyên siyâsî dijminatiya hevdu dikin.

Ewil evîn, paşê siyaset

Bi rastî ma hûn dizanîn ka ciwanêñ kurd li Swêdê çawa difikirin? Jiyan û mezinbûn li welatekî wekî Swêdê ci şûn daniye ser mêtî, şeveya bîrkirinê û dîtinêñ civakî yên wan? Di te'qîba van pirsan de me ji ciwanan pirsî ka ew li ser babetên cihê cihê çawa difikirin. Pirsên wê hejmarê û bersivêñ wan ev in:

1: Karê baş û xwendina bilind ci tesîrek heye li ser têkiliyên te yên bi xortan/keçan re?

2: Dîtinêñ siyâsî yên cihê çiqas bo te girînge di jiyana evîndariyê de?

Diren, 16-salî:

- Ew kesê ku ez dê pê re bizewicim, ne girîng e ka tehsîldar be ya ne. Çimkî ez naxwazim bi kesekî re bizewicim ji ber xatirê xwandina wî. Şexsiyet, karakter û têgihîstina wî ji bo min girîng e.
- Helbet ku gelek tiştên ku em li ser wan lihev nekin dê hebin. Lê ev yek nayê wê manayê ku em dê dîtinê hev biguherin. Ev tiştên ku li gorî wî rast bin helbet ku ew dê wê bike , lê wî mafê

û welat

hindê nabe ku jîbo min û li şûna min bifikire. Ez jî divê ku rêz û hurmeta dîtinê wî bigirim. Ew divê li gor min be.

Çalak, 24-salî:

- Min pê xweşê ku di seviya min de be, heyâ li ser min re jî be baştir e. Zêdeyî min tiştan bizane da ku tiştina lê fêr bim. Mese-la ez dixwazim ew sjuksköterska be heyâ städare be. Min divê
- ku bi xwe jî statuye ke baş hebe da ku bikarim bi kesekî re bize wicim ku statuyeke baş heye. Wisa be ku em layêqê hev bin. Bo zarokan jî ew xweş e ku iftixarê bi dêûbavê xwe bikin.
- Dîyin û bîrên dosta min tişteke ku yê wê bi xwe ne. Ev tiştên şexsî ne. Lê dûrbûyîna siyâşî heyâ hindê tê tehemulkirin ku tesîrê nedanête ser jiyana müşterek. Ez bawerim ku bavêne me gelek caran rênadin ku zarokên wan bi zarokên kesên din ku ji partîyên din in, peyvendiyê dostane çê bikin. Ya baş ev e ku dêûbav li ser jiyana zaroyan bîryaran nedin. Bihêlin ku zarok û ciwanên me bi xwe bifikirin. Ez bawerim ku bavêne me gelek caran rênadin ku heyâ zarokên wan bi zarokên kesên din ku ser bi partîyên din de ne peyvendîyê dostane çê bikin. Ya baş ev e ku dêûbav li ser jiyana zaroyan bîryaran nedin. Bihêlin ku zarok û ciwanên me bi xwe bifikirin.

Çima kompûter nikarin pirtûkan

wergerînin?

PETER GÄRDENFORS

Li seranserê cihanê mirov dirûnîn û zimanekî wergerînin bo zimanekî dî. Ne hew metnên edebî têne wergerandin, belkû nivîsarên zanyarî, peymanên bazirganî, belgeyên dadyarî, rîbaznameyên teknikî û hwd. Ev xizmet kêm caran payeck bilind dibîne, piranî wekî karekî jiberxweve tête dîtin. Di seredema me de kompûter hingî diçê pirtir van karêñ jiberxweve dide ser milê xwe. Madem wisa ye çima kompûteran dest ne-avetiye karê wergerandinê?

Mirovan xwe ceribandine. Hêj di salêñ 50-an de, gava ku beng benga kompûteran bû, datalog û zimanzan lê xebitîn ku programina çêkin da bikaribin wergerandinan bi otomatîklî bikin. Mirov difikirî heger mirov bikaribûya rîzimana zimanekî bi hinek rîbazan, ku dê bikaribin wekî program bêne nivîsandin, formûle bike û heger mirov ferhengine kompûterizekirî ji bo her zimanekî hebûna hingê bi kêmî dê kompûteran bikaribûna wergerên tiştîn herwekher bikin. Ji ber ku kompûter pîr xweragir in û ji mirovan çêtir rîyeta rîbazan dîkin, divêt wan ev kar bi hêsanî bikira. Di têgehiştinêñ mirovan de xweşbinî li derbareyê mekanîzekirina karêñ wiha de mezin bû, herwiha ji bîlî wergerandina otomatîklî di warêñ dî de ji. Di şê'ra xwe ya bi navî Aniara de, Harry Martinsson ev pêşdîtiyiña dahatuyê wiha ifade kir:

Ew dizanin ku birtûjiya mîmayê•
ya intellektuelî
û vebijartin û ragihandina wê
sêhezar û heşî caran zêdetir e
ji ya mirovan heger ku mirov Mîma ji bûna.
Her cara têm mal de û mîmayê dixebeitînim
ew wekî di mîrabekê de dadinijin.
Û gelek caran min bîhistîye ew di minminin:
bifikire li wî kesê ku wekî mîmayê be.

Lêbelê pêşkeftin rawestiyen. Feylesofî israîli Yehoshua Bar-Hillel hêj di sala 1960-ê de raporeke pir rexnegir li ser wergerandin ji zimanekî bo zimanekî dî, ya kompûterizekirî, nivîsand. Ewî ji wan metodên ku dihatin bikaranîn encama ku mirov dê tucaran negîhî vê armancê derxist. Raporâ Bar-Hillel bû sebekî mezin ji kêmkirina lêkolînên li ser wergêriya kompûterizekirî re. Ev lêkolînên wiha di salêñ 60-an û 70-an de nizbeten

dorsêncirkî bûn, lê cardî di salêñ 80-an de bişkivîn. Li Ewropa-yê, wek nimûne, welatêñ EU-yê projeyeke gelek gewre ya lêkolînê, bi navê Eurotra, dan destpêkirin. Armanca projeyê çêkirina programek wisa bû ku bikare wergêriyê di nava her neh zimanî EU-yê de bike. Beriya salekê proje bi dawî hat, lê encamên wê dorsêncirkî ne. Wan hinek pêşkeftin kirine, lê ew bersiva hêviyên mirov nadin.

Çima wergerandinê bi otomatîklî hewqes zor in? Bi rastî ji dê hem ji bo weşanxaneyan hem ji bo dersdaran xarîqeyek mezin bûya, heger mirov bi arîkariya kompûteran zûka bikariya pirtûka xelatgirê Nobelê yê dawî wergeranda kurdî. Lê belê kompûteran, ne hew di warê wergêriyê de, sergêjiyeke mezin bi zimanî re, ango bi zimanê xwezayî re, heye. Piraniya program heta roja iro ji dixwazin ku rîbazan wan komandojen di-yarkirî yên mirov dide wan wekî mirîdan bikarbînin, lewra xeleziyeke biçûk wekî işaretâ bêhnokê (,) dibe sebebê ku hemî hûnere kompûterê bibe sıfir. Çima em nikarin bi kurdiya xwezayî bi kompûteran re komûnîkasyonê çêkin?

Şona ku ez sererast bersiva van pirsiyaran bidim ezê pê dewsa wêqesê bikevim ka çima em wisa bawer dîkin ku kompûter di-karin wergêriyê bikin û bi zimanekî xwezayî dikarin komûnîkasyonê çêkin. Ango pirsiyara min ya ewil dibe: kê gotiye ku wê ev tişt hêsanî be?

Di cihana akademîkeran de, ewan qismen ku xwe bi wergêriya otomatîzekirî ve mijûl dîkin, nêrîneke sereke li ser zimanî heye ku dibêje ziman ji beriya hemî tiştî ji hinek qaîdeyên rîzimane pêk tê. Li gor wan bi ferhengekê û bi arîkariya van qaîdeyan mirov dikare hemî hevokên zimanekî sererast çêke.

Nêrînek wiha li ser zimanî efsane ye. Li gor dîroka ramyarî mirov dikare van efsaneyan bi hinek daxwazên ji zimanî, yên felsefî, ve girê bide. Leibniz xewna "characteristica universalis", ku dê zimanekî wek hesabê matematîkê sedêsed rast bûya, dît. Bi vî zimanî dê mirov bikaribûya hemî ramanên zanyarî û felsefî deqeqedeq ifade bikira. Bi hebûna aleteke wiha, li gor Leibniz, bême'ne bû ku du "feylesof devjeniyê li ser nakokiyekê nav xwe de bikin. Çinku pêwestiya wan hew bi derêexistina qelemên xwe û rûniştina li ser textê hesabî ye. Ew dikarin ji hev re bêjin: Ka em bihesibînin!"

Pozitîvistân di destpêka vê sedsalê de formûlên mantiqî wekî bingeh ji daxwaza zimanekî wiha re didîtin. Ev daxwaz iro ji di

nav datalogan de dijî, pirtirîn bi zimanê programan yên wekî sistemeke ji qaîdeyên rêzimanê hatine avakirin, ew sîstema ku bi ifadeyên diyarkirî dide nîşankirin ka sembol çawe di programan de dixebeitin.

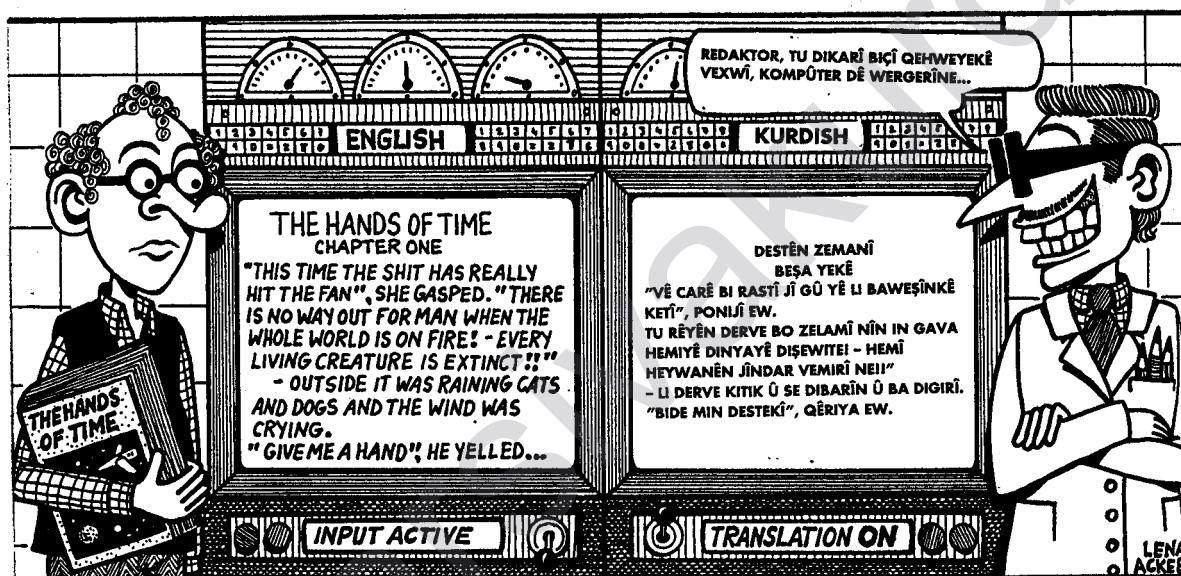
Di nav zimanzan an de, bi birha mezin ya teoriyên Noam Chomsky yên li ser rêzimanâ generatîv, nêrîna ku ziman ji qaîde û rîbâzân rêzimanê pêk têr xurt bûye. Di lingüistika modern de mirov vavêriyê têxe nava sê beşen zimanî: *hevoksazî*, ku behsa avahiyê rêzimanâ zimanî dike; *semantîk*, ku behsa me'ne-ya keliime û hevokan dike; û *pragmatîk*, ku lêdikule ka çawe ziman bo mebesten cida têt bikaranîn.

Chomsky bi pirtûka *Syntactic Structures* (1957) hevoksazî existiye nêringehê, fokosê, de. Ew dibêje ev dikare wekî qaîdeyên sistemê yên formel bête te'rifkirin, li gor wê îdealâ zimanî ya ku min li jor bi dirûv kir, û ew dibêje ku rêziman dikare bête formûlekîrin bêyi girêdana bi teoriyên semantîk û pragmatîk ve. Serdestbûna Chomsky bûye hegera wêqesê ku teoriyên wiha ji nêringehê winda bûne.

Xwendevaneke mirov tu zehmetiyê nakişîne di têgihiştina ku "wê"-ya di hevoka diduyê de ji bo gemiyê ye. Tu rêziman nikarin bîryara vê bidin, lê divêt mirov metnî fêm bike, ango semantîka zimanî hegerek mezin e ji bo ku "wê" rast bête wergerandin. Pêwistî bi *zanîna* ka mirov û gemî çawe dixebeitin heye, ji bo mirov fêm bike ne Zozan e ya ku benzîna dîzel divexwe.

Problemeke dî ji bo wergêriya bi hevoksaziyê ve girêdayî ew *metaforê*n di zimanê cida de ne. Heger ziman bi kultûri nêzîkî hev bin belkû mirov teşbihîn hevdu fêm bike, wek nimûna ku gemiya rîwingîyan benzîna dîzel "divexwe". Lîbelê her li vêdê ji problem derdi Kevin. Wergerandineke deqeqedeq ji hevoka "it's raining cats and dogs" dê bibe tişteke xerib. Ev dê hêj xirabtir bibe di wergeren ji zimanên ji kultûren cida. Heger mirov hevoka "Tu di serê min de yî" bigire dest xwe, ku wergereke deqeqedeq e ji gotineke japonî, hingê ne hêsanî ye mirov fêm bike ku mebesta kesê diaxive "Ez ji te aciz bûme" ye.

Beşek dî ji wan efsaneyê heyîn baweriya ku hevoksaziya zimanekî serbixwe ye ji semantîka wî. Di eslê xwe de heta derece-

Ez bawer dikim séparî, ango hevoksazî-semantîk-pragmatîk, stratejiyeke xelet e ji bo lêkolînen zimanî, û hêj xelettir e heger mirov bihesibîne ku li ser van hersê babeten lêkolînen serbixwe dikarin bên kirin. Ziman ne hew sistemeke ya qaîdeyan e. Ev gava mirov metodêne hevoksaziyê di wergêriya kompûterizekirî de diceribîne xwe diyar dike. Heger ew zimanênu ku mirov wergerandin jê- û bo dikin ji malbateke nêzîk bin, mirov dikare bi arîkariya ferhengê û qaîdeyên rêzimanê hinqewîckê pêye biçe. Lê gava ku mirov wergerandinê di nava zimanê ji malbaten cida de bike, wek nimûne kurdî û tirkî, bikaranîna metoda rêzimanê diyare bazareke hima bêje nemûnkin e.

Bi rastî ji hêsanî ye ku mirov bide izbatkirin ku rêziman bi ferhengê re têra wergerandinê nake. Bifikire ku emê vî metnê jêrî wergerinîn bo zimanekî ku navê gemiyan di wî zimanî de nemê ne:

"Ewa di karê kirîfirotina di gemiya rîwingîyan Queen Elizabeth de dixebeitî Zozan bû. Wê rojê du hezar litre benzîna dîzel divexwar."

yekê semantîk bîryarê li ser rêzimanê dide. Ev nimûneyek e. Di zimanê rojavayê de sê demen bîngîhîn hene, ango demê bê, demê niho û demê bûrî. Sebebê vê ewe ku em zemanî weke xeteke rast fêm dikin. Demê niho nûqteyek e li ser vê xetê, pêşeroj ewa li pêsiya nûqteyê ye û demê bûrî ewa li paşıya nûqteyê ye. Demen rêzimanâ me bersiva vê dabeşkirina polen zemanî ne.

Li ba hinek kultûran, û piranî li ba kultûren welatên dorûberê Deryaya Bêdeng, mirovan qenaeteke dî li derheqê zemanî de heye, ew ji dikare wekî xelekekê bête salûxdan. Gera dinyayê pirbare dibe û ew tişta carekê bûyî dê careke dî bibe. Bi nêrîneke wiha li ser zemanî bê me'ne dibe ku mirov demê bê û yê bûrî ji hev veqetîne. Herwisa cardî diyar dibe ku di gelek ji wan zimanân de hew du demen bîngîhîn hene: demê niho û yê ne-niho. (Hinek birhîn dî ji yêne wê qenaeta zemanî ya wekî xelekekê hene. Wekî nimûne di zimanekî de mirov eyîn kelîmê ji bo "nevîçîcîrik" û "bapîrkalîki" bi kar tîne.)

Ji ber ku ez xwe naspêrim wê îdealâ zimanî ya tradisyonel, bawer nakim ku wan metodêne ta niho mirovan bikaranîn, ji bo

wergerandina otomatîzekirî, imkan hebe ku serbikevin. Bi vê gotinê ez naxwazim bêjim ku makîne *nikarin* wergêriyê bikin, hew dibêjim ew metodolojiya ku mirovan bi kar anîn, avabûye li ser nérineke kevnare ya li derheqê zimanî de.

Heger mirov hevoka "Tu di serê min de yî" bigire dest xwe, ku wergereke deqedeq e ji gotine-ke japonî, hingê ne hêsanî ye mirov fêm bike ku mebesta kesê diaxive "Ez ji te aciz bûme" ye.

Axe hingê kîj metodan divêt mirov bi kar bîne ji bo bikare li makînan wergêriyeke beregil bide kirin? Beriya ku em kompûterên xwe vekin divêt em nérineke hêj berfirehtir, ji ya heta niho heyî, li derheqê zimanî de peyda bikin. Min tu xarîqe ji bo teoriyeke nû ya zimanî nîn e, lê belê ezê xwe bi destnîşankirina hînek bergehêñ giştî yê zimanî îqna bikim.

Beriya her tiştî dixwazim idia blikim ku tercûmekirina zimanî ji lidûvçûyina qaîdeyan pirtir, girêdayî jînûvenaskirina *dirûvî* ye. Bifikire ka em çawe xwe fêrî zimanekê dikan. Bêguman mirov xwe fêrî hinek rîbabazîn rîzmananê dike, nemaze heger ziman ne zimanê mirov yê zîkmakî be, lê belê ez bawer nakim ku em li dûv rîbabazan diçin gava em zimanî bi aktîvî bi kar tînin. Mirov ji qaîdeyên xeyalî zêdetir bi afîkariya *nîmûneyan* fêrî zimanî dibe. Nîmûne dirûvîn zimanî, yênu ku mirov ji nû ve nas dike, nîşa mirov dike da mirov zayî ve bike. Û demê mirov ew dirûvî ava-hiyê zimanekî nas kir hêdî pêwistî bi qanûnên rîzmananê nîn e.

Hônê bêjin ma ne pêwist e ku zimanek bide pey hinek rîbabazî? Ma mirov nikare her tim dirûvan wekî qaîde bihesibîne? No, ev qismek ji wê nérîna adetî ya li ser zimanî ye. Hinek dirûv hene ku tu qaîde jê re nayêñ dîtin. Wekî nîmûne feke rûyê mirovekî. Piştî bîst salan ji em dikarin ji nû ve rûyê mirovekî nas bikin. Ew hûrahiyêñ xweser yêñ di rûyê de mûmkîne seran-ser hatibin guhertin, lê dirûvek heye ku em cardî nas dikan. Kî dikare qaîdeyekê ji bo rûyekê formûle bike?

Ez bawer nakim ku qaîdeyên rîzmananê bikaribin dirûvîn ku di zimanekî de hene bi guncînin. Problema vê qenaetê ewe ku tu teorî ji dirûvîn zimanî re nîn in, wekî teoriyêñ ku îro ji rîzmananê re hene. Ew pêşniyarêñ ku psîkologan di destpêka vê sed-salê de formûle kirin û salûx dayîn, ku îro ji nû ve têne keşifkirin, hew destpêkek in, lê ne hewqes pêşketî ne ji bo bikaranînên di zimanî de û pir dûr û nepijayî ne ji bo barkirina li kompûteran.

Wezîfeyeke dî ya mezin ji bo teoriyêñ berfireh li ser zimanî, salûxdana *wan armancêñ* metin li xwe bar dike ye. Armanç û daxwazîn wan kesen di romanekê de derbas dibin hene û mebestek ya nîvîskarî ji metnî heye. Ew armanç dikarin vekirî yan

veşartî bin. Qismeke mezin ji mebesta metnekî, bi gotina feyle-sofan, mebesten li piş metnî ne. Evê he bi tu awayî nakevin ber qaîdeyên rîzmananê. Ango rîya mecbûrî ji kompûtereke wergêkar re ewe ku ew bizane ka ew mebesten vekirî û veşartî yên di metnî de heyîn ci ne. Di nav felsefe, psîkolojî û zimanîniyê de lêkolîneke pir berfireh li ser başsaltûxdana mebestan tête kirin. Lê belê hêj demeke pir dirêj maye ji wêqesê re ku mirov modelen bikêr ji kompûteran re bibîne.

Û di dawiyê de divêt bête gotin ku ferqeqe mezin di nava mirovekî û kompûterekê de ewe ku kompûterekê dilxwaziya, motîvasyona, nîvîsandinê an wergerandinê nîn e. Wê armanc û daxwaz nîn in, ew tu xelatan ji nastîne û ji wê re qet ne girîng e ka te fişa wê ji kehrebê kêşa ye an no. Lê belê ev ne dezawanta-jek e ji bo kompûterê, her wekî Martinsson li derheqê mîmayê de dibêje:

*Ango mîma tu tiştî hes nake
mîrxasî di nava cergîn mîmâyê de najî,
ew wekî her car risman, ziman
û bêhnan ji welatên nekeşifkirî diafirîne,
û ew vî karî bêyî pesindarî dike,
bêbertîl ew tête girtin
û ji dûmanê jî dîlê wê namîne.*

•Harry Martinsson "mîma" yê bi me'na "kompûter" bi kar tîne.

Peter Gärdenfors profesorê lêkolînen kognîtionê, ilmê têgehiştinê, ye.

Wergêr: Arif Zêrevan

چارۆکە کەی مام باپیر

وکچیکی کوردم دهست نەکەوت، چیبکەم
باشە؟

- مامباپیر، "سولو" - پۆزە!

* مەريوان له بەرلينەوە: دووساله کچیکی
کوردم خوشدەوى، بەلام ناوېرم پىتى بلەم،
چى بکەم؟
- تا خاوهنى ئەۋەقلە بى، قەت نابىيە
خاوهنى كچى خوت.

* کاوه له ئۆپساله وە: خوشەويستەكەم كچە
کوردىكە، زۆر جوانە بەلام ماج نازانى؟
- ئەگەر پىياو بى فىرى دەكى.

* كىزە كوردىكە مالقۇوه: جارى واهىيە
لەگەل خوشەويستەكەمدا ساردم، جارى
واش هەيە زۆر گەرم، ئەويش زۆر دلگان
دەسى كەبەو جۆرە دەمبىنى؟
- لەمەو دوا "شىلە تىين بە"
* بەرزان له ئۆسلىقۇوه، مام باپير بىستۇومە
توشى نەخوشى ئىدىز بۇوى، ئايا ئەم ھەوالە
دل تەزىنە راستە؟
- ھەفتەئى داھاتوو وەلام كەي
وەردەگرمەوە.

* لەيلا لەھەتىلسنكىيەوە: مام باپير
خوشەويستەكەم ناپاكى لەگەل كردووم، چى
لىبکەم؟
- كچى خوشەويستىم، بىكە بە ۳۸ و لە پىتى
كە!!

* كچیکى کورستانى باکوور: مام باپير
دەتوانى وەلامەكانى بەكرمانجىش
بەدەيتەوە؟
- مام باپير، كچامن، خودى ئەز كرمانجى
تۇونە.

* كچیکى گرفدار: باوكم مەبابىيەو دايكم
سەنەيەو، ئىستايىش من حەزم لەكۈرىيکى
سالىمانى كردووە و نايەلەن مىرىدى پىتى بکەم؟
- ئىنجا شۇو بەكۈرىيکى "قامىشلى" بکە.

* ن. دەرويش له ئەمىستەردا مەوە: تاتى
كەندن له ناول كوردا ئاساي نەبىت، باوھىم
بەديموكراطييەت نىيەو مىليلەتى كورد
ناتوانىت لە دىيموكراتييەتدا بىزى!
- ئەگەر ھەروائىسانە دەبا ھەممۇمان
پىكەوە "بتىرىن"!

* مام باپير ئىستە ۱۴ سەر خېزانىن و ئەوە
12 ساله پىكەوە دەزىن و ھەمەو سالىتكىش
مندالىكمان سىست، نازانم ئەمانە لەكۈرىو
دەن، چونكە ئاتىستا باوکەم بەسەر
دايىمەرۇوە ئەتكەتتۇوه، ھەمەيىشەيش
ھەممۇغانلىكى ژۇوردا دەنۇوين؟
- مام باپير "كۈرم، لەگەل مەلابانگادا
ھەلسە.....".

* سىمكۆ لەلۇندەوە: مام باپير ئىستا
لەگەل كچىكى سويدى قەلەدەم ولىنى
بېزاز بۇوم، ئىستا دەمەۋىت تواوى بىكم
... چارچىيە بەنەزەرى تۆ؟
- كورە نەكەي! ئەم يەقىزىنى بى توتىت
لەبىر چوھوە؟

* نەرمىن لەھەدىنگەوە: نازانم بۆچى
ھەرچى كورى كورى كورى كورى قىزيان خاشت
پاش "دەپىن يان بەرۇنى خانم سواخى
دەدەن؟
- كچم دەبا ھەرسواخى دەن، كەدەم و
چاوهكە نەيەتىنا بى سودە.

* عوسماڭ لە ئىسکىلىستۇنەوە: مام باپير
حەزم لە كچى رۇمانسىيە و زمان نازانم،
چارىكمان بۆيدۇزەرەوە.
- ئىنجا رۇمانسى نا، رۇمانى!

* دلىر لە ستوکولمەوە: ئايا خوشەويستى
پاڭ ماوە؟
- مام باپير، نەخىر سابۇون نەماوە.

* سىرowan لەھۆلەندىداوە: خوشەويستىكى
كوردم ھەيەو، كىرە ئەورىايىھەكىش
لەپالەوە بۆدەست بىردى، بەلام ئىستا
ھەست بەناباكى دەكەم.
- مام باپير، نا كۈرم ئەوە ناپاكى پى
ناوتىرى، چار نىيەو گرفتى ھەممۇمانە.

* شاناز لە يۆتەبۇرىيەوە: دايىم شەش
سالە سويدى دەخوينى، بەلام تەقەى
سەرەي دىئى، لە "ھەي و تەك" زىياتر ھىچى
تر فىرىتەبۇوه، چارى چىيە؟
- هەتا زۇوه كەلەكايىكى سويدى بق
بدۇزەرەوە.

* ھاورييى كوشەكەمان كاکە ئالان
لە ئۆپساله وە: وا پاسى سويدىم وەركرت

ذیکه

زیبکه‌ی ناسایی (لاوان) له شوینی په دابوونی هدر موویه کدا چالیکی گچکه یهیدا دهیه که له زیره وه "کیسه‌ی موه" تیدایه له نیو نعم کیسه‌یه شدا گلاندی چهوری ههیده، هدر ده میتک پیست لهم گلاندانه دروست بکات، هدول ده دات بیانکاته ده ره وه. تهوسا شوینه که‌ی سوره ده بیته وه. تهوسا که‌سانه که زبر ده ره که‌نه، مانای ته وه وه که له شیان توئانای دروست کردن و کردن ده ره وه هر مونی زقری ههیده.

به شیوه‌یه کی گشتی له زیر پیستی مرقدا، به تاییه‌تی پیستی ده م و چاو، گلاندی چهوری ههیده. له کاتی ده ره و بشتنی چهوریدا به شیوه‌یه کی زیاده ته و چهور بیانه دیته سمر تا و حاوان، سمر لوت و روومهت و ده رسکینه وه، به تاییه‌تی بدیانیان بدر له ده موجا و شوشن.

- ۱- سوریه و نهاد شوینی زیکده.
 - ۲- ورده و رده پنده کات و سدره کهی مدیله و زهرد ده بیت.
 - ۳- همندی جار به نازاره.

هدنیک جاران زیپکه بیا ش پیتگه بشتنی، سه ره کهی و شک ده بیته و له رتیره وه پیتکه هاتو وید کی چهوری
مه یله و رهش دروست ده کا، له کاتی تدقاندندیدا به شیوه وید کی خهست دیته ده ره وه. لم باره دا نهدم جمیوره
زیبکانه بین تازارن.

نیز یک نهاد بیانی در این راسته است که "Epilepsy" هر دو هدفی را در بر می‌گیرد: یکی اینکه این امراض را شناسند و دیگری که این امراض را درمان کنند.

هد ترسیمه کان: همو کردن به هتی ناودز بیونه و هندیک جار کدشه دهکات و دهبیته دومه. جار دسه، کردن:

وارد نیز دهی پیغام و تبریک، پیغام و تبریک بپریزی .
یعنی: که دلخیزین له تمدنی بالقیداً گلانده هرمنوئیه کان گدشه دهکدن، مهد استمان شهونی ۱۲-۱۳ بوقوران ۱۲-۱۱ بزکچانه.

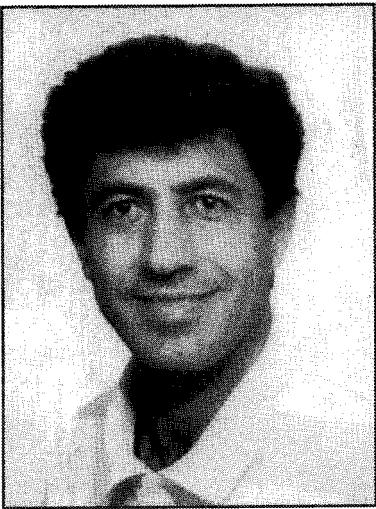
نووسین و ناماده کردنی: د. زاگرسی سه‌دیق ته‌فهندی.

کاراٹھے،

وَاتْهِ دَهْسْتِي بِهْتَارِ .

شاماده کردنسی: تارا مهدی

بیوویہ کا عملیات

له دیداری ژماره (۸۷)دا
وتاریک سهباره‌ت به تقوی پیش
ئیسکلیستونا و هندری گرفتی
ئم تیپه نووسراپوو،
نووسه‌ره‌که له ریگه‌ی
روزتامه‌یه کی سویدیه‌وه،
په‌نجه‌ی بوقه‌وه هه‌لانه دریتر
کردووو که ئم تیپه کردبووی.
له كەل نووسراوه‌که شدا وینه‌ی
یاریزانیکی تیپه‌که
بلاوکراپووه‌وه، ئیمه ده‌بئی ئه‌وه
بلتین که ئم وینه‌یه هیچ
پیوه‌نديه‌کی به ناوهرقکی
وتاره‌که وه نه‌بورو و ئه‌و قسه
ناحه‌زانه‌ی نووسراپوون، له
لایه‌ن کاک عه‌لی "یه‌وه
نه‌گووتروابوون و یاری زانیکی
دیکه گوتوبیوی، که به داخه‌وه
به هۆی وینه‌که وه زور که‌س
پیکیان وابوو قسه‌کان له لایه‌ن
کاک عه‌لیه‌وه گوتراده.
شاپاتی باسه که له
وینه‌که‌دا کاک عه‌لی
ویست وویه‌تی نیوبیزی بکا،
هه‌مورو ده‌شزانین که ئه‌وه
یه‌کیکه له باشت‌ترین
یاریزانه‌کانی ئم تیپه.
به‌مجرهه ئیمه به هۆی
هه‌لله‌یه که تووشی هاتبووین
داوای لیبوردن له کاک عه‌لی
دده‌که‌ین.

پیتویسته و گرفته کان ناین بین به پریگر.
- هدر یاریزانی که دهست دکاتنه مهشق کردن
له پاش ماوهیک ده خریته بهر تاقیکردنوه که
جگه له مامؤستاکان، پسپورانی یاساکانی
یاریمه کهش لهوی ناماداده دهن و به یه که وه
بپیار له سهر و درگرتني جوزی پشتینه که
دددهن. من نهندامي یانهی که رکوک بیوم، له
خولی شاری که رکوک دا که به پشتینی
قاوهی بهداریم کرد، تائیستا له دوو خولی
لاوانی عیراقدا پلهی سیههم به دهست
هیتاوه. که ورزشکارانی هموو شاره کانی
تیدا به شدار بیون.
و هرزش چون لیکدده بیته وه ؟
- و هرزش پیتویستیبه کی گرینگه بتو لعشن، هدر
یاری زانی ک

دست ده کاته
و هر زش ده بیت زور به
وردي و شاره زاييانه
له ياري يه که
بکولايي ته و
ياساکانی بزانی و
له سووده کانی
تیکیگات.
مسته فا جهمال
ئیستا خاوه نی
پشتیتنی زهرده له
ياري تایکوناندو
(کولشینیان) و
هدولیش دده که
زياتر مهشق بکات
بوقبه ره و پیش
چونی.
* ياري
کاراته مسانای چ
ده گه یه نتی؟
وشهی کاراته
مسانای، دهست.

به تاله، و اته یاریزان بتوانی به دهستی به تال
شکارت.

ندوهی که رژیانه دبیندری له هه مسوو
گوره بانه کانی و هرزشدا کچ و کوری ئەم ولا تانه
زور باش چونه ته پیشنه و. به لام زور به
داخته و ریشه کچانی و هرزشکارمان کەمە، تا
نیستا راسته که ليتهاوومان تیدایه، به لام
لاوى دوروله و هرزشمان زوره. هيوا دارم کە
کچه کورده کان زياتر هەول بىدەن لەم بواردا
چالاكترين. هەروهە دايىك و باوكە گانىش
بىنە هاندەريان. چونکە و هرزش مانايەكى
تاتيەتى دەداتە ئىيان.

یانی لاوه کانی همندaran، له زور
بیوار اکانی و اندار کوپسی سهخت و بین چاره سه ری
هاتوزنه ری. چونکه ثهو لاوه که پووده کاته
ههنداران هدمو ههولتیکی سهره تایی بوئه و دیه که
لددست چه وسانه و، زورداری ریتمیک رابکا و
گوشیه ک له ولا تیکی تازه و نامودا بگری. پاش
ما ویک هدر مرؤفتی به بیی هوشیاری و پادی
ثماره زده کانی لهو سنوره درده چنی، پیویستی زیاتر
و ئواتی بدریشنه ههربواری تکدا، دواهه کات.
ههندی جاری بوار دهه خسینی و ههندی جاریش
ساردکه رهه و رووخینه رهه بو زور له خاوهن
بدهه کان. بیلام گرینگ ئه و دیه مروزه ههرب سه
راکانی خویی سوور بین، چونکه ده تواني به
تاه اته کان ریگات.

A black and white portrait of a young man with short, dark hair. He is looking slightly to his right with a neutral expression. The background is dark and textured, possibly a wall or a window. The lighting is soft, highlighting his face.

تہ مہن: ۲۲ سال۔

ماوهی زیان له دهرهوه:
نهکسال و جههت هانگ.

خویندن: ته واوکه‌ری
خویندنی ئاماده‌یی.

گورانی بیلری
پہندکراو: مایکل جاکسون.

نیاواں: وہ کرتنی
دشتناکی دھش لہ یاری
کارانہ کہ بے شیوه یہ ک
دایکم و باوکیشم ساذرازیم
بیوہ بکھان۔

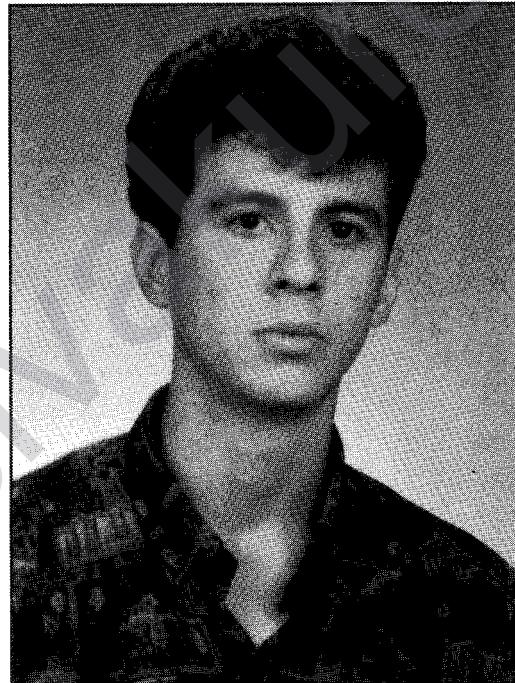
كاثي ئازاد: مۆسيقا، خوینىدەوه.

۴۰ همه بوروه هر له مندالیه و خولیای و هرزشی

- من هر له مندالیه و هژم له کارانه بوه.
الدریکای سهیرکردنی فیلم و بینینی ئەم جۆزە
شەركردنانە، کارانه بوه خولیای میشک و
سیرکردنووه . لە تەمنە، جوارەد سالیه و دەستم بە

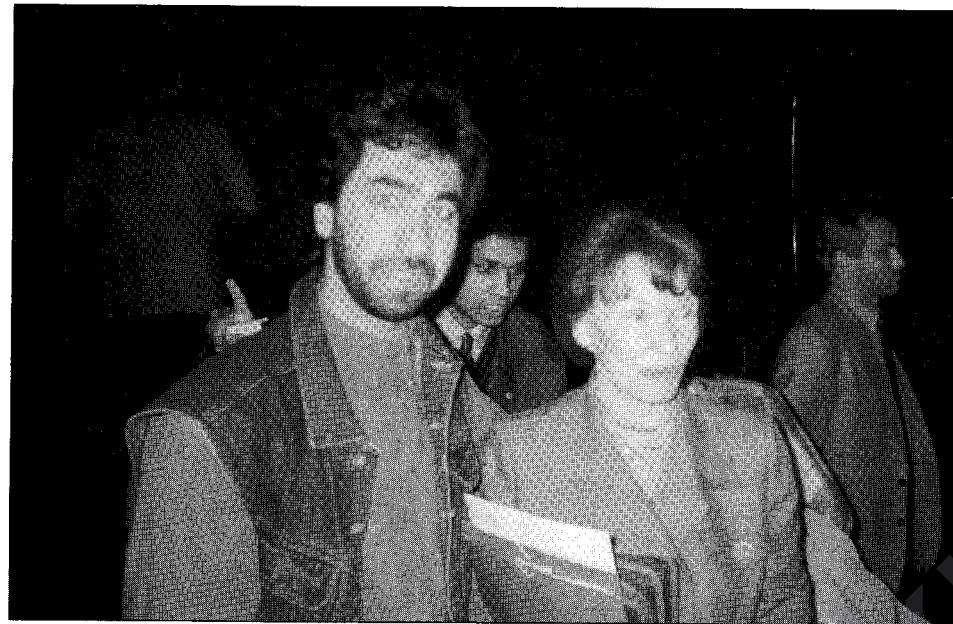
مهشقگردانی کرد، نامهش له یاری چوتیکان. مساوهی مهشقگردنه که هم حه و تی سه رله بیانی تا دووی پاش نیوهرق بیو. له هدر قوناغه‌ی که پشتینم و هرگر تیوه، به شداری خلوی شاره کانم کرد و ده و خلا تیشم و درگرتیوه. هنگاو به هنگاو باشیشم هه بیوه و دک: کامیل که خاوه‌نی پشتینی پوش بیوه، و هه رو ها ماموستای تریشم هه بیوه که ناستی تو ایان زور به رز بیوه.

*پېشکەوتن له هەر بوارىتىدا كۆشىشى زۇرى

مستهفا: هیوادارم که کورده‌کان زیاتر هول بدهن به‌شدارتی و هرزش بن.

یه کیتی لوان و رولی گرینگی له سازبونی په رله مانی لوان له سوید

(Stastshuset). نوینه‌ری یه کیتی لوان، له گکل مادام دانیه‌ل میتیران له کاتی و مرگیرانی نوینه‌رانی په رله مان، له

یه کیتی لوانی کورد به هاوکاری چهند ریکخراوی سویدی و بیانی دیکوه و هروهها دایره‌ی په نابه‌ران (SIV) گروپتکیان دوو سال له مه و بر به ناوی (Referensgruppen) پیکه‌تینا. یه کیک له ناماچه کانی ئه و گرویه، خدبات له دزی ره‌گه زیه‌رسنی و دزیه بیکانه بیونه. له ماوه‌یه ئم دوو ساله‌دا شهش کۆنفرانسی جوزاوجزر له سەر ئم باهه تانه له شەش شاری جیاوازی سوید به پیوه چوووه که زیاتر له هفتا ریکخراو لهم کۆنفرانساندا به شدار بیون.

هر له دریزی چالاکییه کاندا، له سەر پیشناخ یه کیتی لوانی کورد و هەندى ریکخراوی دیکه، بیبار درا که چهند رۆزیک بۆ کۆبۈونه‌وی لوانی سویدی و بیانی دانیشتنووی هەمو سوید تەرخان بکری و لهو دانیشتنەدا باسی گرفته گشتییه کانی ئیمەز و داهاتسووی لوان بکری و ھەول بدری چاره سەرئیکی ئم تەنگانی یه نانه بکری کە لوان له گەلیدا به رەپروون و به رەپروو دەن. به واتیه کی دیکه ئەو لوانه وەک نوینه‌رانی په رله مانیتکی لوان دەتوان دەور بکیتیں. هەر بۆیەش ناوی ئەو کۆرە به په رله مانی لوان (Ungdomsriksdag) نیزەد کرا.

ئم دانیشتنە له رۆزى ۱۲ تا ۱۵ مای ۹۴ له ستۆکھۆلت به بەشداری ۱۰۰ نوینه (له تەمەنی ۱۵ تا ۲۸ سالانه) له لایەن پتر له ۳۰ ریکخراوە به پیوه چوو. یه کیتی لوانی کورد یه کیک له ریکخەزکان و ئەندامانی چالاکی ئەم دانیشتنە بیو. ئەم په رله مانه له ناو خۆیدا ۲۱ کۆمیسیونی پیک هینا کە له لایەن پسپۇرانی جوزاوجزەوە به پیوه دەچوو.

له کاتیکدا کە رۆزى ۱۲ ای مای ۹۴ سەدان لاو له ویستگە شەمەندە فەرەوە چاودەروانی وەرگیرانیان له لایەن ریکخەزکان په رله مانه‌و بیون، له په رله مانی سویدیدا، ئەندامانی کۆمیتەی نوینه‌رایەتی (کە له

رادیو پەنجەم

کاتی لوان له هەموو لایەکەوە فەراموش کراون، ئیمە ئەرکى خۆمانی دەزانین باسی لوان و گرفته کانیان بکەین. ھەوايەکی تازە ھەلمىن و پەنجەرە يەک بۆ دل و دەرەونتان بکەنەوە! پەنجەرە ھەموو يەکشەمۆیەل کاتشمىرى ۹ تا ۱۲ ای شەو له سەر شەپولو "FM" ریزى "88,9" میگاھیترز بلاو دەبىتەوە.

یه کیتی ژنانی کوردستان. سوید

گۇزارىکیان به ناوی ژن دەركەدووھ کە دووھم زمارە بەم زووانە بلاو دەكىتەوە. یه کیتی ژنانی کوردستان

لە بەياننامە يەكدا داواي له هەموو لایەک كردۇوھ كە بۆ كەشە پەيدان و پیشخستنى ئەم گۇشارە، هاوکارى يەکیتی ژنانی کورد بکەن تا بە يەكەوە كىشەي فەراموشکراوی ژنی كوردىش بکەۋىتە باس و گفتگویەكى بىياتەرانە.

ژن

خوینه رانی دیدار کین؟

پاش و بهره‌هه مهینانی ههشت ژماره‌ی دیدار، بباشمان زانی ثاماریک له سه‌ر خوینه رانان له سوید بکهین بتوئوه‌ی زیاتر شاره‌زای گرفت و که‌موکوریه‌ی کان بین. لهئه‌نجامدا دواي لیکولینه‌وه‌کی وردی ثامار له لایه‌ن قوتاپیه‌کی زانکوئی بهشی ثاماره‌ه گه‌یشتین بهم راستیانه‌ی خواره‌وه:

کوردستانی:				ته‌من/سال			کور	کچ	٪ 100	ماوه‌ی زیان له سویدن/سال	
تیک	تیک	تیک	تیک	زیاتر	23-27	19-22	14-18				
-	0,8	27,8	71,4	-	28,6	57,1	14,3	-	38,9	کچ	تیک
-	2,1	25,8	72,8	45,4	36,3	9,2	9,1	61,1	-	کور	تیک
-	-	12,1	43,8	15,5	40,4	-	-	27,3	28,6	0-1	تیک
-	-	17,7	38,2	-	38,2	17,6	-	27,2	28,6	2-3	تیک
-	0,1	15,2	36,5	14,7	22,3	13,9	0,9	9,0	42,8	4-6	تیک
-	-	2,1	7,2	2,9	3,8	2,6	-	9,3	-	7-10	تیک
-	0,2	5,9	12,1	8,5	6,3	2,4	-	18,2	-	زیاتر	تیک
-	0,1	6,4	17,1	-	-	14,1	9,5	9,3	14,3	-15	تیک
-	0,3	34,3	40,6	-	13,8	38,3	23,1	18,1	57,1	-20	تیک
-	0,2	5,7	12,3	-	18,2	-	-	18,2	-	-25	تیک
-	0,3	22,3	51,4	32,1	41,9	-	-	45,4	28,6	25-	تیک

بباشمان زانی به شیوه‌یه کی ساکار هندنی له بیبورای خوینه رانی دیدار له هندنی خالی گرنگدا روون بکهینده.

٪ 86.3) ای خوینه ران / دیدار گوچاریکی لاوانه.

٪ 58.4) ای خوینه ران / به تاسهوه چاوه‌روانی ژماره‌ی داهاتوی دیدار دهکن.

٪ 67.8) ای خوینه ران / ژماره‌ی 7 و 8 ای دیداریان زیاتر به دل ببوه.

٪ 60.4) ای خوینه ران / به باشی دهزانن که گهوره کانیش دیدار بخوینه‌وه.

٪ 63) ای خوینه ران / دیدار ناتوانیت له گەل گوچاریکی لاوانی ئوروپابی بهراورد بکری.

٪ 85.7) ای خوینه ران / زۆر بابهت له دیداردا نابیندری، وەک:

۱. ئابورى.

۲. ریکلام.

۳. هەوالى لاوانى دەرەوهی ولات.

۴. میژووی کورد.

۵. بابهتى كۆمه‌لايەتى.

٪ 27.8) ای خوینه ران / دیدار بق زمانی کوردى يارمه‌تى لاوان دهکا.

٪ 37) ای خوینه ران / دیدار سەرچاوه‌یه کی گۇپانکارى و پېشکەوتنه له رۆژنامە‌گەرى کوردىدا.

٪ 91) ای خوینه ران / ئابونەھى سالانەی دیداریان نەداوه.

٪ 90.9) ای خوینه ران / خوینه‌رى ئەم گوچارانەی خواره‌ون:

۱. ٪ 18.2 بەريانگ.

۲. ٪ 16.6 کوردستانی نوى.

۳. ٪ 16.5 % خەبات.

۴. ٪ 14.2 % دەيانه.

۵. ٪ 12.7 % يەكگرتن

۶. ٪ 7.7 % سروه.

۷. ٪ 5.5 % بابهتى هەمەرنگ.

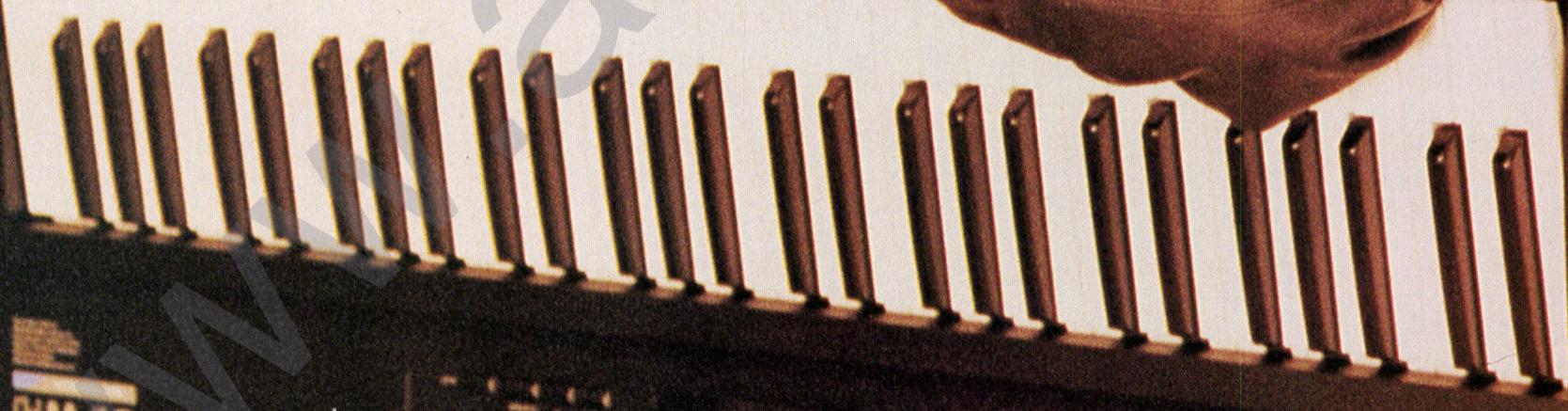
٪ 37.4) ای خوینه ران / دیدار پیویسته زیاتر له سەر

سېتكس بدوي.

دیدار

www.dard.org

Kaveh

OLYMPUS

کیه کوردیکی فریو دراو
بـه راشکاوی باسی ئەم شـتـه بـقـانـه دـهـکـاتـ.

"خوْمَان" : مِنْ وْ تُؤْبِنْ !

نووسینی: چومن شهزادی

شاعریز بسہارہ

ئازىز بەھارە، ئازىز بەھارە
بەھارىش ئازىز جەزنى دلدارە
دەستەكەت بىنە با بىرۋىن
بۇ ناوا ئەو باخ و نىزارە
ئازىز ولاتمان، ئازىز ولاتمان
ئازىز ولاتمان زۆر جوانە
سەيرى لوتكەي ئەو شاخانە
پەبى ئاوابى ئەم كوردىستانە
ئازىز چاو كارى گىيانە
لەبەر نازى ئەو شاخانە
گىيانە دلەي من، گىيانە دلەي من
گىيانە دلەم پەريشانە
لە بى كەسى ئەم شىارانە.

شہ مال سائیپ

کچه کوردیک: لبیر نویی کوره کورده‌کان ناتوانن پیوستی یه کانی خوش‌ویستیان له کال نیمه‌دا دابین بکن، ناچاردهین
پنهان باین، به کجا نی تاوریوایی.
همه‌وئی وهلامی ئه و برادره بدهمه‌وه که له دیداری ژماره ۹۶ دا له ژتر ناوی "من
هاریمه خوش دهوي" باسی گرفته‌که خوی کردیوو که کچیکی سویتی خوش دهوي، بهلام
داریکه رهبارکی پیبيان خوش نیبه له گهلهدا بزی. ئه و برادره له و تاره‌کهیدا نووسیبیوی: من
شوم یو خدم خوش دهوي، نهک بق دایک و باوکم یان کهستیکی تر، که واته من گرفتم نیبه
که تاره‌کهیدا باوکمه که گرفتیان ههیه و با خوشیان گرفتی خویان چاره‌سهر بکن.
زور خال لهم نووسینه‌دا به رجاو دهکه‌وه که ناکری مروف بیدهندگی لئی بکا، به تایبیه
نواهی که تهنيا یهک لاینه، واته لاینه‌نى هاسته‌کانی خراوته روو. به هر حال با له
سەرهتاوه دەست پېیبکم:
برای بەریزى گرنکترین شت که له بېرت چووه بېرى لئی بکه‌یه و نئوهیه که تو بق ولاتی
خوت جى ھیشتۆوه و له شوئنیتیکی وەک سویت نیشته جى بۇوى؟ نیمه هەمۈمان مەندالى
لئی قەوام اوی ئەو سەرزمەنیه‌ین کە دراوسیتکانمان پارچە پارچە بان كردووه و هەولى
توانه‌وهی دەدەن و دەيانه‌وهی بە زور بمانکەن بە عەرب و تورك و فارس. له ولاتیکەوه
ھاتووين کە داماوه و پیویستى بە کار و دەست و مەچەکى نیئەمە هەيي. کاتى کە تو
دەزانى کە خەلکى ولاتىکى، نوقمى زولم وزۆر و نەگەبىتى، بە باشى دەزانى کە رۆزانىتى
دەبىت بگەرتىتە وە شستانە لىرە فيرى بۇوى، لەلاتەکەت بق ئاوهودان كردنەوه،
بنیات نانى نیشتیمانەکەت کەلکى لى وەریگرى. بىروا ناكەم باش بى کە تهنيا بىر لە
خۆمان بکەينەوه، بە تايىبەت توکە بؤیە هاتووى تا خوت لە تەعرىب كردن بپارىزى و
نەھىلى كوردا يەتىيەکەت بخەسىن. كەچى نىستا هاتوویەتە ولاتىکى ئاسوودە و بە خاترى
کچىك پشت دەکەيتە زمان و كولتۇر و رەگەزى خوت. چونكە ئاشكرايە کە له ولاتى ئەو
كچەدا دەزىت و دەبىت بە زمانى ئەو قىسە بکەيت و (ئۇيىش بىنگومان كوردى نازانى)،
سەرەنچام مەنداڭلاکانىشتان بەو زمانق قىسە دەكەن و هەركىز چاوهروانى ئەوه مەبە کە له
سویت و له دايىكىكى سویتىيە وە مناڭىك بە دىنيا بىت کە پۇزىتىك پازى بن لە تەكتا بگەرتىتە
کەرسەتىن.

نه که رئیمه یش ولا تیکی ناز ادمان بوا یه، هلبته ولا تکه مان و هک رئیستا پیویستی به رئیمه نه دبوو، نوسا ده توانی به ئاره زووی خوت له هر رهکه زیکی ده تویست زن بخوازی... به لام رئیمه خوا خومانه کور دیکی باش زیاد بکا و کومنلی که نج رینکون و کاریکی هونه ری، سیاسی یا فلسه فی بکهن که له داهاتوودا له خاکه که ماندا رهند بداته وه، نه که سانیک که هر خیرا بلین. نهمه گرفتی من نییه، خویان ده بی چاره سه ری بکهن. چونکه "خویان" هر من و تو و کسیکی ترین.

سے یہ نئے وہیہ کے تو باسی نئے وہ معموہ کورہ کورہ ناکھی کہ پاش نئوہی کچیکی بیانیان هینا و هندیکیان مندالیشیان بیو، سه رهنجام کہ رانہ وہ کوردستان و ڈنیکی کوردیان خواست. مہبستم خراپی کچے بیانیہ کان نییہ، تنهنا مہبستم نئے وہ نازاریہ کہ دھیچڑی بھوئی نئو پیوهندیہ کہ، زمان و کولتورو و بونت دھخانہ مہترسی وہ، بیگومان کہ ناتوانی همیشہ لہم پیوهندیہدا خوشحال بیت.
لہ کوتایدا پیویستہ بلایم، بیرورا نازادہ و هر چیکہ هله دہبیثیری ہیوای سہ رکھ و تنت بق دھخوارم.

شہر و روپا تھے نہا سو بیک نبیک،

شپتا لیا پیش هه ر وڈتی مافیا نپه!

زنانيه باش نويه. ئهوان زور كراوه و پياو
له گەلياندا هەست بە نامقۇي ناکات.
ھەرودەها ئىتالىيەك زور شانازى بە
ھەستە كانىيەدە دەكا و ئاسان سەفرەي دلى
بىز كەسانى تر دەكتەوه، له ھامان كاتىشدا
خەلکىتكى رۇمانسيشن.

* ج جیاوازی کی سہرہ کی لہنیوان سویڈ وئیتالیادا دھینی؟
- له سویڈ له کاری پیکھستن و تؤرگانیزہدا
له پیششـدان، بہلام له هاتروچوی
کوئمـلا یہ تیدا کزن. کہچی لہئیتالیا
بـپیچو وانوون.

* ئەگەر كچىتكى ئيتالى و كچىتكى سويدىت بۇ هەلتكەۋى، كاميان هەلدهېرى؟

- من دلم هه ردهم بۆ کچی خوینگەرم
لییدهات و هەستم بۆ کچی "کورانە
ھەلکوتوو" نییە. کچی سوتیدیش بە زۆری
نیئرانە ھەلکە توون، کچ دبى هەستتى
زنانە خۆي پېارىزى، ھەر ئەو ھەستتى يە
پىاو بەرهو خۆي رادەكىشى. کچى
ئىتالياش لەم پايدەن.

* نهی ده تواني کچه کورد و سوئیدی و
تیتالیا یه ک به یه کوه هه لسنه نگینی؟

- به هوئی سه رکوتکردنی کیژانی کورد له
لایهن کۆمەلگاوه ئەم بەراورد کردنە دژوارە،
بەلام بیتگومان کچی کورد زۆر خوتین شیرین
و دل گەشین ترن، ئەگەر پیاو مەودای
ناسینيانی هەبیت. لەم رووهیشەو زۆرتر له
کچی ئىستاليايی دەچن. بۆیە من ھەر بە
خەیالى کچی کورددوه دلەم ھیندە بۆ کچی
ئىستالى، دەجۇو.

* زور لایوی کورد و بیانی له سویید خویان به
ئیتالی دناسریتنن و بؤیه ههول ددهدن
زمانه کهی فیر بن و ندانسریتهنهوه
که کوردن، ئەمە له سەر بپیاری چوونى تۆ بۇ
ئیتالیا دەورى نەمەوه؟

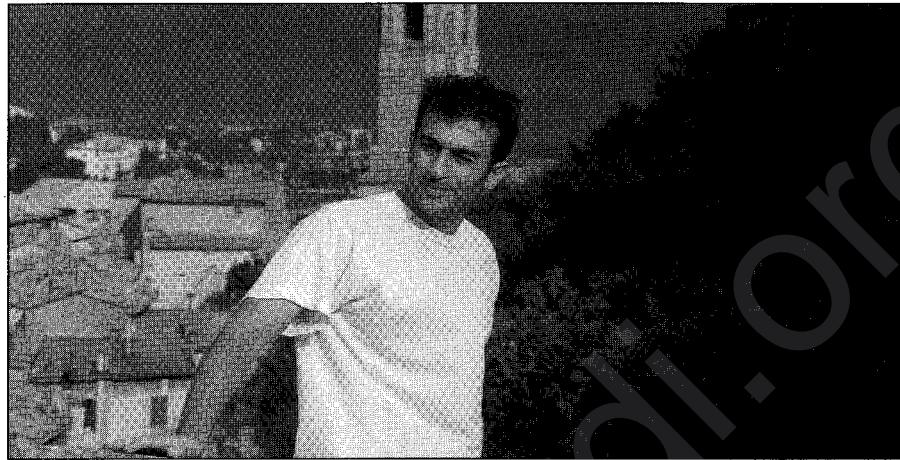
- نه خیر! من پیش نهودی سه فرهکه یش بکم
زور جارلیتیان پرسیوم "ئیتالیا یی؟"

بعلام من همه میشه به شانازیه و گوتومه
کوردم. نه که سانه‌ی ئەم کارهش دەکەن
پیش ھەموو شت درۆ له گەل خۆياندا دەکەن
و باوهري خۆيان له دەست دەددن. مرۆف
ناتوانى به كەسايەتى مىللەتىكى دىكەوە
بىزى.

دنه تواني رسته يه ک به ئيتالي بوقئو لاوانه
باليتىي که خويان به ئيتالي يسي دهناسيين؟

“Si abbia la feducia di se stesso, arrivare
l’amore non e’ una cosa difficile.”

پیاو ئەگەر باوه پى به خۇرى بىت، گەيشتن
بە ئەۋەنلىكى دژوار نىيە

تاریان: ئەکار دەتەوئى باشتىرىسىد وەکو ولايىتكى ئەوروپايى بناسى، بچق ولايىتكى باششۇرى ئەوروپا بىبىنە.

هوروپاوه ههتبیون و له گهلياندا دهشیام، زور
دشت فیتر بوم و ئاشتای چند فرهنهنگی دیکه يش
بوموم كه ئەگەر هەر لە سوئىد بوما يە هەرگىز فېرى
دەبۈرمۇم. هەرودەها زياپەر توانىيم خۆم وەك كوردىيىك
دەكەل ئەوروپايىيە كان بەراورد بىكمەم. پاشان بىق
درەكەوت كە ئەگەر مەۋەز بەراسىتى بىيەوى
شارەزايى كولتۇوري ولاتىكى ئەوروپايى بىن،
باشتەر بچىتە لاتىنييە كان وەك سپانيا،
يەيتاليا و فەرنىسە.
مەوان كولتۇوري خۆيان باش پاراستووه و
بۇونەته ملکەچى فەرەنگى ئەممەرىكى. خۆتان
دەزانىن كە ئىمەر زۆرىمىي لاتەكان بۇونەته
باشكۆتى فەرەنگى ئەممەرىكى، يەتاپىت لە بوارى
مۇسىقىادا. ليزە لە سوئىد لاوه كان پىر گۈنگۈرى
مۇسىقىاي پاپ و رۆذن لە وىنىيە، دىيارە
وانيش گۈئ لەو چەشەن مۇسىقىاي دەگىن، بىلام
مۇسىقىاي كلاسيكىش بە ئەندازەي ئەوانى تر
گۈنگۈرى هەيدە.

مەشىتكى زۇرى لاۋانى ئوروپا له ئاسماندا مەلە دەكەن، نەم دىياردەيە لاۋانى كوردى ئوروپاشى بەخۆيەوە گرتۇتەوە.

* هەلپاردنى ولاتىك ئاسان نىيە، زور جار لارا
مەم پرسەدا تۇوشى گرفت دېن، جارى وايە هيچ
مەو ولاتە نازانى كە هەلىان بىزاردۇوھ. تۆ بۇ
يەتالىيات هەلبازارد؟

من دهمه ویست بچمه ولا تیک که له باری
کولتورو و زمان و ناآوهه اووه زور لیره جیاواز
ن، سیتالیاش، هه مو و ئو تابیقەندىانە، ھەمە.

* هلبهت کاتئ مروف ولا تيك ده گوري،
گورانيگي زوري به سه ردا دي، ثاريان لم رو ووه

نهی: ئەو چوار مانگە گۇپانىيەكى زۇرى بەسەر ھېتىنام و

* په فتاري ئيتاليايىه كى نۇونەبىي چۈنە؟

وک ده زان خەلکى ئىتاليا زۆر لە خەلکى سوئيد و باکوورى ئەوروپا گەرم و گۇرتىن. لە وي بۆ

هز وک ده لین و ده بیستری بهشی
رززوری له لاواس کورد له سوید، به مه بهستی
خوبیتندن بهرو ته مریکا هله لدکه کشین، بهلام
نهیستا بقمان ده که ووت که خه لکتیکی زوریش
هه به که بۆ هه مان مه بهست ریگه و لاتانی
ئەوروپویا بی ده گرنه بهر.

به دو قولی له شمه نده فر دانیشت و بین و
با پاسی گرفتی لاوان دکهین، با سه که هینده گهرم
و خوش، تهیش بیوه هوی تهودی زور زوو
گه یشته مالی. دایک هندیک شیرینی له
پیش داناين و کهوتینه ناو گه رمه با سهوه.
تمله ره بزیش فیلمیکی ئیتالیای پیشان ددها و
نهو دش، بت له مهیه سته که نیک، دده ک دینه و.

ناؤ: تاریان مه حزوونی.
یدری که وتم.
زمانی ثیتالیای بهرهو شاری "پیره جا" ئيتاليا
ککه به هاری ٩٣ دواي خوتیندنی کورسیکی
بهره و لاتیکی ئهورو بی پچم. ئهوه بورو
بیتسلم و بدهو ولا تیکی ئهورو بی پچم.
له زانکوتی ستۆکهولم، هەستم بە ماندو بیونیتیکی
رۆز کرد و پیتم خوش بیو ماوه یەک ئەم ولا تە جى
پاش پیتەنج سال ریيان له سوید و سالى يەكەمم

شوبن و سالی له دایکبوون: بانه. ۱۹۶۶.
کار: خویندکاری بهشی ئابورى زانكۆي
ستوكپولم.

هۆکىرى: وەرزش، سەھەر.
ھيوا: ئازادى و بىشكەوتىنى كوردستان.
ماھەم: ئىبان لە سەددى: شەھىش ساڭ.

مهدبستی سده‌رکی ئە و لاوانه‌ی سویتید بە جىن
دىلەن، فيئريونى زمان و نزىكىوونەوه لە^١
كولتوري جىا لە سویتىدە و هەروەھا گۆپىنى
ئاووه‌ھا و شارەزا بۇونى پتە لە رىيان.

- دبیت تهود بولیم که بونیمه که له ولا تیکی
وهک کوردستانهود دینه سوید، وا دزانین که
نهوروپا تهنيا تئیرهید، کهچی به تیکەل بعون
لهگەل ميللهتى دېكە بۇمان دردەكەۋىتى كە
شىوهى ژيانى تئيرە لهگەل ولا تانى دېكەي

لواز بەرھو ئەمریکا دەرۇن! لۆلە ئەنگەلەتىھىچ دەلەجىز!

لە ماوهى ئەم سى سالىھى دوايىھدا
دىاردەيەكى نوى لە نىيەو لوازدا
سەرىدە ئەلداوه، ئەمەيىش
دەرەوەي سەۋىدە بۆ درېزەدان بە
خويىندىن. مەبەست لەم دىاردەيەش
فېربوونى زمان لەلايەك و،
لەلايەكى دىكەشە وە بەمەبەستى
گۈرىنى شىوهى زيان و ئاوهەوايە.
زورىھى ئەوانەي سويد بەجى دىلىن،
لە كەشى ئىرە و ساردوسرى خەلک
و ھەواكەي ماندو بۇون. ئىقاش
يەكىكە لەو قوتابىيانەي لە
ئەمەريكا دەخويىتى و تەنها لە كاتى
پشودانى بۆ سەردار دەگەپىتەوە.

دىاردەيەم ھەر لە سويد بىنیوھ كە: كاتىم نىيە
و ناتوانم بىتمە دەر!
بە كورتى جياوازىكى گەورەي مەنتالىتىت
و بىركردنەوە لە نىيوان كورانى كوردى ئىرە و
ئەمەريكا ھەيە. ھەرچەند با ئەمە بلىتىم كە
لَاواني ئىرە بە هوئى زۆرى ژمارەي
كوردەكانمۇھ ھەستى كوردايەتىان بەھېزىتە.
بەلام لەوي سەرەرای ئەوهەي لاؤھە كان
خواردنى كوردى دەخۇن، لەگەل يەك
دەگەرتىن و يارى كوردى دەكەن، كەچى بە
گشتى ھەر بە ئىنگلىزى بىدەكەوھە قىسى
دەكەن. بەلام لە دلدا گەلن كوردن. رەنگىنى
بە هوئى نەبۇونى مامۇستاي كوردىھە بىي
كوردەيەكە يان رەوان نەبىت.

* ئامۇزىگارىت چىيە بۆ ئەوانەي بەتمامى
ئەوەن لە ئەمەريكا بخوتىن؟
- بە بىچۈرنى من نايى لە كارى ئاوا پەلە
بىرى، با مەرۆف لە خۇقا تووشى قەرزىتكى
زۆر و گىرفتى دىكەش نەبىي. لەوي تووش
بۇونى گىرفتە كۆمەلایەتىيە كان گەلى
ئاسانترە وەك لەسويد وەك: ناركۆتىكى
خۇنکىدىن.

* ئەو كەسانى بە تەمامى خويىندىن لە
ئەمەريكا پىتىوستە ھاولولاتى سويد بىن
دواناوهندىيان تەواو كىرىدىن. لە 40701
وەش، قەرز تەنبا بۆ زمان خويىندىن نادەن
يان بەواتايەكى تر زمانە ئەورۇپا يەكى
دەبىن لە ولاتائى ئەورۇپا بخۇندرىت. وات
بۆ خويىندىنى ئىنگلىزى دەبىن لە ولاتىكى
دىكە وەك بىرتانىا بخوتىن.

خۆم بەر لە چۈونم بۆ ئەمەريكا چەند
برادەرەتكەم لەوي ھەبۇو، كاتى چۈنۈش
ھەر ئەوان ئاھەنگىان بۆ سازىز كەرم
و يارمهتىيان دام، زۆرپان سۈپايس دەكەم.
ئىستاش ھەرلەگەل ئەواندا دەئىم.
* جياوازىكە لە نىيوان ھەلسوكەوت و
رەفتارى لَاواني كوردى ئىرە و ئەوي بەدى
دەكرى?
- من پىتىم وايە گىرتى پىتەندى لە نىيوان
لَاواني كوردى ئەوي گەلن لە سويد
ئاسانترە. لەوي گەلن ئاسايىھە ئەگەر
كۈرىك تەلەفۇن بىكتا و تەنبا بۆ چايەك
بۆ دەرەوەت بانگ كا بىن ئەوهى هېچ
مەبەستىكى ھەبىن، بەلام لىرە لە سويد و
پىتەچى لەم پىتەندىيەنە كۈرە كان ھەمىشە
مەبەستىكىان ھەبىن ھەر ئەوهەش دوو دلى
و بىن باوھى لەننیو كچە كاندا درووست
دەكا.
لە سويد كور و كچە ھەر يەكەي لە
جيھانىنلىكى تايىبەتى خۇياندا دەزىن، لە
ئەمەريكا پە بىوهەنلى لاؤھە كان بەھېزىتە. جا
نازانم لىرە ئەم دوورىيە بە هوئى شەرمىنى
كۈرە كانه يان خۆبىزلى دەزان. ئەوهى
جيڭىھى سەر سۈرۈمانە لىرە سەرەرای
ئەوهى پىتەندىيەكى بەھېز لە نىيوان كوران
و كچاندا نىيە، ئەوهەنلى ھەشە زۆر
خۆش نىيە و ھەر دەم پىتىيان خوشە لە دىزى
يەكتەر بۇھستان، ئەوهەش جىتىگايى داخە.
تىشا لە درېزى قىسە كانىدا دەلتى: من
تىتىنگەم مەرۆف چۈن دەبى كاتى ئەوهى
نەبىن كە لە گەل ھاوريتىيە كىيدا بچىت
قاوەيەك بە يەكەوە بخۇنەوە، من ئەم

- اسـتـهـ منـ پـاشـ تـەـواـوـ كـرـدـنـى
دـەـنـاـوـنـدـىـ تـەـنـدـرـوـوـسـتـىـ بـهـ تـەـواـوـىـ لـهـ
سـوـىـدـ بـېـزـازـ بـوـومـ، لـهـ ھـەـمـانـ كـاتـىـشـداـ
دـەـنـوـيـسـتـ خـوـيـنـدـنـدـەـكـمـ تـەـواـوـ بـكـمـ بـوـيـدـ
رـەـنـارـ دـاـيـحـمـ ئـەـمـەـرـىـكـاـ وـ بـەـشـىـ
دـەـنـوـيـسـتـ بـېـخـوتـىـمـ.
نـاـوـ: مـەـنـ مـەـنـىـ.
تـەـمـەـنـ: سـالـ.
شـوـىـنـىـ لـهـ دـايـكـبـوـونـ: ھـەـلـىـرـ.

شـوـىـنـىـ زـيـانـ: سـەـنـ دـىـيـھـكـوـ. ئـەـمـەـرـىـكـاـ.
ئـاـرـەـزـوـوـ: خـوـيـنـدـنـدـەـوـ، گـەـشتـ.
* وـاـپـىـتـەـجـىـنـ ھـۆـىـ سـەـرـەـكـىـ چـوـنـ دـەـرـەـوـهـ
لـهـ سـوـىـدـ، مـەـسـەـلـەـيـ سـارـدىـ ھـەـواـ وـ
پـىـتـەـنـدـىـيـيـكـىـ كـانـ بـىـ!
. ئـاـوـهـەـوـاـيـ ئـىـرـەـ بـهـ تـايـيـهـتـ بـۆـ كـەـسـيـكـىـ

بـېـگـانـهـ كـەـ ماـوـهـيـكـىـ كـىـ درـېـزـ لـىـرـ دـەـزـىـ زـۆرـ
نـاـخـوـشـهـ. مـنـ نـىـزـىـكـەـيـ يـاـنـزـەـ سـالـ لـىـرـ زـياـوـمـ.
ئـاـوـهـەـوـاـيـ سـەـنـ دـىـيـھـكـوـ لـهـ ئـاـوـهـەـوـاـيـ
كـورـدـسـتـانـ نـىـزـىـكـەـ، خـەـلـكـەـ كـەـشـىـ گـەـرمـ وـ
كـورـتـنـ وـ خـۆـگـۆـنـجـانـدـنـ لـهـ كـەـلـيـانـداـ لـهـ سـوـىـدـ
سـانـاـتـرـەـ. بـەـلامـ دـەـبـىـتـ ئـەـوهـەـشـ بـلـىـتـىـمـ لـهـ بـارـىـ
گـوزـەـرـانـوـهـ ئـەـمـەـرـىـكـاـ وـ دـەـكـەـ سـوـىـدـ جـىـگـائـىـ
بـاـوـهـ پـىـنـيـيـهـ. بـۆـغـۇـنـدـەـرـەـوـ بـهـ تـايـيـدـتـ
بـۆـ كـچـىـكـ دـوـاـيـ ۱۲ـ اـيـ شـەـوـ مـسـۆـگـەـرـ گـەـرـتـىـ
بـەـدـوـأـوـھـەـيـ. ھـەـرـوـھـەـ لـەـويـ بـهـ هوـىـ نـەـدـارـىـ
خـەـلـكـىـكـىـ كـىـ زـۆـرـ لـهـ شـەـقـامـەـكـانـ دـەـخـۇـنـ وـ بـۆـ
پـارـەـ ھـەـمـوـ شـتـىـكـ دـەـكـەـنـ.

دـەـبـىـتـ پـەـنـجـەـ بـۆـ ئـەـوهـەـشـ رـاـبـىـتـىـشـ كـەـ لـەـويـ
دـۆـزـىـنـدـەـوـىـ شـوـىـنـىـ زـيـانـ گـەـلـنـ دـەـۋـارـ وـ
گـارـانـ، بـۆـيـ زـۆـرـىـھـىـ كـانـ بـهـ يـەـكـەـوـهـ
دـەـزـىـنـ، ھـەـمـ بـۆـ ئـەـوهـەـشـ وـھـەـرـسـ نـەـبـىـنـ وـ
ھـەـرـوـھـەـ خـەـرـجـەـ كـەـشـىـ ھـەـرـزـانـتـرـ بـىـنـ.

مۆسیقای پېشکەوتىوو كامەپىء؟

قد جار که باسی مؤسیقای
کوردی دهکری، دهگووتی که
متاپلی کوردی له مؤسیقای فلان و
شمساکلای دراوستی پیشکه و تنووته،
جار باسی نئوه دهکری که کواه
کلائیکی خراپه نئهگار بینت و مؤسیقای
شمساکلای تکه لذوی مؤسیقای کوردی
بینی بدم و دهونانه ته او هله و
چاو ایشی و دهتوانن کارتیکری
نیکاتیفان لاه سهر لاؤاندا ههبن، بؤیه
وهک لاویک که لکه‌ل مؤسیقای
کوردیدا خاریکم، پیتم خوش چهند
تیبینیکه بخمه بارچاوی خویته رانی
دیداره و، پیشنه کی دهبن بیلیم به رای
من به کشتی پیوریتاتیزم له
موسیقادا واته وتبلوون به دوای
موسیقای رهسه، خالیس و پهتیدا له
دنیا یئمرؤدا زور نه گونجاو و
ناریکه، زهمـانی ززویش تا نه و
جیگایه پیوندیه کان بواریان داین،
موسیقای خله کانی دراوستی و بگره
غیری دراوستی یش، کاریان
کردوقه سهر یه کتری و دورو له
پاستی نیبه نئهگار بلتین مؤسیقای
هیچکامیان پاکر و خالیس نهبووه.
دو و نه مؤسیقای، عه، مد، لـ

کاوه: کورداییه‌تی و سنتوردانان، به ریهست و پیگری پیشکه و تنبی موسیقایه له جیهانی ئەمەردا.

له راستیشدا نیمرق هست کردن به جیهانی بونی هاردریکیش به پرتویه و دینه ناو مؤسیقاتی کوردی. مؤسیقا، خوی هستیکی برپلایوی جیهانیه. با مؤسیقات فولکلوریش بشیتکی گش و پر له هستی مؤسیقات کوردیه که تا نیستایش پرسینتیکی بگه و تمده سار مسله که راده پیشکه و توویی مؤسیقاتی کوردی له چاو مؤسیقاتی گه لاتی دراویدا. زوری بخ خونه ترخان کردرووه، بهلام هر دنی و شک له وهدانیه که مؤسیقاتی کوردی جگه له خزنه پایبردوو، لم سی چل سالای دواپیشدا گله لک پیشکه وتنی به خویه و بینیو، بهلام هر لام پایه خی پی بدری، بهلام زیابی بونی کیش و قهباره که هرچنده نئم مؤسیقاتیه زور به نرخه و دهین ماوهیدا رهوتی پیشکه وتنی مؤسیقا له ولاتانی دیکه دا رانه وستاوه و مؤسیقاتی نهوانیش زور به ره و پیش چووه. هله لیت به هنری نیمکاتانی نهوانه، نئم رهوته لای نهوان کله لی بره فراوانتر و خیراتر و همه لایه نهتر بیووه. بزیه با به راشکاوی بلیم که نهکار باسی جوزاچرمه کانی مؤسیقادا دهرده که وی، به تاییت له بازارگرمه نهکین و نه بینه پیهروی قسسه کورده اواری خویمان که "کهس به نزی خزی نالئ ترشه، تمنی خوهه لخالتاندنه نهکر بلین مؤسیقاتی دهکوئی. دیاره کسانیکه هن که حاز ناکان لوانی کوردی له مؤسیقاتی گه لانی دورویشتمان دلخوازی خویان گویی له مؤسیقاتی پیشکه و توویره. باپرایانیان لابدنهن. به کورتی پیم واي نهکر له دهسکوته کوتن، پیویستی به کشه سهندن و ورنه کیردری، مؤسیقاتی کوردی نهکه هر پیش پیشکه وتنی، بخ نه وهی قسسه کانیش له ههادا نه میننه وه ناکه وی، بالکو چهند سهده تریش له مؤسیقاتی هاوهه خی خوی دوا دهکه بی. به واته بیکه تر نهونه کاری سرکه و توویی هونه رمه ندانی کورد حاسان زیره که، عالی مهدا، عومه رذه بی، مامله، کوردایه تی و سنورود انان له کاری مؤسیقادا رهنه قادر دیلان و ... دینمه وه که به گله لک و هرگر تر له قازانجی هیندی کهس بی، بهلام مسکه مؤسیقاتی نیزه ری، نازه ری، پیشکه و توویره و چهنده سار مسله که دهکه بیته و سار نه وهی نایا مؤسیقاته

مۆسیقای کوردی دەولەمەندر بکن، بیتگە لەمانە خۇدۇي مۆسیقای کوردىش شىتىكى يەك دەست و ئەتكىقىر نىيە، ئەم مۆسیقايى دىيارەمەكى زىندۇوه و ھەمېشە خەپىكى خۇتازىمكىرىنۋە، ئەمرى كەم كەس خەرىكى حەيران و لاوك و بىتە، بەلام شتى نۇيى و وەك: بالاد، رۆك، شىوهى سەمفۇنى و تەنانەت

دهستخه رقی ... بازیکردن و دهست برینه ...
موجرکه یه ک پیستی لهشی گرژ کرد وو لهسهر سنگی
هاته خواری و چوه سه رچوک .
- تائیستاکه برووا ناکدیت خوشم دهیت؟
- با خوشه ویستیت هیتنده گدرمه و سوزت هیتنده زوره
ناتوانم گومانم هبی ...
بروکانی هاتنده یه ک .

- ئهی ئه م پرسیاره گوماناویه چیه ؟

- لیتم بیووره نه گدر بلیتم زور له هاوپیکانت ... ماجی
قدلپ ، شیعیری فشه ... باوهشی درقیان به کچه ئەلمانی به
ههراج فرۆشت له دواکاتدا گهرانه وو بو کوردستان کچه
کوردیکیان کرده هاوسه رو شه قیان له هه مموو میژوویه ک هەلدا
ئەمە کۆستی گهوره و ترسی منه زور ده ترسم ئەم بهختیاریدم
بقرتینئی .

بروکانی ریتک بیونه وو چرچه کانی ناوچه وانی چونه وو
جى خۆی و ناوچه وانی ریزی ماج کرد ...

- گوهه ره کەم تا ئەو پۆژه خوشه ویستی هیلاندی
سنگمان بەجى نەھیلەن بەجیت ناهیلەم ... خوشه ویستی
گوهه ریتک له دهربای حەزى هەمموو کچیکدا دهست ناکە ووا
... ناتوانم کەستیکم خوش نەوی بیکەمە هاوازىنم ... ئەمە شە
میژوو مە حکیتى !

باوهشیان کرد بەیه کدا و له ژیت چەرچەفه پەممە یه کد
له یه ک ئالان .

جدزا چنگیانی

کچی د ۆزه خبیک بیون و چرکە کانی ژیانی ھەلە پروکان ...
ھەرد ووکیان بین دەنگ بیون ، ئەو دهستی سۆزی به
پشته پرووتە کەیدا دەهانی و ئەمیش بەدەم وورد ھ ماچە و
لەلاملیمه وو وورد وورد خزایه نیوان مەمکولە کانی و سەری
لە نیوانیاندا ھەلخست . گوتی لە تریپە دل و پاشماوهی
ھەنسکی کولى دەگرت .

- پیت نەو تووم بۆچى دەگرىت ؟

پرسیارە کەی بیت وەلام بیو ... پەنجە کورتە خرینە کانی لەنیتو
قۇزە رەشە ئالتوسکا وە کەیدا دەگىپرا ... توند سەری نووساندبوو
بەسنجيە وو چاوه گەمشە ورماوه کانی لە بنمیچى ژوورە کە گیر
کردىبوو لەو دەچىن گەرمى دەررۇن و سۆزی ھەناسەیم
پېن ئاشنا بکات ، خۆ دەمیتکە ھەناسەمان ئاشناي يەکە ...
سەری ئەو سەنگی خۆی بە ھەناسە یەکى پەسیە کانی بەرزى کرد
ھوو نۇزەی پرسیارە تاساوی بە گوئیدا چپان ...

- گوھەرە کەم کەی دەچىتە و بۆ کوردستان ؟

- دوو مانگى تر ... گەرە کەم نەورۆز لە سلىمانى يە .

پەنجە کانی ناو قۇزە رەشە کەی لە جولە کەوت ...

- دە ترسم ...

- لەچى ؟

- لە سەفەری کوردستان ...

- گوھەرە کەم کوردستان ئىستا ئاسايىشە ، شەپو
بەیە کدادانى چەکدارىش لە سلىمانى وو دوورە . ئەوهشى
رۆژنامە کان نووسیان كۆتايىي هات .

- ئەمە ترسى من نىيە ... دەزانم ئىپەی کورد بە ھەرەشە
گوش دەکریتەن و لەوهتەی ھەن لە ترسا دەزىن .. ترسى من
خەمیتکى گهوره و کۆستىتىكى ترە ترسى درق ...

لایه لایه

هانیه لدرزه و دهسته کانی شل بوون و به سه ریا توا یه وه ... هدناسه یان ثارام و ثارامتر دهبووه. ماچه کانیان هیتدی هیتدی ووردو ووردت دهبووه ... له پشتهدو به سوزه وه له باوهشی گرتبوو ... سه ری لاهسر قولیکی راخستبوو، قاچه کانیان لاو لاو ثاسای له یه ک ثالابوون ... له دنیا یه کی بین دهنگی و له ناو پیتخدفیکی ندرم و شلی پهمه بی مهلاس بوو بوون ... به دلی پهنجه کانی واژی به گوتیکه تهره کانی پاشماوهی مژینی نه رمزله کانی سه رسنگی ده کرد. هر یه کیان پیچکه کی خه یالی بدلا یه کدا تهی کردبوو له گمل چرکه و ته کانی میلی کاترزمیره که بدراو خوارو بدراو ژور دهبوونه وه. هدن سکیتکی پهندگ خواردبوونه وه ده رونیکی هاز او پشته رووتکه کی له سنگه تووکاویه زبره که خشان ... دل قیتک ددووان و سیان فرمیسک تکایه سه رقله رووتکه که بین ناو تووکه کانی سه ردستیا بلاو بوونه وه ... له پیچکه خه یاله که هدلویسته پین کردو و در چه رخاو به ثه سپایی فرمیسکه کانی بوسری و قیه کورته زرده شیتو او و تیک ثالا و که لای بردو ناسکه ماچینکی لاملی کرد.

- فرمیسکی به ختیاریه؟!

بین دهنگی بووه پردیک و چهنده ها پرسیاری کت و پری له نیوان چاوه کانیانا په رانه وه ... هدن سکی قول و فرمیسک و نیگای بدهی بی تیکه لاؤی ره نگی سه وزی چاوه کانی ده بوون و وینه تابلوقیه کی تراجیدی ده نواند ... لیوی له هر شوینیکی نزیک بوایه ماچی گه رم ، سوزی ده کرد ... تووند نووساندی به خویه وه بین دهنگی سه ری له لاملی دان او هدناسه گه رمی گه ردنی ختوکه ده دا ..

- لموساته وه توم ناسیوو خوش ویستیت سات له دوای سات ، رؤژ له دوای رؤژ ئوقرهی حمزی لئی هد لگر توم ... که سم هیندی تو خوش نه ویستو ... خوش ویستیت شتیکی پی رؤزه ، ماجت ، حمزت ، باوهشی گه رمت به ختیارم ده کات ... زیان له گمل توزدا تامه زر قیه کی تاییدتی هه یه ، به تمدنی (۲۴) بیست و چوار سالیم نه م چه شتوروه ، برو ا ده که ه نه کاتانه لاهسر کاریشم لیت دوو نیم و له گمل رؤح ما ده زیت؟ ...

- منیش گیانه ... زور ده میکه ناموی و غوریهت و بین

ده نگی نه رمی نوتنه کتمله که مانی ... له قولایی شانزکه یه وه ورد ورد وک نه رمی بارانی ده تکایه سه رونگی شه پولی که مله نوتنه پیانزیه کی، تیکه لاؤ بوون و سه ماکر دنیان هیند هونه ریانه بوو گوتیکی به ره و ثارامیه کی تندکی زیان به ری ده کردم نه نوتنه له سه رق وانیکی "CD" تومار کرابوون. رؤژانه که ده هاتنوه پیش نان خواردن و خوشتن لاهسر قمه نده که بیراده کشنا و ماندو بوونی هم است سه ساعت کاری رؤژانه له جهسته شکستی ده ریکات ، له و کاته وهی بوته ناشنای و گرتی ها ویتیه تی و خوش ویستیان به است ، نه ویش گوتی قلا غای نه شه پوله نوتنه بیوو ... سه ری له سه رشکه رانه کانی دانابوو ... ههستی دابووه به ره شه پولی موسیقا که و رؤحی له گمل له نجده زرده کورته که دیدا پهنجه ردق و توکاویه دریزه کانی له نیو قزه زرده کورته که دیدا ده گیتا و ثارامیه کی ده دا به ده رونی ، پهنجه دهسته که دی تریشی له نیو پهنجه کورته خرینه کانی دهستیا تیکه لاؤ بیوون و له ژیتر مدمکله کانیا به سوزه وه له باوهشی گرتبوو ، له گمل به رزیبوونه وهی گه رمای رؤحی و سه مای نوتنه کان پهنجه کانی دهستی گووشی و به ثارامی بق لای لیوی بین سورا وه که هی برد و له سه ری پهنجه کانی حمزی مژی. پیتلیوی چاوه سه زو زکانی به رز کرده و چه پکه سه رنجیکی خوش ویستی به روویدا پژان و نقومی حمزیکی قووی بیوون ، سه ری له سه رانه کانی بلند کرد و ثارامه ماچیکی کورتی کرد و سه ری زمانیا که وتنه بازیکردن (Mein schatz ich liebe dich)

واته : گوهه ره که ه خوشم ده ویست.

له جمسته یه کی ری رووت ده چوون ، واله یه ک ثالا بوون ، نیوانیان نه ده بیندرا. ته رایی و تاره قهی لمشیان تیکه لاؤ و به سه ریه کدا ده خشا و له ناخیانها حمز ده کولا ... له و ژوره دا ته نیا چریه و ئوفی حمز و هدناسه گه رم و دهنگی ماج و خشی پی خدف و چرکه کاترزمیره رؤژانه شدشی به یانیان بوت کار به نگای ده هینانه وه هیچی تر نه بیسترا ، ته کانه حمز ازیه کان پالی به هر دوو کیانه وه ده ناو له ناو پیتخدفه که دا به سه ریه کدا گرمزله کردبوون ... له دوا ته کانی لو تکه حمزیان اخست . موجر کیه که هم مو خانه کانی لمشیانی

بیگمانان ثهو جو زه رهفتار و شیوه پهروهه ده چهوته زیاتر یارمه تی ثهو لاوانه ده دات که له دهست درچن و، به مانا میلله که ده لای خومان "به دلابن" و برئنه نجامه که ده بشیوه ده نایت که دایک یاخود باوک، بیان بر ایه کم، ده مارگز مده دستیه ته.

بیگومان لدو روانگه یموده که تیره واقعیتی تر و جیاوازه له واقعی خومان و لا تی خومانه و، لبه رئوه پیویسته له روانگه و دیدتیکی تره و رو بدر و روی ئه جوزه گیروگرفتanh بینه و و پیگاچاره یه کی دیکه و جیاوازی بقدوقزینه و. به همان شیوه چندین پرسیار درست ده بنی و

* نهم شستانه بُو؟ کی تاوانباره؟ باوک خراپه یان مندال لاساره؟ پیوسسه ودهم بدريمهوه.. بیو موبو:

شیوازی پهروهده کردن نادرسته یان لاوهکان نایانهويت گوئي بگرن و ریگای دایک و باوکیان بگرنه بهر، یان نازادي زوره و باشترا وایه سنوری بُو دابنرت؟ بهلام یدکیک لهو گرفته گرنگ و گهوارنه نمهوهيد که هندت لهو باوکانه، به تایيهتی نهوانه به بیرروباهه ریتكی کون و عهشایریانه رفتار دهکن و نایانهويت دان بهوهدا بیتین که ژیان له ههصوو شوتینیک گقراوه، جا چما له رقتلوا که به چهندنین سهده له پیش نیمهوهون .. له راستیه کان راده کهن .. همول ددهن باوهه به خقیان بیتین که: "نهگهر نیمه له گهل منداله کاغان توند و تیز بن و توئندره وی به کار بیتین، نهوا منداله کاغان له دهست دهنا چیت و سهرهه نابن، بلهکم خقمان: ختفان: دهه بت نهاد دده جن."

- توند و تیرئی کلیلی له دهست دهرجونه... ریگا خوشکه‌ری لاساریونه، به تایبه‌تیش له تمدهنی لاویدا. هیچ شتیک له ههستی مرۆف ناسکتر نییه، له ژیانیشدا هیچ کاتیک هینده‌ی تمدهنی هه‌رژه‌کاری ناسکتر نییه. دهیت له یاد نهچیت لهم تمدهنده‌دایه مرۆف ههست به بونی خوی دهکات و کمسایه‌تی خوی دهناسیت و دهچیته ناو چوارچیوه خویده. بؤیه زور گرینگه بەپەرپی ھوشیاری و ورباییه و پرپرسه‌ی پهروهه دکردن تاماده بکریت، کاتیکی ناسکه، به دهست تۆیه منالله‌کەت له دهست دهچیت یاخود ریگاید کی چهوت و دژوار بگریته .

فونهیده کی بچکوله: با هر باوکیک خوی بکاته فونه، بزانی تاچ
ناستیک دهمار دیگریت له کاتیکدا که به رانبه ره کهی به ههموو
شیوه کی دژایه تی ده کات؟ باوکی خوشویت و هلام ته نیا له لای تویه!

* ئايا ناکریت رىگا چاره يەك، يان شىۋە پەروەردە يەك بىگرىنە بەر بۆ
ئەوەي سەھرتا مەنداھەكان و دواتىش لاؤھەكان، بەو چەشىنە باوکەھەكان
پېتىان خوشە پەروەردە بىكىتىن، بە مەرجىن بتوانىت خواستى ئەوانىش
البەر چاو بىگىردىت و دلىيان نەزەنچى. واتە پەروەردە يەك كە ھەم
جىيىگاي رەزامەندى دايىك و باوکان و ھەمىشى لە ئاستى خواست و
تارەزۆھەكانى لاواندا بىت. وا بىزان ئۇ رىگا چاره يە دەكىرىت ھىيندە
گرگان نەبىت و تەنها بىرىتكى ھۆشمەند و گيائىتىكى شارستانى و لە يەكى
گەيشتن و، لە خۇبىردىن و گۈئى لە يەك گىرتى دەۋىي. ئەوهەشمان لە ياد
نەچىت كە شىۋاژى توندەرەوي و دىزەوەھەستانى گەورەكان، كاردانەوەيەكى
چەھوت و خراپى دەبىت. لېرەوەيە كە لاؤھەكان و ئىنەي شىۋە دەسەلاتىيەكى
دىكتاتوريان لە لا دروست دەبىت و، كە بە ھەممۇ شىۋەيەك لەم
كۆمەلگا ئازادانەدا شىتىكى ئاسايىنىيە و، پىتچەوانەي ھەممۇ شەتەكان،
ئەوهەش لايەنەتىكى دۇوارى كۆمەلگا كى باوک سالارىيە كە بە تايىبەت لە
وللات، ئىتمە و كۆمەلگا دو اكە تەۋەككىدا، دەجا دەكىت.

- ئو كچه دى كەرگىز بىرى نەبۇوه ھاۋىتى كۈرى بىت و نەيتۋانىيە
تېتكەللاۋى كۆمەلگا بىت، بىتگۇمان مەوداي تۇوشى گرفت بۇونى زۇر
زىاتەرە. ھۆيەكەمەشى ساكارە! ئو كچە ناتوانى كۈرىتكى چاك لە
كۈرىتكى خاپ جيا كاتەوه، ئەوهش سەرەتاتى كېشىدەن ئەنەن ئەنەن ئەنەن
گىرنگ ئەو يە كە دايىك و باوكان مەنداالە كەنيانىن ھەر لە سەرەتاوه بە
شىيەدە كە پەروەردە بىكەن كە بىرۋايان بە خۇيىان بىت و لە زەمىنە يە كى
پەتھەوەوە لە گەل دەرەرەپەرە كە ياندا مامەلە بىكەن، ئو كات هېيج
پېتىويست بەوه ناكات دايىك و باوك وەك پېلىسىنى نەھىتى بە دواي
مەنداالە كەنيانىوە بن، بەلكۇ ئە لاإانە خۇيىان ئاكىغايان لە خۇيىان دەبىت
و دەزانىن چ دەكەن و چىن خۇيىان لە كېشىدەن دەبارىزىن. ئەوهش تەدنيا
بە باوەر بە خۇيىونە، يە كەم ھاندرەي ئەۋە باوەرەپەيش تەنها دايىك و
باوكانە.

- ابه، ئهم
شهو نيازم وايه بچمه
دهرهوه.

- نا، کویرم، مهرو
... چونه درهود به
شهو شتیکی چاک
نیهو، توروشی گیچه‌ل
دبهیت.

- بابه ئەم شەو

دەچم بۆ تاھەنگى جەزئى لەدایك بۇونى ھاپتىيە كەم!

- کچم ها و ریشه که کوره یان کچه ؟
- برو ات بست هاو، تکمه کچه! ئاهه نگە کە کەو، تسا نیە،

نهانها هاوري کچه کاني کوکردو تهوه!

- بیگمان شه ویش در هنگ ده گه ریته وه.

- نا، نا.. نه.. بهلین بیت که زوو بگه پرمهوه.
 --ج لاویک هدیه رووپه روی نئم پرسیارانه نهبوویستهوه؟
 یییگومان گمر ههموو لاویک، چ کچ چ کور توشی نئم جوزه
 کیشه و گیروگرفته نهبوویست، ثوا بهشیکی زذری دووجاری
 پرسیارو کیشه جوزاوجوزو نابهجنی و، پهروهدهی خراب
 بون.

شیکی رون و ناشکرایه که دایک و باوک له همه مو
که هس زیاتر ناینده کوریه کانیان له لا مه بهسته.. مرؤف
همه میشه گره کیه تی که له برامیه رکه کی باشترو زیره کتر بیت،
نه لام دایک و باوک نه مه یاسایه نایانگریت شه، چونکه نهوان
چه نهنده ههولی سدر که وتن و به رو پیش شه چوونیانه، هینده،
بگره له خوشیان زیاتر حمز به سدر که وتنی کوریه نهود کانیان
ده کهن.. بق نه مه بهسته شه همه مو پیش و کاره کانیان ده کهن،
کمو اته کاری نهوان بق روله کانیانه، رهنجیان بق دهدن، کاریان
بوق ده کهن، به تایبه تیش گره کیانه که له گرفته زوره کانی زیانی
هر زده کاریان بیان پاریز ن و، ووریا یانه کنه نهود.. بیان خنه سدر
پیتگای راست و، هوشیاری.. دهیانه ویت کج و کوره کانیان
ها و سدری به خته و دریان هه بیت و به نایانه دهی بژین و، بتوانین
بده بین گیرو گرفت چیز له زیان و هر یگرن و، سوود به یه کتری
نگه دهند.

نهمانه شتی گرنگ و پیروززن، بدلان ثایا به چ رینگایک،
یاخود به چ شیتووازتک دایک و یواکان ده توان نمو شتانه
بگهیهند و، چون ده توان سره رکه و توبوین لدم بوارهدا.. زور
گرنگه ئهوان پتگاچاره یید ک بدوزنوه و منالله کانیان له کیشەو
چەرمەسەری پباریزن، رینگای راست بگرنەبەر، بەتاپەتى
لەئیانى پەناھەندىي و، له ولاتانى ئەوروپىايى كە كولتوريان
زور جيوازە و له سەر ھەممۇ ئاستەكان، كولتوري ئىيەمە له خۆ^{دەگەن.}

هدر لیزرهوده دهکریت ئاماژه‌ئی ئەوه بکهین کە بەشىنگى زۆرى خېزىانه كورده كانى دهرهوهى ولات كىروگرفتى خېزانيانىن هەدە، بە هۆى بۇنى مندالەكانىسانەوە تۇوشى بارىتكى دۈۋار بۇون، يان ئەوەتا وەكـو باوک بە واقعى رۇزئىغا رازى بىتت و، كىچەگەي ياخود كورەكەي بەدەتە دەست شەپولى ئازادىيەكى يىسنور، ياخود پىكىياغان لىت بىگرېت. زۆر باوکى واھىدە تۇوشى بارىتكى دەرۇونى نالبەبار و شېزەھاتون ... تىياياندايە بۇ كچەگەي دادەتتىت، دواى دەكەھەتت، پىتگای چۈونە دەرەوهى لىت دەگرېت، شىيوهى لىت پرسىنەوهى "پۈليس ئاسا" بەكار دەھىتتىت، بىتگومان ئەو شەستانى كە دەھىكت بە مەبەستى ئەوهەيدە كە كچەگەي لە دەست دەرنەچىت، يان بە واتانىيەكى فراوان و نزىكىت لە واقعى بۇون و دەرۇونى ئىمەمەوە ئەندە، كەجەكە، "بەدلا" نەتت.

کیشنه که لدوه دایه "برا"ی واههید خوی گوارهی له گوئی
دایه و حدوت ملوانکهی له مل دایه، به تهواوی خوی داوه
بهددهست ژیواری رۆژئاوە، بدلام وک گەوهەر و ناوەوهەی
مەیتوانیویه هیچ بگوریت و، ئاماھدیه ھەممۇ کاریتکى سووک بە^۱
خوشکەھی بکات. خۆنەگەر له گەل کورپىتکى ھاپرتىدا
سینیت، ئەوه دنیا کاول دەبیت.

* کاک سالاح له زور شتی روزئتاویش رازیه و
دهلی: نیمه دهی له شته چاکه کانی نیره که لک
و هرگزین و شانی به شانی روشن شته چاکه کانی
خویشمان میله تکه مان بیشخهین. زور ناساییه
نه کار پیگا به منداله کان بدري هندی جل و
بهرگ لبه رکن و دل خوش و پیش خنی بن، که
له ولات بیان نه بوده. پیشتم وايه هر که سیک
ته نانه ت خویشم روز له دواي روز په سندکردنی
هندی رهفتار و کرده و هی نه روپیایه کامن له لا
ساناتر دهی، و دهکه وینه نه ترتیه سیسریانه وه.

* به گویری بچوونی کاک سالخ ئىگەر دايىك
و باوكەكان به شىئوپەيەكى رېتكۈپىك لە سەر داب و
نەرىتى خۆمان مۇنداڭەكان گوش كەن، ئەوا

* هیچ جیاوازیه ک له نیوان کورده کانی سوید
و فنلندا دا دهستن؟

- وا هست دهکم به هوئی زوری خه‌لکی کورد
و جیگری بونیان له سوید، نهان زیاتر چونه ته
ناو ژیانی کار و زیاتر ده توان سوود له هله کانی
ژیانی تیره و هرگز.

*دوا وته؟
- سویاس بق کوچاره که تان و خزمہ تان له
هوندے اون...

فَلَمَّا

با خچه‌ی به گل‌وکه‌که

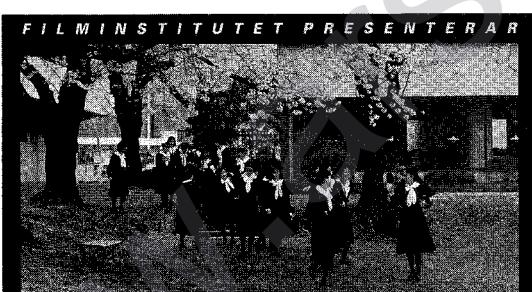
Körsbärsträdgården

یالمیکی ژاپونیه که باسی تایبه‌تی کچان دهگات و ئەو حۆكم و زهیر و نزدیکیه که بەرتوهه‌بری قوتاپاخانه‌ی به‌کاری دینتی. بەلام هەندی کچی سەنوری کە لە ئاماده کردنی شانقیه‌کدا بەشدارن، لە سنوری مەرجە‌کانی قوتاپاسانه‌کە دەندەخس بق نمۇونە يەكىکيائ قىزى لەلول دهگات و يەكىکيى قۇرسىان لە ئاقاپاخانه‌يەكدا دەبىيتن کە جىڭەرە دەكىشى و خەبەريان دەگاتە

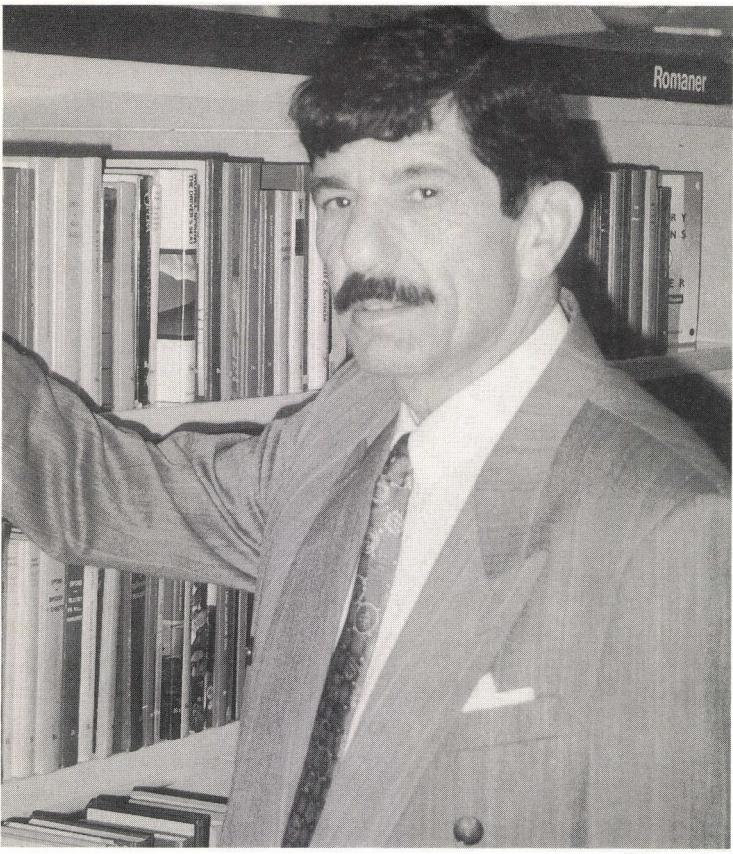
یعنی نام فیلمها تاریخه ک ده توانین خومان بناسینه و هو، قوتا بخانه و به رویه بهر و کاری به دست آنی لای خومان نمان بیت و هو بهر چاو، دیاره ئیمه ناتوانین خومان به راورد کهین. به لام ئو کچه ژاپنیانه بیه زداری فیلمکه ن، زور چالاکن و گالتیان پی ناکرئ. فیلمکه ژماره کی زوری خه لاتی ژاپنی پی به خسراوه و به شورشیکی فیلم له ژاپن ده زمیردری و کوچاره کانی ئه درویا پش رهخنے باشیان لئی گرتلووه.

پیناسی فیلمه که: (Körsbärsträdgården) ناوی راسته قبنه: (Sakura No Sono)

دەرھىنانى: سون ناكاھارا (Shun Nakahara)
لە بلاۋىكراوهكانى: ئەنسىتىقى فىلم لە سوپت (Film Institutet)

نحو که سانه‌ی پیشان خوش
دیداریان به دهست بگات، ده توان
تگا دار مان بکنه و ده شابوونه‌ی
سازانه‌یان به زماره‌ی بتگیر و قی
دیدار رهوانه
بکمن. لهمه و دوا نه و که سانه‌ی
تابوونه‌ی سازانه‌یان نانیترن شدوا
ناویان له لیستی نهند امه‌یتی
ده گوزنسته ۹۵۹ ده دارشان بستگات.

کاک سالخ: من منداره کانم وا په روهرده کردوه، که گتتم نا، واته نا! وينه: هه لور.

* تؤتازه هاتووی بقئهوروپا و
کچه کانیشت له تهمنیکی ناسک دان، لهه
ناترسیی دوای ماوهیه که کچه کانت له
قسهت ده رچن و کورانیان بس هردا بیت؟
- نا، هر وهک گووتمن ئوان و په روهرده
نه بونون که وايان لیبی، هر بؤییش ئو
ترسه ئیمه ناگریتهوه.

من په روهرده کردنی کوره کان له کچه کان
دز وارتره. کچه کان میهربانن و زیاتر
ههستی گویرا گرتینیان ههیه و قسه باشت
ورده کرن، به لام کوره کان هر تو خمیان و
هه لکه تو ووه و حز له سه رهیی ده کهن. هر
چیکیشیان له کله دابلین، ئوان کاری
خویان هر ده کهن.

- به بق چوونی

گووتش که
مووچه که شتان
زیاد ده کهین.
ئه گهه بر اکه
پیده زانی، له
کوردستانه وه
که سیک ده نیری
و ساردمان
ده کاتوه.
مه بسته ئوهیه
که ئیمه
کور دین و
ناتوانین له داب
و نه ریتی
خومان لا بد هین
و چاویوشی
لیکهین.
* ئیمه به هقی
داب و نه ریتی
میله ته که مانه
وه هر گیز له
خه یالی ئوهدا
ذنین کوره کان ج
ده کهن و چون
په روهرده
ده کرین؟

تھمنیکدا هاتونه ته ئوروپا. شوکر
منداله کانی من له تھمنیکدا به دیداری
ئوروپا شاد بون که هر گیز لیان
نا ترسیم وايان لى ده رچن که دزی
خواسته کانی من بن.

ناو: سالج درهی.

شوئنی له دایکبوون: هه ولیر.

تھمن: نایه وی بیلی.

پیشه پیشون: پاریزور.

شوئنی زیان: تامپه را، فینله ند.

خیزان: زنیک و سن مندال.

تاره زوو: خوکندنه و گهشت و گوزار.

هیوا: نازادی کوردستان.

ماوهی زیان له ده روهی نیشمانن:

یه ک سال و

نیو.

* به هقی داب و نه ریت و ئه و شیوه

"ئه گهه کچه باشه با بق کوریکی خومان بیت،

"ئه گهه خراپیشه، با بیگانه پیمان نه زانی!"

* ئهی چون ده تواني به ره نگاري ئو
یاسا و په وشنانه بیتهوه که له فینله ندا
په پروپوی لیده کریت، له بواری، و هرزش و
سەفەر کردن و به تایبەتی له قوتا خانه دا که
چالاکی یه کانی تریش و هک وانه کانی تر
با یه خیان پی ده دریت؟

- من هر شتیکم پی چاک نه بیت و بلیم
مەیکەن، نایکەن. ماوهیه کە لەمە و پیش
یەکی له کچه کانم لیتی پرسیم داخوا بقی
ههیه له کەل پوله کەیاندا سەفەریکی چەند
رۆژه بکا؟ گووتمن نه!! به بی خاونه بوت
نییه سەفەر بکەی. ئویش رازی بوبو و
گوئی لیگرتم. نا بابه، لیره ریزی کولتوري
بیگانه کان ده گرن و کەس بق ئەم شتانه
زۆرمان لى ناکات.

* ئهی ئه گهه ههست کرد دواي ئەم
ھەموو بپرسیارییه بئەستوتەوه

دیاره ئوهیش بلیم که ئیمه پتر چاویوشی
له کوره کان ده کهین، جا لیشم مپرسه بق!
* ئهی ریگه به کچه کانت ده دهی
ھاوسه ریکی "غیری" کورد هەلبزین?
- ناختر! ئەمە مەحاله و هر گیز پتشبینی
پوودانی ناکه، تەنانه له ناو
کوردانی شدا ده بیت، کوره که دزهی بی و
خەلکی يەک تیره و تاشنای يەک هۆز بین.
ئیمه به گویره داب و نه ریتی دزهی نه کچ
به بیگانه ده دهین و نه له بیگانه یش کچ
دەخوارزین!!

* لۆ?
- ئەمە و هک کولتور و نه ریت، له باوک و
با پیرانمانه وه بومان ماوهه وه. ئه گهه
راسیتیشت ده دیش:
ئه گهه کچه باشه، با بق کوریکی خومان
بیت، ئه گهه خراپیشه، با بیگانه پیمان
نه زانی!

ژیانهی له کوردستان ههیه، تەنانه له
ئوروپا یش بھشیکی زقىی خیزانه
کورده کان هر و هک کوردستان رەفتار له
کەل يەکدا ده کەن و هەمیشە له ترسی
ئوهدان کار یان کرده وھیه کی نائاسای
بکەن و له ولات پیمان بزانن.

- ئەدی چون، ئیمه کور دین و هر گیز
نابینه ئوروپایی. ماوهیه کە لەمە و بور داواي
خانووی کی لهو ئیستامان گەوره تر کرد،
له و لامدا گووتیان: چونکە خانووی
کوره تر شک نابین، ده تواني دوو خانووی
بچوکتان بدهینی و دوو کچه گەوره کەت
ده توانن له يەکی له دوو خانوو دا بزین
تاکوله سەخله تى و تەنگ بەری خانوو کەی
ئیستاتان پزگارتان بی. من زورم به لاوه
سەیر بوبو، پیم گووت کاکه ئیمه کور دین و
شىتى وا لای ئیمه نابى و مەحاله. ئاویش
قسە کانی منى پى سەیر بوبو، تەنانه

دیدار شم کتیبانه‌ی بی‌گهیستووه:

* * *

فهره‌نگی کوردی - سویدی

ئەمە تازه‌ترین فهره‌نگی کوردی - سویدی کە له لایەن "مژده خلیل رشید" ھۆرچووه. فەرەنگکە له رەشید" ھۆ دەرچووه. ۱۰۰۰ وشەی پاراوی کوردی و بەرامبەرى سویدییەکەی پیکھاتووه. دەتوانن ئەم کتیبە له کتیب دەرقشییەکان بکىن.

ئەو بەلیم کە ئەركى زۆر دەكەويتە سەر لەم ولاته بۇونى ھاورييەم بۆ كوره‌كان و شانى مەرزىيەخانى دايىكىان. من له هەميش بۆ كچەكان شتىكى گرينىڭ. بۆ ژيانىدا نەچۈممەتە كۆپۈونە وەي باوكان. هەست بە بۇونى كەرەكتىريان. ئەو كاتە مەرزىيەخان زۆر دل پىر دىيارە و بى ئەوان ھەست بۇون دەكەن كە مەرزىيەن و بادانەوە سفرە دلىمان بۇدەكتەوە دەللى: كەسىك ھەي خۇشى بويىن. بەلام ئىئىمەي - من جارى با ئەۋەتان پى بەلیم كە كورد بە خەيالمانان نايەت كاتى كوره‌كان كەقفارەكتانم زۆر بە دل، چونكە بە راستى هەرچىيەك دەكەن. بەلام كە نۇرەي كچەكان دەنگى لاوانە و بەسەريان دەكتەوە. دى، ئەوا چاوه‌كانمان دەجىتە توقى سەرمان. پاشان با پېتىانى بېزىم كە بۆ ئىئىمەمانان لەم نازانم ئىئىمە دەمانەۋى كچەكان ئازار بەدين يان بە بى

ھەستىيان تىدەكەين؟ * تۆكاك ناسىر رىيگا بە دلنىيا دەدەھى بچىتە سينەما، جاھنۇ يان دىسکۈ؟ - بەللىي وەك

گۈوتەم لىيى دەپرسىمەوە بىزانم بۆ كۈنى وله كەل كىيدا دەچى، ئەگەر زانيم سالامەت دەبىتى ئەوا نازارەحەت نابىم، ئەوكاتە خۆم دەيگەيەنم يان

مەرزىيەخان: ئىئىمە بەخىالمانان نايەكىر مەكان چۈن بەختار دەكەن. بەلام كە دەتكە سەر كەپەكان ئېتىر چاپمان دېپەرتە پېشى سەرمانا

و لاتەدا ھىندە گرفتەكان سەخت دەبنەوە كە "ماردىن" لە كەلدا دەنلىم. دلنىيا و ماردىن لە زۆر جار نازانىن چۈنيان بەرەپۈرۈپ بىنەوە. خوشك و براي كوردى ناجن، ئەگەر دلنىا خۇتىان دەزانىن لەم ولاتكەدا ڑيان بۆ مەنداو و كراسىكى سېكىسيش لەبەر بىكەن ئەوا ماردىن كەنچى بېگانە كەلى سەختە و گرفتىكى پىتى دەلى زۆر جوانە و پېرۇز بىتى. زۆريان بۆ دېتە پېش كە ئىئىمە زۆر جار لە * ئەرى دەلىي چى ئەگەر كەچەت بىت بە گرفتەكانىيان ناكەين. ئەم مەندا لەن رۇزى ئەنەن رۇزى ھاوسەرى كورىتىكى بېگانە؟

9.8 سەھات لە كەل سویدىيەكاندا دەزىن و - تەنھا عازەپ، تۈرك و فارس نېتى، زۆر رەفتارىان وەك وئەوانى لىدى و قەيدى نېيە. بەلام بىگومان كورىتىكى كورىتىكى بۆ تەنھانەت ھەستەكانىشيان دەگۈردى. من لە ھەموو كەس لە بېشىرە.

* مەندا لە بېگانەكان بە ھۆى تۇندۇتىزى مەرزىيە دەللى: مەندا لە كانىمان بە ھۆى نېيە دللىانى بۆ بکەنەوە و ھەر بەم دەم بېر لەوە بکەنەوە كە لەكەل كىيدا ھاموشۇ دەردەيشىۋە دەنالىن، مەرزىيەخان لەم دەكەن، پۈويداوە كە لەبەر قىسەي ھەتىندى كەس، نەيانتوانىيە بچەن شەۋەئاهەنگى

- خۆ زۆر راستە، كەم خىزانى كوردى كوردى. دوا و تەي كاك ناسىر: جىڭىز داخە ئەم مافە بە خۆيان دەدەن كە لەكەل كە ھەندىك لە لاۋەكان سەرەپاي كەمى مەندا لە كانىاندا باسى ھەموو شەت بکەن. تەمنىيان ھېشتا ھەندىك لە بۆگەنەيەكى من و "دلنىا" زۆر جار بەيەكە دادەنىشىن و لاتىيان پېتە ماواھ، قىسە و قىسەلۆك و باسى ڑيانى رۇزانە و گرفتەكان دەكەن. ھەلدەبەستن و كچى كورد سوووك دەكەن و خۆم پىتى دەلىم دلنىا گىيان ھەول بەد بۆ قىسەيان لە پاشتمە دەكەن. نەگەبەتىكەيان وايىدەچى تا ئىستا دلى كەسى نەويىستىنى، شتە خرابەكانىشيان بەلاۋە پېشىكە وتنە و يالەوە دەچى ئەگەر بە دللى خۆى بكا پتە رەفتارە خرابەكانى و لاتىش لە بېر ناكەن. دللى بەرە سویدىيەك بچى تا كوردىك. ئەمەيش و دەكا ھىندەتىر لاسار و سەرەرق بەلام خۆى دەلى مادام ئىئىو پېتەن خۆشە بن.

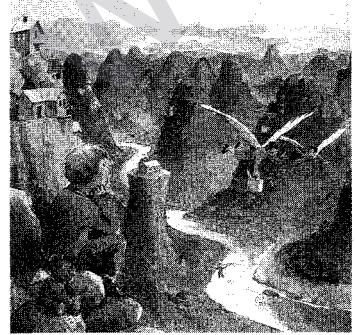
من لە پاشەرۇزدا ھەر لە كەل كورىتىكى * وەك و اوكتىكى ھونەرمەند زىاتر ھەست بە كوردا دەبم. باشە وادەكەم. نامؤبى ئاكە؟

مەرزىيەخان لە درېزەقسى كانىدا دەللى: - بەللى، چۈن! من لە مردىتكى ئارامدا دەزىم!

يوناتان لە سەر چىای مەلى باھۆز

ئەمە چىرۆكىكى سەمبۆلىكە له سەر مەرقۇيىكى بالدارە و گەلەيىكى سەرنج راکىشە. تام و چىزىكى تايىبەتى تىدا بەدى دەكرى. وىنەكان رەنگىان جوانە و لە بار نەخشىندرارون و كەن و مت لە ناوه‌رۆكى چىرۆكەكە دەدۋىن. نووسەرى كتىبەكە سویدىيە و ناوى يازى ئەلەيقمە و، وەركىتەكەشى ئاسق موکريانى يە.

يوناتان لە سەر چىای مەلى باھۆز

“ئەو مەندالانەی لىرە گەورە دەبن، زیانیکى تاييەت بە خۆيان ھەمە”

كەنگۈلەكىل ناسىر رەزاىي و مەلەنەخان

ت، بۇ ئەوهى ئەوانىش رىزىيمان بىگرنەو،
بۇ ئەوهى ھەست بەوه بىكەن كە كەسىكىيان
ھەيە و بە پەروقشىانەوە، لە ھەمان
كاتابىشىزانى كە نايان رەنجىتىن و
كەسايەتىان تىكناشكىتىن.

* ئىمرىق كۆمەلە باوکىكى تووندېرەو
ھەيە كە لىرەيش بە نىازى پەروھەد
كىرىدىكى رەواھەر وەك كوردىستان
لىدەخورىن، كە نارەوايە، كاك ناسىر لەم
بارەيەوە دەلىت:

- ئەو باوکەيە بە زىيازى
پەروھەد كىرىدىكى بەجى و گونجاو تەنگ
بە مەندالەكاني ھەلدەچنى، دەبى ئەوه
بزانتى كە ئەو كارەي، تەنبا زەمىنە بۇ
لاساري و سەرەپقى ئەوان خۆش
دەكا.

رېز و ئازادى لەزىر چاودىرى
والە مەندال دەك
ھەلسوكەوتى نادىروست نەكەن
و كلاۋمان لە سەر نەننин.

ئەگەر من رى لە كچەكەم
بىگرم دامەنلىكى كورت لەبىر
بىكەت، ئەوا تەنبا قىسى خۆم لە
بەرد دەدەم، چونكە ئەۋەم
كارە پاشملەھەرەدەكا. ئىنجا
بۇ بە رازى ھەر دوو لامان
نەبىت و بە دوو قىسى خۆش
و بەلگەيەكى بەجى، رەنگە
لەبەريشى نەكتات.

مەبەستم لە ئازادى لە زىر
چاودىرى ئەوهىي پىياو تا
سنورىتكى دىاريڪراو لىيان
پېرسىيەتەوە و رېنومايان
بىكەت، با بىپارداڭەكە لە دەستى
خۆياندا بىت.

من وەكىو باوکىكى زىرى لە
مەندالەكانم ناكەم، تەنبا بە گويىرى
تاقىيىركەنەوەكەنلى زىيانى خۆم
رېنومايان دەكەم و لىيان دەپرسىمەوە.
* بە هۆئى شىوهى جىاوازى زىيان و
سىستەمى جىاوازى گوزەران،
پەروھەدەي مەندال دەكەوەتە سەر شانى
ھەم دايىك و ھەم باوکىش.

- بەخوا من بە هۆئى سەرقاڭىم و كارى
زىرى ھونەر و پەروگرامەكەنەمەوە زىر
ناپېرىزىمە سەر ئەم كارانە، بۇيە دەبى

ھىننە ئاسان نىيە، كرفتەكان زۆرن.
ئىمە پىمان خۆشە مەندالەكانمان بە¹
گويىرى دلى خۆمان پەروھەدە بىن، بەلام
ئەگەر واش پەروھەدە نەبىن، لە دەستى
ئىمەدا نىيە.

ئەو مەندالانەي لىرە مەزىن دەبن
زیانیكى تاييەت بە خۆيان ھەيە، زۆر
جار ئىمە لىيان تىنالەكەين و دەشمەنەوە
فەرزىياتى خۆمانىيان بەسەردا بىپەنن.

مەندال دەبى رېز لە ھەست و نەستى
بىگىردى

ئى

يوارەيە و بەرەو
مالەيان بەرى دەكەوین، دەكەپىتىن و
دەكەپىتىن، نايدۇزىنەوە، تا خاواهن مال
خۆى دىت بەشۈيتماندا. هەر لە دەرگائى
مالەوە وىنەي جەزىن و شادى بەرچاومان
دەكەوى، لە دىيوى ژۇرەوەي مالەكەيش
رېزه پىلاۋىكى رېز بۇو، و باوهەتى كوت
و چاڭەت بەدىيوى پشتەوەي دەرگاكەدا
ھەلۋاسراوە. جەزىن، شايىھ، ئاھەنگ،
يان ھەممو پۇزى ئەر وايە، ئىيمان پۇون
نەيە جارى. پاشان بۆمان دەردىكەوەت كە
”دىنیا“ كىچى سالرۇزى لەدىك
بوئىھەتى، ئىمەيش بەسەر خۆماندا
دادەش كىيىنەوە، بۇ ”دەست
بەتالىيمان“.

* تائىيىس تائەو
چاپىيەكەوتتنانەي لەكەل
ناسىر رەزازى دا ساز
كراوه تەنھەا
چاپىيەكەوتتى ھونەرى
بۇوە.

بەلام ئىمە ئەو
سنورە دەش كىيىن و
وھكەو باوکىكە
دەمانەوە قىسى لە
گەلدا بىكەن و
بچىيە ناو
چوارچىوهى زيانى
خىزانىكى خاونە
مەندال و كرفتەكانى
ئاوارەيى.

ناو: ناسىر رەزازى.
تەمەن و شۇنلى لە
دايىكبوون: ٣٩ سال، سنه.

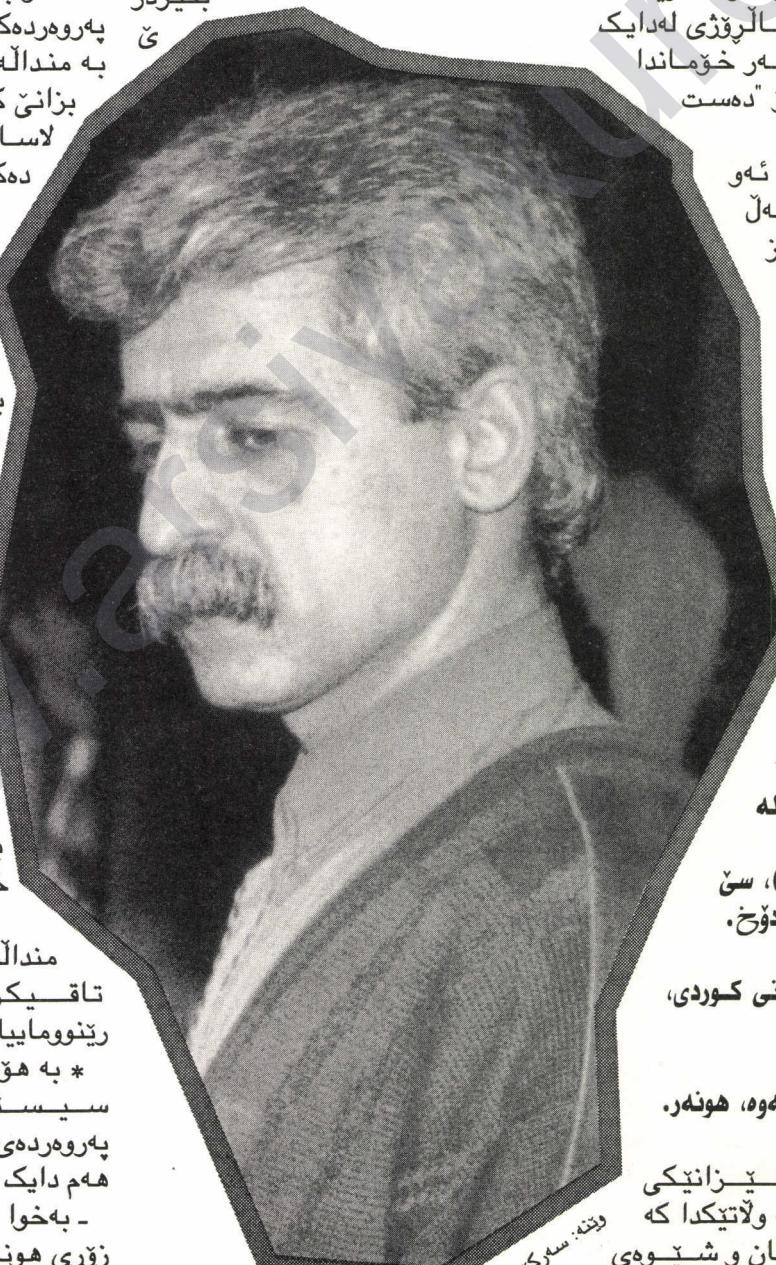
خىزان: زىيان: سەتكەھەم.
مەندال: دەليا، ماردىن و كاردوخ.
شۇنلى زىيان: سەتكەھەم.
كار: مامۇستاي زەمانى كوردى،
كۈرەنلىيە.

ئاوارە: ١٠ سال.
ئارەزۇو: نۇوسىن، خويىندەنەوە، ھونەر.

ھىيا: ئازادى كوردىستان.
ھەلبەتە زىيان بۇ خىزانىكى

بىگانەي خاونە مەندال لە ولاتىكدا كە
لە بارى كولتۇر و زمان و شىوهى
زيانەوە زۆر لە ھى خۆمان جىاواز،

جەنە: ساركۆنەمەن

چاره‌کنیکی دیکه دهین تارا ببینم، بهلام به هیلیکوتپه‌ریش له کاتی خویدا ناگهمن. تاکسیبیه‌ک ده‌گرم. شوپیری تاکسیبیه‌که له تاونتنه‌که وه سه‌برم ده‌کات و ده‌پرسن داخوا ده‌چمه ناهنگیکی.. به‌لت! دیسان ده‌پرسن ناهنگی چی، هی کام میله‌لتم؟ منیش ده‌لتم: هی کوردان. کورد؟ ... تا کورد (ده‌عبایه‌کی گوشتخوارن؛ کابرا توکه و له تورکیاوه هاتووه بهلام نازانی کورد کیتن و چین! خوا خوامه زوو بگهمن و له دهست نهم شوپیره رزگاریم بیت.

تزوی له کاتی دیاریکراو دره‌نگتر ده‌گهمن، تارا چاوه‌روانه و بزیه‌کی دی. نا، توره نیشه. ده‌چینه شوتی ناهنگکه ریستورانیکی فارسانه، ده‌لتین نهم شوتینه له شوتینه‌کدی دیکه باشترا و گوره‌تره، کارمندکه‌کانیشی باشتمن. واته وک شوتینه‌کمی جاران کاتی هله‌پرین پیتمنکه‌تن. ده‌چینت ژورئی و له ترسی چاوی برسی ناویرین سره هلبیرین. پیتایهک ده‌بیننده‌وه که چی دوای تزوی، به تارا ده‌لتم وره با شوتینه‌که‌مان بکتین. تارا هزیه‌کم لئ ده‌پرسن: بق؟ منیش پیتی ده‌لتم که دوسته کونه‌کم بدرابه‌م دالیشتوه و خیسمه لیده‌کات. نینجا تارا به گالتموه ده‌لتی: کامیانه. منیش ده‌لتم نهو کوره لووت توزه‌له‌یه به‌رامبرتة. دوابی خومان تزوی گالتنه ده‌کهین. ژنیک به دامنه‌نیکی کورتی سه‌یه‌وه بولامن دی و به فارسی شتیکمان لئ ده‌پرسن، نیمه‌ش به سه‌رسوو رمانه‌وه سه‌یری دکهین و به سوتدی ده‌پرسن: بیبوره چت گووت؟ ندویش ده‌لتی بیبورن نه‌مزانی نیوه فارسی نازانی، هیچتان ناوی؟ نیمه‌ش داوه کوکاکلا به بولتموه ده‌کهین. (بوقه‌وهی خملکه‌که پیتیان وانه‌ین ویسکی یان خواردنده‌یه کی دیکه‌ی تیکه‌لاوه). لهو کاته‌دا فیان و دایکی به‌ویدا تیده‌پرین، هیشتا لیمان دورو نه‌که و تونه‌ندوه، دهست ده‌کنه چربه چرب. (ده‌زانم مسوکه‌ر زه‌می نیمه ده‌کن!)

هله‌پرکن دهست پیتده‌کات، نیمه‌ش جیهیکی باش هله‌بیتیرین و گریک هله‌لدپه‌ین. تزویکی پیتیاچن کارایه‌کی ناره‌قاوی دیته دهستمه‌وه و سه‌ریاقی بوكه‌نیه‌که ده‌ستیشم ده‌گروشی. من به چاو تارا تیده‌که‌یدن که چرا سسوره و با دست بدردین. ده‌چینه ثاوده‌ستی زنان و ده‌گرا له سه‌ر خومان گاله ده‌دهین و جگه‌ردیک ده‌کیشین، دوابی جگه‌رکه، پوتی عدتر له خومان و ناوده‌سته که ده‌دهین تا کمس به بونی جگه‌رکه نه‌زانی و دینه‌دهر. دوو کور که چاویان له نیمه‌یه به ده‌سانه‌وه پیتده‌که‌ن. که داده‌نیشن ده‌بینم هدر نهو کورانه له میزی ته‌نیشت نیمه‌وه دانیشتون. تارا ده‌لتی نهو کوره‌ی ناواراست هدر سه‌یری توقه‌ده‌کات! چبکه؟ سه‌یری بکوهه! ... بوقه‌وهی من؟

- نهی بوقه‌وهی من؟
- بوقه‌وهی هله‌پرکن و چاوم به چه‌ند برادریک بکه‌ی. خوت سه‌یری بکه! خو سه‌یری من ناکات.

- منیش تاقه‌تم نییه، چی لیتکم. ڈماره‌ی تله‌فونه‌که‌یم ده‌داتن له بدر نه‌وهی خوی ناویری تله‌فونم بوقه‌بات. جا خوا ده‌زانی لیره ده‌زی یان له شاریکی دیکه. له قاوه‌خانه‌یه کی پیران چاومان به یهک ده‌که‌ی نهوی (بوقه‌وهی که‌متر توشی کوردان بین)، داده‌نیشن و فشم بوقه‌ده‌کات، جا دوابی دوو هفتنه بوقه‌ده‌که‌ی که له راوه‌ی قژ زرد هیلاک بووه و بده‌مایه خوی داده‌مه‌زینی. ئین پیاویش کورد بین هر ژنی کورد دینی!.

هله‌پرکن بدره‌وامه. شوکور چند هاورتیکه‌کمان چاو بین ده‌که‌ی و بوقه‌وهی خوت‌مان دهست ده‌که‌ین به هله‌پرین، هیلاکیش نابین. کاتنی به خومان ده‌زانن سه‌عات بوقه‌یه که و خالت چاوه‌روانه. هدر که چوینه ناو نوتوموییله‌که ماندوویه‌تیمان بیر دیته‌وه، پیلاوه‌کاغان داده‌که‌نین و دهست ده‌که‌ینه ناله نال. به‌یانیش که له خمو هستاین لمبه‌ریش و نازاری پیتیان ناتوانین به ریتگادا برقین.

تیستا له‌وانه‌یه باتین شه‌وی کوردی نهو هدمو سه‌ریشیه دینی؟ ناهدقم نییه به تارا باتین نایم، بهلام ده‌زانن ج و للاه‌میکی ده‌دهمه‌وه:
- تارا چه‌ند خوشتر دهبوو له جیهاتی نه‌وهی بچینه نهو شه‌یه پشیله‌یه، خومان له گه‌ل دهست و برادره کاغان کوچباينه و ناهنگیکان بوقه خومان کیتارا.
- هلاله نه‌مجاره‌یش دهچین، به هاورتیکاغان ده‌لتین که بوقه‌جاري داهاتو خومان بوقه خومان ناهنگ ده‌کیپرین. منیش یه‌کسدر هدمو بپیار و قسه زله‌کانم له یاد ده‌چیته‌وه ده‌لتم:

نهی نه‌مجاوه ج لهدر کدم... کراسه سوره‌کم یه‌خه‌کهی....

هزی لوهه پیش سارا تله‌فونی کرد. دوای قسدیده‌کی نه‌ور نه‌مبه‌ر و نه‌نهر (خوتان ده‌زانن قسمی کچان!) گووتی بزیه تله‌فونه که‌رده، تا نیش که شه‌می داهاتوودا ناهنگیکی کوردی ههید. منیش جاوم ده‌زانن باسی ناهنگه‌تان بوقه‌کم، من نهم فیلمه‌م نزور دیوه و بوقه‌ش به‌لوهه بچم ده‌زانن چونه!

من و تارا بدر له‌وهی مولتله‌که دایک و باوکمان و هرگرین بپیار ده‌دهین بچینه شه‌وهکه. که پیتیان ده‌لتین، نینجا نهوان ده‌پرسن: له کوئی؟ کی ده‌چن؟ ناهنگی چی؟ که‌یه ته‌واو دهین؟ (قدت ناپرسن که‌یه دهست پیتده‌کات) به چه‌نده؟ چن دینه‌وه؟ و دیان پرسیاری دیکه. نه و لیپرسینه‌نوه‌یه تا روزی شه‌می ده‌بینه بدره‌دام دهین و تا روزی شه‌میش لیت روون ناکه‌ندوه که برت هده بچی یان نا. نه و چند پرچه‌یش ده‌بیته کچیکی عاقل و به تهدب، مال پاک ده‌که‌یته و له‌وانه‌یه شووشی په‌نجه‌ر کانیش بس‌پیته‌وه که پله‌ی زیادی (Blus poäng) ههید. قاب به بین پرته و بوله ده‌شوتیت، له کاتی خویدا له قوتا بخانه دیته‌وه، رزور له تله‌فوندا قسمه ناکدی و نه‌گدر نهوان شدیریش پیتفرش تقو خوشک و برا بچوکه‌که کانت ناکدی و نه‌گدر نهوان کراسه جاری پیتشوو له بدرم دابووه، نه‌هیان قله‌لوم پیتیشان ده‌دا، له‌وهی تریاندا قاجم باریک دیاره... له دوّلاده‌کمی دایکتدا بگه‌ری به‌شکم شتیک دهست که‌یه، نه‌گینا ورهه نهم مال و نه‌ومال بکه، هرجی برادره و خزمت که جلی جوانی هدیه بس‌دری ده‌که‌یته، تا شتیک ده‌بینیت‌وه که لیوه‌شاو بیت. روزی شه‌میش هدر له بیانیبیه‌وه تا نه و کاته‌یه له مال ده‌جهمه ده‌ر لکه‌ل تارادا پیتوه‌ندی تله‌فونیم ده‌بیته، بوقه‌وهی بزانین کامان ج گواره‌یه که له گریته‌کات، که‌یه کتر ببینن و له کوئی. لای پاسه‌کانه‌وه نابن، بهم جل و بدرگانه‌وه عدیبه... تا لدو کؤلانه‌ی پشته‌وهی شوتی ناهنگکه... نهی یه کیکمان نه‌گدر دره‌نگ هاتین و نیتر ناوا تا سوور اوپسیاوه که‌ش ده‌کین هدر پیتودنیان به‌یده کوهه ده‌بینیت، پایشیم که چاوی پیتم ده‌که‌یه کم ده‌کات و ده‌لتی: یائلا، به خیر بوقه‌کوئی؟ منیش ده‌لتم جمی‌نی ناسر، جوان، شوان، لاوان... دایکیش ده‌نگی له چیشتاخانه‌که‌وه به‌رز ده‌بینیت‌وه: خوت هیشتا نه‌مان‌گوتوره بوقه‌وهی بچی! منیش خوم توره ده‌کم و ده‌لتم: نیوه هروان، هدمیش شستان له بیز ده‌چیته‌وه، بایه خوت نه‌تکووت که‌یه خوت‌هه ده‌بینیت‌وه؟ (جا نه‌گدر واشی نه‌گروتین باوکم نه‌ونه‌ده نهم و شه‌یه به‌کار دینی که خویشی بیتی وايه وای گوتووه).

نه‌وسا دایکم رازی دهین و ده‌لتی: باشه، بهلام به هه‌وارازی برات بلتی بزانه له‌گملتا دیت.

منیش له ولامدا ده‌لتم: هه‌واراز نایه بوقه خوت لیتی بپرسه، دویتین باسی ناهنگکه‌کم له گملدا کرد، گووتی نه‌وهی جیتی فاشیلانه. هه‌واراز گیان که له زمانی دایکم ده‌زانن ده‌لتی: دایه دوبه‌یانی تاچکردنده‌وه هدیه و نه‌مشه و بیانیش ده‌بین بچم بوقه‌لای "یوناس" هاورتیم درس بخوینم. جا ده‌لتمی چی؟

من سوور سوور ده‌زانم درقیان ده‌کا و به‌دهمایه له گه‌ل ده‌نکه تازه‌که‌ی، کچه قژ سووره‌که‌ی له هامبترکرخانه‌که‌دا (klock) کار ده‌کا، بچیته دیسکت و شه‌وهکه‌شی هدر لای نهو بدریته‌سه. دایکم، دایه گیانم چاویکم لیده‌کات و ده‌لتی: هه‌لاله تقو سه‌مه تاچکردنده‌وه نییه؟ منیش درقیه‌کی به قدرها سه‌ری هه‌واراز ده‌کم و ده‌لتم: هه‌موونه‌م هه‌فته‌یه خوت‌نده‌وه (جا له‌یدر خوت‌سازکردن چما فربایی هیچی دیکه که‌دو تونو؟) چاویکیش له باوکم ده‌کم بوقه‌وهی فریام بکه‌ی، نه‌ویش رازی ده‌بین به مه‌رجون سه‌عات یانزه شه‌و له مال به.

- یانزه؟ ناهنگکه‌که له نه‌دهست پیتیاکا... باشه دوازده! بدده؟ هه‌واراز ناهنگکه‌که دهش دهست پیتیاکا... باشه دوازده! لولاده دیسان دایکم هله‌لدده‌اتن و ده‌لتی جا بوقه خوت به دایدا ناچی، باوکیش ده‌لتی حده‌لله‌لتم نییه. دایه ده‌کات و نه‌وهی ده‌لتمی پیتیت، رازی دهین که به شوتیماندا بین، نینجا ده‌پرسن: خالت له‌وانه‌یه تزوی له دوازده دره‌نگتر بین، قه‌یدی نییه؟ من که له خوم ده‌وهی. تا قه‌یدی نییه. بدختیر و به سلامه‌ت ده‌مه‌وه برقمه ده، پاره‌م بیس دهیته‌وه، به دایکم ده‌لتم نه‌وهی خوا هه‌لانگری رزور له سه‌ر ناروات و ده‌مداتن.

لہ جیاتی تھے
لہ کہلم نہ دردی و
نہ متشہ و شیعر لہ
قیسہ کی خوش خوشیہ پوچھتا
تھا کہ قدم نہ دست
تھا کہ قدم نہ دست

چاوی شیم ند پرسی بتو همه میشه
شیم ند پرسی بتو همه میشه
که هردن کوتانندی هاروی هه لایه زن ۱۱
شیم ند پرسی بتو همه میشه
شیم ند پرسی بتو همه میشه

بازٹھےی ڈوووان

من هاتووم
هاتووم ای هگهان بارانا دائه کهم
له هاده همی رقذی نویدا
نه یعنی خوردان
هر چهل ته دهم ...
ل هنده همی دو تیشیدا رائیه هرم
نه همی ساقی،
نه همی شهودی نامودا
نه همی همان ته کهم
نه همی جیانی بیدهندگ
نه همی بیورکان،
نه همی نامیز ته گرم
نه همی دابرانه و
نه توله ریکای زانه و
نه طفی زوفان ته خش ته کعم.
من هاتووم و
نه که روی که لای پایرا سهوز ته بمه
چرقو ته کهم ...
نه هه نسکی کریانه و
نه لو تکه هی خدم و زانه و
نه همی قولیم و
روربا ناسا سه ما ته کهم
نه روربا نیم
من خوا نیم
من هاتووم و ماجت ته کهم.

مِرْدَه، نُویسالا

مراد"ت وک موسیقارا زن هلیزیار دووه ؟
- ئو موسیقارا زن نیتیکی زور باشه و ئو هه مان
شیوازی له موسیقا لیداندا هه يه که من خوم
دهمه. من دهین شتیکی تریش بلیم ئو ویش
دهوه يه که که سایه تی ئو که سهی من دهین
ساري له گه لدا بکدم به لامدوه زور گرینگه و
هه ویش خاوه نی که سایه تیکی زور باشه و
کوروتیکی گه لی مته ره بیان و راستگویه. من زور
حاران ئهوم له گه ل گورانی بی پیری دیکه ي وک
ناسر ره زاری "، ناجمه دین غولامی "دا دیوه و
شیوه و چون یه تی کاری ئهوم
به دل بوروه، بقیه ش من
کونتراتکی رس میم له گه لدا
به ست وو تا بدیه که وه کار
بکهین. ئیمه ئیستا له گه ل
چواره م کاسیتیدا کار ده که دین
و ئو بدریرسی کاره که يه.
شتیکی دیکه ي که دهین
باسی بکدم، ئو به راستی
حه زی له خزمه تی موسیقا يه و
ده یه وی خزمه تی موسیقا ي
ک سور دی بکا و ک سور تیکی
پولله کی (پاره بدرست) نیمه
و بقیه ش زور خوشحالم که
ئیمه خاوه نی موسیقارا زنی
ثاواين. من شانا زاری پیوه ده کدم که
سهره رای لا ویتی ئو بدهره و تو انا یاهی
بو خولقاندنی موسیقا يه کی باش بیشان
دهدا. ئیمه ئیستا به یه که وه کار ده که دین
و هی وادارم ئو هاو کاریه شمان له
داها توودا هدر بدره دوام بی و به یه که وه
بدره همی باشت بخولقیتین.
من دهمه وی لیزه دا سوپا سیکی زوری
پشتگیری خیزانه که شیان لدم بواره دا
بکدم.

- * له چی ده ترسیی؟
- له سواری تیاره بوون.
- * کهی زور ناره حمت دهی؟
- کاتن دهیینم که سیتکی به دل خوش
دهوی، دروم و ساخته چیتیم له گه لدا
ده کا.
- * به ج زور که یف خوش دهی؟
- به دیتنی مندالیکی سئی چوار
سالانه که گزرانی ده لتین.
- که نه ایکارت نه

* کوپری خیاله دایت چونه :
- که سیتیکی راستگتو، میتهربه بان و بدخشنه نده،
ره زاسووک و متمانه بی به خزبین. له باری
روواله تیشهوه ناحهز نه بین. ته و دهیک که سیتیک
بین که من به تداوی لیتی دلنيا به.

- بق کچه کرمانجه کان هینده حهز له کوره
سوزان ده کهن؟

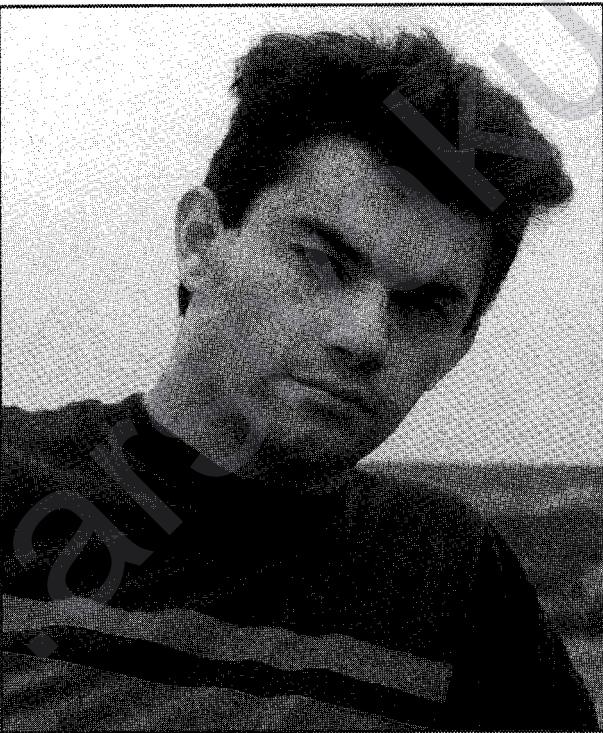
که ته و پرسیاره ده کهین ته و قاقا پیتده که نه
و پیتکه نینه که شی له دنگی خوشتره.

- سه بیره من تا ئیستا پیتماویو شتیکه به
پیچمه وانه يه. ئه گهر گومانیشتان هدیه
ده توانن خوتان له خودی کچه کان بپرسن.

- زور کهس و یئنیده کی راسته قینه یان له
ریزانی هونه رمه ندیک نییه . ئامه جیا لوهه یه
کدیزتیک کور دی هونه رمه ند بی . به گشتی بز
زیتیک له رۆژهه لاتدا چالاکی له هیچ بواری تکدا
ئاسان نییه . مرۆڤ ناچاره هەمیشە ئاگاداری
ھەلسوكەوتی خرى بىن و بیانو نه داتە دەستى
کەس تا پېتگەی هونه ریبیه کەی بکە و یتە
مەترسییە وە . با ئەدەوش بللیتم کە به داخە وە
ئەمانە ھەموو له رۆژهه لاتدا کار دەکەنە سەر
و یئنیده هونه رمه ندیک له ناو کۆمەلگا کای و بە

* دنگخوشنی ده لال ده گهريت و سه
دهنگخوشنی و بهره‌ی دایکی.
- ئه گهـر تـقـوـيـتـ لـهـ دـنـگـيـ دـايـكـمـ
بـبـوـيـاـيـهـ، ئـيـسـتـاـ لـهـ روـوتـ هـلـنـدـهـهـاتـ گـوـئـ
لـهـ دـنـگـيـ منـ بـكـگـرـيـ، منـ زـورـ جـارـانـ
گـوـوـتـوـومـهـ ئـهـ گـهـرـ دـايـكـمـ ئـهـوـ دـهـرـهـتـ وـ
مـهـوـدـاـيـهـ بـقـرـهـ خـسـابـاـ ئـيـسـتـاـ يـهـ كـيـكـ لـهـ
دـنـگـخـوـشـهـ كـانـيـ رـوـزـهـلـاتـيـ نـاـوـهـرـاـسـتـ بـوـ.
بـدـلـامـ بـهـ دـاخـهـوـ بـهـ هـقـيـقـيـتـهـ دـهـوـارـيـ وـ
چـهـپـزـكـيـ مـالـتـيرـانـكـهـرـيـ كـوـمـلـگـاـكـهـ مـانـهـوـهـ
دـايـكـمـ تـدـنـيـاـ دـايـكـيـكـهـ وـ
بـهـسـ.

"مراد خاوهنى كەسايىه ئىيەكى ذۆر باشە و كورىكى گەلنى سەنگىن و دىستىكۈيە... ئىيمە ئىسـتا بېـيەكەـوـه كـار دـەـكـەـيـن و هـىـوـادـارـىـن ئـەـوـ هـاـوـكـارـىـيـەـمـان لـە دـاـھـاتـوـوـيـشـدا هـەـرـ بـەـرـدـەـوـامـ بـىـ و بـېـيـەـكـەـوـه بـەـرـھـەـمـى باـسـتـرـ بـخـولـقـىـنـىـنـ".

* ده لال ئىستا خاوهنى دوو قەوان
 (LP)، سى كاسىتىه و چوارەميسى
 بىرىتوبىدە. يەكەم كاسىتى ده لال لە¹
 سالى ١٩٨٣ دەرچوو.

ده لال كە باسى مۆسيقاي كوردى
 دەكە دەلتى: بە هوى يارى نالەبارى
 ولاتەكە مان و شۇئىنه وارى
 دەستدرىزىكەرى داگىركەرانەوه، لە
 سوارى مۆسيقا شادا دەفەتى
 پېشىكە و تەنمان نەبۈوه، بەلام وَا
 هەست دەكەم لە دواى ھەشتاكانەوه
 مۆسيقاي كوردى ھەنگاوى باشى
 بەرەو پېشەوه ناۋەتەوە.

* که باسی موسیقا و گورانی سورانی دهکا، دهلى: موسیقا کوردي موسیقایه که و ئۇ دیوارگیشانەم بىن باش نىيە، بەلام من له چوار سال لەمەوبىرە ھەولەم داوه له گەل موسیقای سورانی پتر ئاشنا بىم و کارى له گەلدا بىكم. ئىستا دقتوانى بىلە كە موسیقاي ئەم بەشه پېشىكەوتىنى زيا به خۆبەوه بىينىو. من ئىستا ماوهىدە كە لە گەل موسیقا زەنگى كوردى سورانى دەكەم. من خۇم حەزم زۆر له دەن حەسەن زىركە و تاھير توفيقە.

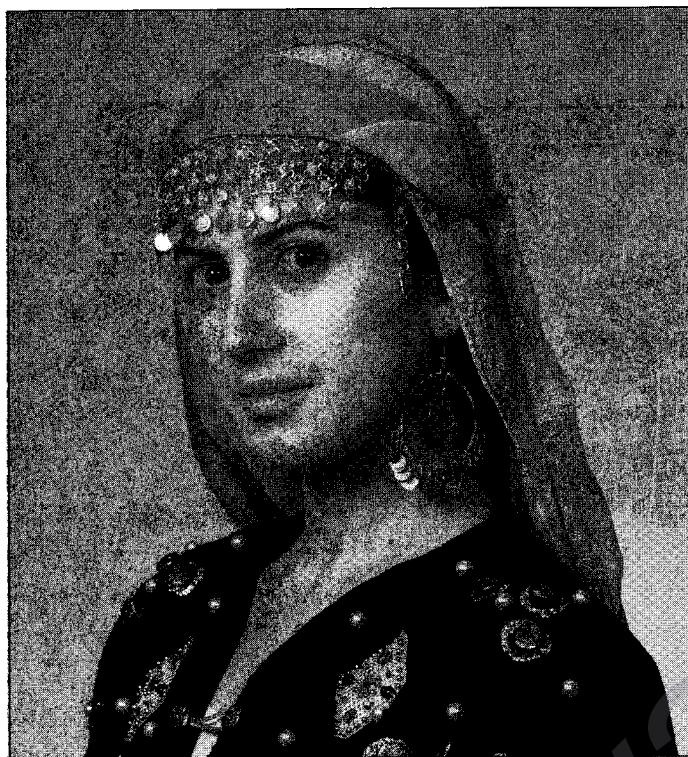
- * هئي مادونا چون دهیبیني؟
 - مادونا دهنگي خوش نبيه، بهلام زير و دهزانني ج بکات و ج بلويت. هدرو ميلاتوقي باش هلهلىزير. يا ئاهووش بلتيم من روشستى ئاهووه له سەر شانقۇ به نيءىيە. من پىتر حەز لە دەنگى ويت بوسقۇن".⁵
- * زور كەس و ادهزاننى ژيانى ھونەرمە تىدنەنا خۆشىيە، بهلام له راستىدا وانىيە

تاییهت له ناو کومه لگایه کی داخراو و
بدرته سکی و هک دهره و دا.
* تۆزیاتر هاتوچوئی لاوه کان ده که یت و
یارمه تیان دده دی، بز؟
- من له گەل ئەواندا باشتىر دەگونجىم،
لاوه کان كراوه تىن و شتى تازە يان پىتىيە، هەر
بۈزۈچىش تا پىتم بىرى يارمه تىيان دەدەم. من ئەۋە
بې ئەركى خۇم دەزانم و پىيموايە ھەممۇ
كەسىتىكى دىيکە دەپىتى بې پىتى تواناي خۇرى
يارمه تى لاوه کان بىدا. ئەوان دوارقۇز و سامانى
نەتەوە كەمانن.

* مىراد كاوه لاويىكى بەبەھەرييە كە وەك
مۇتسيقاژەن له گەل دەللاڭا كار دەكى. كە لېتى
دەپرسىن: بىز تۆلە نىيۇ ئەو كەسانىھى هەن،

«من لاوه کانم خوش دهوي و يارمه تيان دهکم .»

شاماهه گرفته: همان بیکه

دهال: خوشترین شت به لامعه نه کاتبه که کيزوليه کی چوار ساله دهبنم و گذانی دهان.

«زور کهس وينه يه کي راسته قينه يان له زيانی هونه رمه نديك نبيه. نهمه جيا له ونه يه که زنيکي کوردي هونه رمه ند بي. به گشتنی بو زنيک له پوزهه لاتدا چالاکي له هيج باوريکدا ئاسان نبيه. مرؤف فاچاره هه ميشه ئاگاداري هلسوكه تو خوي بى و بيانو نه داته دهستي کهس تا پيچه هونه ربيه که هونه ربيه که هونه ربيه و هه ميشه نه ونه يش بللين که به داخه وه نه مانه هه موو له پوزهه لاتدا کار دهکه نه سه ر وينه هونه رمه ند. به تاييهت له ناو كومه لگايه کي داخراو و به رته سکي وه کورده واريда.»

- بهلن پاش نهودي قوتاپخانه موسيقام تدو او کرد، له تاق يكربنده ونه يه کي راديتو سه رانسىريدا توركيا به شداريم کرد و توانيم لهوي دهجم و ماوهی سين سالان وکي گورانبيتىگى پروفيسيونل کارم کرد. به هوي ناستي بدرزى راديتو که و نهود خدالك به توانيه يه لهوي کاريان دهکرد (بۇغونه نيزامه دين تارىج گورانبيتى و دهريتى به بهره) شاره زايىه کي باشم پيدا کرد.

* گرفتى رامياري، تابوري و كومه لاييەتى چارۆكىدە رەشى به سەر خەونەكانى دادا و دلالى کرده نامۇ.

- به هوي هندى گرفت له سۆنگەي چالاکى سياسي خېزانم و هەر وھا نەودي کە دەمۈست بە زمانى کوردى گورانى بلتىم (ھەر وھ دەزانن گورانى و زمانى کوردى له توركىادا ياساخ بۇوا)، واي کرد کە ناچار بۇوم له تەمدنى ۲۱ سالىدا پەنا بۇزەندەران بىتىم.

* لە هەندەرانىش دەلال هەر هونه رمه ندە و بىگە باشتىرىشى خۇناساندۇوه.

- دواي ئاواره بۇونم خۆم خەرىكى کارى هونه رى کرد و له پال نەویش درېتەم بە کارى سياسيم دا، دواي ماوه يەك بۆم دەركەوت کە ئەم دوانه له پال يەكدا (لانى كەم بۇ من) ناگونجىن و بويەش بە باشتىرم زانى کە خۆم تەنبا بۇ کاره هونه ربيه کەم تەرخان بىكم.

و بىرسكەي بەنجەرهى لاي سەرروو ژورره کە دەبۈون و تابلوى هونه رمه نديكى شوخ و شەنگىيان پىتك ديتا.

پىشە: گورانبيتى، دانىشتىرو: سترۆھولم

شوتنى لە دايىكىعون: ئەستەمبول

پىشە: گورانبيتى، (Hud Terapeft)

ناو: دەلال

كاتى ئازاد: خۇيىندۇوه، مەله.

ئاوات: خۆم قوتاپخانه يەكى موسيقابق

مندالانى کورد بىكمەدە.

ھيوا: تازادى كورستان

- من هەر لە تەمدەنى مندالىيمەوه حەزم لە گورانى و موسيقا بۇوه و هەميشه بە ئاوات بۇوم بىمە گورانبيتى. يەكم جار لە تەمدەنى

شەش سالىدا لە سەر شانق گورانىم گووت،

دواتر بىرددوام بۇو و له يانزە سالىدا باوکم

ھانى دام تا لە قوتاپخانه يەكى موسيقا درېزە

بە درس خۇيىندۇن بىدم و بە مجۇزە تا هەۋەدە

سالى لە قوتاپخانه موسيقا ئەستەمبول

دەرس خۇيىندۇن. ئەم ماوه يە سوودىتىکى زۆرى

بۇم ھەبۇو و بە راستى يارمەتى دام.

* قوتاپخانه موسيقا بۇوه كلىلى

دەركاچى جىهانى هونه بۇ دەلال و تەمدەنى

راستە قينەي دەلال لەويۇ دەستى پىتكەد.

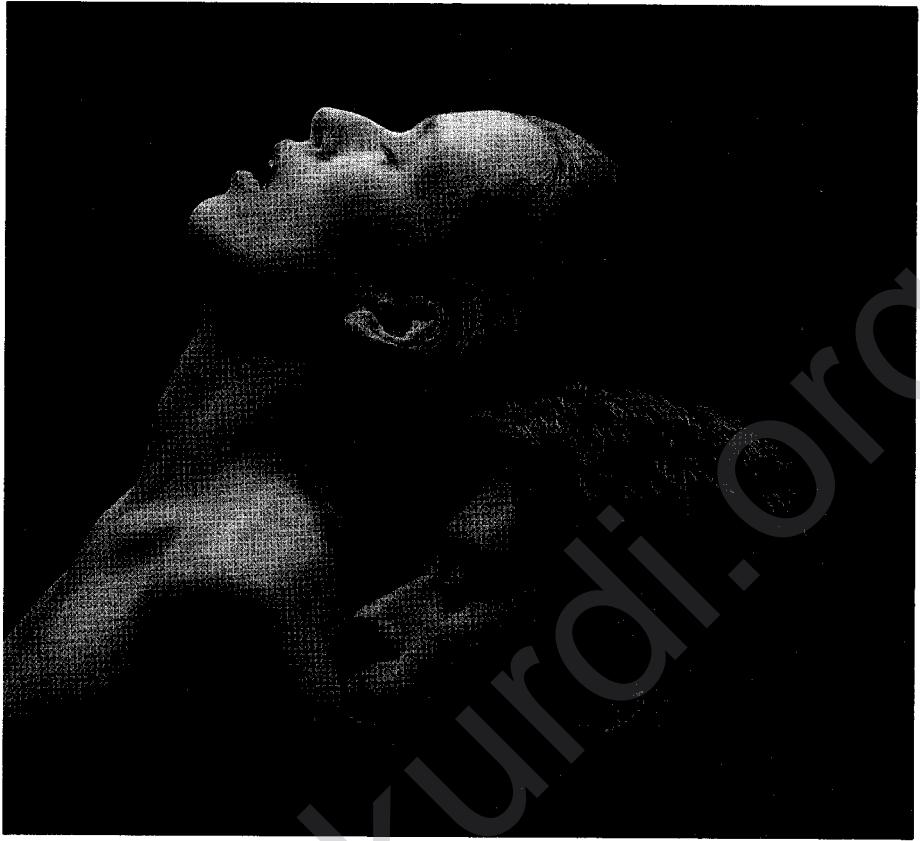
تىمارە زىددە خەنە تى نەپەراندبوو، دواي کار ھەممۇي رووی لە

ھە، مۇويش لييو بە خەنە و دەل گۇوشاد ھەر وک ئەدوهي بىانەوي مىزدەي دوو رۇنى پىشۇرى ھەفتەت بەدنى.

منىش ماندوو، تازە لە قوتاپخانه تەماو بۇوبۇم، ژوارى ئەو رىتگايدە و كىتىمى قىتارى «سيكتونا» بۇوم، بەغاردان خۆم گەياندە پاسى ئىمارە ٤٤ تا جىتم نەھىيلق. كارتى بۇوسە كەم پىشان دا و دوايى دواي دوو وىستىگە دايدىزىم. دىم ئەويش ھىنەدى ئاسكىتىكى مەنە، ماندوو لە سەر كورسى وىستىگە كە چاوه رۇانم بۇو تا بەرەو لانە كەيم رىتوممايى بىكا، تا لهوي دەركاچى باس و خواس گوشاد كەين ... لە تەك يەكدا رىتارىتكى رىتى ژيان و هونه رەكە بىن.

ھەر دواي هاتتە ژۇرورە و ھەلاؤھىسىنى چاکەتە كەم، چىم دى؟ ژۇرتكى خەماوېي بىچىوك، چەند وينه يەكى خوي و ھەندى ھونه رمه ندى دىكەي بە دىوارەوە ھەلاؤھىراو، ئورگىتىكى بە قوماش داپوشراو، سازىتكى بالا بەرز، چەند كاسىتىتكى بە رانىدە يەك ھەلچىزاو و چەند عەتر و پۇدر، كىرىمى مەتكاپەكەي، تەختىتكى نۇوستق و سەرىنەتكى زىزم، تەلەفۇن، تەلەقزىزىن، رادىز و فرىستايلىتىك. چەند پارچە قىل و بەرگى بە سەرىدە كەدا كەتوو، دوو جىوت پىتلاوى رىمارە ٣٨ لە ژىر تەختى نۇوستتە كەي، ھەندىك رۆزئامە و گۆڭار و وينە تۆزلىتىشتۇرى سەر كورسىيە كەي. تەلەقزىزىن، دەركاچى جىهانى هونه بۇ دەلال و تەمدەنى پىشكەدەشەدەنەي خۆز پشت دەركاچە تېتكەلاو بە زىرە خەنەي خۆز

دیاره کورد له برى
 دیسکو و بار، له قمهغان و
 پهنا دیوار و له سمر
 ریگای کانی دلداری
 خۆی کردووه، له برى
 دامنه کورت و سینگی
 شاوه، خولیا
 شیروتیکه کانی خۆی به
 قدانی هەندى لە لیچکە
 و کەنگ وەرگرتن لە
 خوشان و ... پیشان
 داوه

بەفیز و لووت بەرزی تاوانبار دەکا، چونکە (با لەبنی کولەکە دەین) سینکسی لەگەلدا ناکا، يان مەرج بۆ پیتوەندیبیه کان دادەنت. تەگەریش ئەو پیتوەندیبیه راستەوخۆ نەبوو، تینجا بە بەرەللای دەزانى و دەچن لە کوردستان کچیتیکی "دەست لێندراو" یا خۆیان گووتدى "دەستی یەکم" دەینى. تەوە بە گشتی عاقلى کوری کورده.

نیتمە لەم وتارەدا باسی ریشەکانی تەو دواکە و تووییە ناکەین، هەر تەوەندە دەلیتین کە بون بە ئەوروبایي يان وەرگرتنى شارستانیبیت ھیندە ناسان نیبیه و پیتویستى بە بناگەیدەکى فیکری و زەمینەیدەکى کەسایتى ھەیە. بەلام مەسىلە تەوەیدە کە نیازەکان پیتوەندیبیان بە تینسان بۇونى کەسەکانمە ھەيدە، تەک بۇونە ئەوروبایي يان لە کورد کەوتەن.

دەمانوئی بلتین چى؟ داخوا مەبەستمان لەم وتارە تەوەیدە کە پەزپاگەندە بۆ پیتوەندیبیه کى بەرەللايانە و بىن تەخلاقانە بىكەين؟ نا، تەوەى مەبەستى تەم وتارەیدە تەوەیدە کە حاشا کردن لەم نیازانە چارھەسەرى گرفتەکان ناکات. من پېيم وايد دەبىن تەو نیاز، واتە نیازى دۆست

گرتن، نیازىکى تینسانیبیه و لىرە زۆر بەھیتىزتر خۆی دەنۈتىن. تەو پیتوەندیبیش کور و كچ خۆیان کە دەبىن سنورە و چواپتىۋەکە دیارى بىكەن. ھەندى جار ھەمۇ لایەك راستىيەک دەزانى، بەلام لە درکاندى راستىيەکە دەترسىن. تەو پیتوەندیبیە ئیتمە وا بە بىقى دەزانىن، لە کرددەدا لە نیوان زۆرىمە لاوەکاندا ھەيدە، باشتى نیبیه تەم زەمینەیدە بخولقىتىن کە كچ و کورى کورد بە یەکەوە پیتوەندیبیان ھەبىن و سەرەپاي بۇونى تەو ھەمۇوه كچە لىرە، بیانىيەک ھەلتەپىزىن ياخود نەچن لە کوردستانمەوە كچىك بىكەن!

كە پیتوەندى كور و كچىتكى كورد لىرە بەيەكەوە دەست پىتىدەكا، بە ھۆى ئەم نايەكسانىيە، دوو چاوه روانى جياواز لەم پیتوەندىبیه ساز دەپى. كچى كورد نە بە ھۆى "بەنەخلاقىتى بۇونى" كە بە ھۆى كەم دەرفەتى و بوارەرەتسكى، پیتوانەكانى "بەنەخلاقى" تەرە و كورى كوردىش بە پىتچەوانە نیازەكانى ئاشکراتر دەردەپىز و داواكانى بەرفراوانىتە. نەمە هەر لە سەرەتاوە ناتەبایيەك لەو پیتوەندىبیه دا ساز دەکا و ھەندى تايىەقەندى دەدادە پیتوەندىبیه كە كە نايەلتى تەو پیتوەندىبیه رەوتى ناسايى خۆى بېتىۋى. لە لايدەك پیتوەندىبیه كە دەپىتە نەھىتى، لە لايدەك دېكە هەر بە دواي ئاشکرابۇونى مەرجى شۇوکردن و ۋۇنەيتان دېتە سەر. بەشىكى تر، شکل نەگرتى پیتوەندى جىينىسى لەو نیوانەدایە كە هەر دوو وەك نیاز ھەيانە، بەلام كورە زىاترى دەردەپىز و كچە زىاتر خۆز اگرىيەكى ناچارى لەگەلدا دەکا، تەوە يەكىك لە ریشەكانى بېتەفايىي كورى كورد (لە چاوه كچانى كورد دا) ساز دەکا. دواتر ھېچكاتىيەك تەو كور و كچە تەوەندەيان دەرفەت نابىن كە لە پیتوەندىبیه كەدا "خۆیان" بن و بتوانى يەكتىر بە باشى بناسىن، بۆتە هەر بە دواي سەرەلەدانى ھەستىيەكى كىزى خۇشەویستى، هەر دوولايدەن بوتىك لە يەكتىرى ساز دەكەن و دواي ماوەيدەك كە پیتوەندىبیه كە سەرى نەگرت يانىش نەھىنەيەك لەم بەيندە تاشكرا بۇو، تینجا دەست دەكەنە تاوانبار كەنەنە يەكتىر و تۆتە لە كور و كچى كورد و سەد ناو ناتۆزە لە يەكتىران.

بەلام داخوا تەوە نېشانەي پېشىكە و تووی كورى كورد و دواکە و تووی كچانى كوردە؟ نە و سەد جارىش نا! تەنبا جياوازىيەكى لە نیوان كچ و كورى كوردا ھەيدە، تىمىم كاناتى جىياوازى تەو دووانىدە. غۇونەيدە عەنتىكەش بۆ تەو راستىيە تەوەيدە كە كورەكانى نىرە لە كچى كوردى دەرەوە نازازىن و لە پیتوەندى راستەوخۆ لە كەل خۇيىدا بە ترسەنۆزك و

دیاره کوره له بزی دیسکو و باز، له قەلاغ و
پەنا دیوار و له سەر ریگانی کانی دلداری خۆی
کردوده و، له بزی دامەنی کورت و سینگى
ئاوه، خولیا شیروتیکە کانی خۆی بە لەمانی
ھەندى لە لیچکە و کەلک وەرگرن لە خرخال و
... پیشان داوه

پیوانیده کی نەخلافقى نازمیەدرى. تەنانەت چۈنۈيەتى پیتوەندى جىينسى
له نیوان جۇوته کساندا، دەوريتى باالای له مان و درېژەدان بە
پیتوەندىيە کاندا ھەيد. له لايدىکى دىكەوە دەستپىتىرىنى تەو پیتوەندىيەيانە
و بۇونە تىيازى پیتوەندى كچ و كورىتىك (مەبدىستىم سىتكىس نىيە، تەنبا
پیتوەندى براەدرايەتى، يان خۇشەویستىيەكى ساكار و دوور له سىتكىسە)
لە تەمدەتىكى كەمدا دەست پىتەدەكت. بە واتەيەكى تر، نەگەر كور يان
كچىتىكى شانزە سالانە لەم ولاەددا براەدەرى خۆى نەبىن، گىرىيەكى
دەررونى بىساز دەبىن و نىشانىدەكى بىن تونانىي و كامەل نەبىونى خۆى
تىيدا دەپىنەتەو و دەپىتەھۆى سەرەتەلەن ھەستى خۆى كەم و نزم گرتە.
لاينىتىكى گىنگى تر نەوەيدە كە ليئە پیتوەندىيەكان بە شىۋىيەكى تاشكرا
سەرەتەلەدەن و درېژە پەيدا دەكەن. واتە نەھىتى كارى لەم كارەدا نىيە و
تەنانەت تاشكراپىي پیتوەندىيەكە، خۆى تىيازىكە بۇ نەوەى لايەندە كان
بتوانن خۆيان لە لاي يەكتەر دەرخەمن و بلىتىن كە: ها ئىتمەش ھەبىن!
ئىنجا منداش و لائى كورد لەم كەشەدا (جاھەدا) گەورە دەبن و
كوردابىتى رەنگە لە چەند مانگى يەكەمدا بېتەھۆزىكارى بۆ حاشاڭىردىن
لەم نىازانە، بىلام دوايى مسۆگەر دەپىتەھۆزىكارى شەكمەزارى
لەم پەتىناسىدە. كە دەبىنەن زۆر كەمىسى كوردىش خۆى بە تىتالى، يۇنانى
و نەوروپى دادەنلى، نەوەيدە كە پىتى خۇش نىيە خەلک و تىنەيدەكى تەوا
دواكەوتۇو و ناشارستانىيانىدەيان لەو ھەبىن.

خالىتىكى گىنگى دىكە نەوەيدە كە كور و كچ، له كوردىستان و كۆمەلگائى
كوردەوارى دەرەودا بېتەھۆزىكارى شەكمەزارى بە مەجۇرە: كور و كچ خۆيان
چونكە كور عەپپەي نايەتمەوە سەر، كەردىنى زۆر شتى بۆ ھەيدە و بۆيەش
ليئە كورەكان زۆر ئاسايى تر پیتوەندىيەان لە كەل كچانى بىيانىدا ھەيدە و
بىگە بەشىكى زۆر لەم پیتوەندىيەان تەنبا دابىنكردنى نىازى جىينسىيە.

ئىتمە لىئە چىتەر ناتوانىن دەقاودەق كولتۇرى خۆمان دايەزىنەن، ھەر وەك
دايىك و باوکە كانىشمان لىئە له شىۋەھى جىل لەبەر كەردنەوە گىرتۇۋەتى تا
ھەلسۆكەوتى رۆزانەيان، زۆر كۆرانىيان لەم كولتۇرەدا بېتەھىتىناوه. بۆ
وتنە: جا جىياوازى تەممەن و توانست و بەھەرى لاوانىش لەوە زىياد
بىكى، تەوسا تىنگەيشتەن لەوە كە لاويك زىاتەر له دايىك و باوکى تەو
گۇرلانكارىيە بە سەر دى، ساكارترە. بە دەيان قات تەو گۇرلانە بۆ
مندالىتىكى كورد كە لىئە له دايىك دەبىن و بەشى زۆر ئىيانى لە تاو
كۆمەلگايدەكى تەوروپى و خەلکىتىكى غەيرە كورددادا بە سەرەدەبا،
سروشتى ترە.

جا بىزانىن كەمشى تايىبەتى ئىتەھۆزىكارى تەۋەتار، تېرۋانىنى
لاإاندا پېتىكتىنى و لاإان لەم پیتوەندىيەانداچ چاۋەپۋانىتىكىيان لەو
پیتوەندىيەاندا ھەيدە.

زەنگە زۆر كەس پېتى سەير بىن كە دوو سەد سال لەمەوبىر ھەر لەو
تەوروپايدا نەگەر دوو كەس يەكتەريان لە شەقامامىكدا ماج كەربلا،
ھەر دەوكەپان دەدرانە مەحکەمە. مەيدەستم نەوەيدە تەو گۇرلانە كۆرەيە
ئاسايى و سروشتى ئىمەكەناتى جىياوازى مادى، كولتۇرى و ئابۇرۇيە
و پیتوەندى بە كولتۇرى رۆزئاتاوا و رۆزەلەتەوە نىيە، تەنانەت
تايىنىش نەگەر نەيدە ئەم مۆزەخانە مېئۇودا بېتىرى، ناچارە خۆلى لە
گەل ئەم رەوتىدا ھاوجۇوت بىكا. (كە لە رۆزئاتاوا ئەم دىيارەدەيدە زۆر بە
زەقى بەرچاۋ دەكەۋى.)

لىئە بە كىشتى چوارچىتەپىتوەندىيەكەن بەمەجۇرە: كور و كچ خۆيان
شىۋە، چوارچىتەپىتوەندىيەكەن ئاستى پیتوەندىيەكەن دىيارى دەكەن. لەگەن يەكدا
سېتكىس كەرن، نە تاوانە، نەسزايەكىشى بەدوايدە. با ئەوەش بلىتىن
كە مانى كچىتىكى كچىتىك، هىچ ستابىشىتىكى بە دواوه نابىن و بە

خوشه و بستنی

سیکس

نووسینی: شاهو

دوو سال

به سه ر تمه نی "دیدار" دا تیپه په بیت و لهم ماوه یه شدا

ئه م گوچاره جیتی خوی له نیتو لاواندا کرد ټه وه. هوی سه ر کی ته مهش، قامک نانه سه ر ته و با به تانه ببووه که راسته و خو پیوه ندی به لاوان و گرفته کانی ئه واندا هه ببووه. دلداری، خوشه و بستی، سیکس و پیوه ندی وه ک چهند با به تی گرنگ به تایبیه ت له بهشی سو رانیدا هاتوته به ر بآس و لیکولینه وه. ئیستا جیتی خویه تی دواي ئه و دوو ساله ئاوریک له سه ر جه می ئدم باسانه بد ینه وه و گرفته سه ر کیه کان بخه ینه زیر و ردبینه وه. با ئه وش بلیم که بهشی هه ره زوری ئه و باسانه رووی له لاوانی کوردی نیشته جیتی ده ره وه يه.

نيازه سرو شتیبيه ش دی. شیوهی زیان، ثاین، ئاستی توانست و تپروانین، خوینده واری و به گشتی ندو شتمی کولتسوری پیپه گلوو تری له هه ر نه توه یه کدا رنگدانه وه خوی له سه ر ئه توه یه که ده لمه مهند نییه به لام سه ر رای هینده ده لمه مهند نییه به لام سه ر رای نه وش، به شیک له شانازیه کولتسوری بیه که له "لاس و خذال" و "مم و زین" و "خدج و سیامند" دا، واته له ناو پیوه ندی بیه کی رومانسی و دلداریدا ده بینیتھ وو. دیاره کورد له بربی دیسکو و بار، له قملاغ و پدنا دیوار و له سه ر تیگای کانی دلداری خوی کردوو و، له بربی دامنه نی کورت و سینگی ناوه للا، خولیا نیزوتیکه کانی خوی به لادانی هندنی له لیچکه و که لک و هر گرتن له خرخال و ... پیشان داوه که وا یه نه وه لیبره دا ده بی باسی بکدن، خودی پیوه ندی بیه که نییه که که س ناتوانی نکولی لئ بکا، به لک چونی بیه تی پیوه ندی بکید.

من ندو با به تانه تی ئیستا له دیداردا بلاوکراونه تمه و به دوو که رتی دابش ده کدم: یه کدم: ندو نو سراوانه که لیکدانه و گوش نیگایان هیشتا له زیر گرانایی هدلومه رج و داب و نه رتی باوی کور دستاندایه و، له لیکدانه کانیاندا هدلومه رجی ده ره و هزکاره تازه هاتووه کان له بدرجاو ناگرن. دوو دم: ندو گرتنی هدلومه رج و داب و نه رتی کانی کور ده او ری، که و تونه ته زیر تاوی کولتسوری روز ناوابی و به شیوه یه کی میکانیکی و سه ریتیی و هری ده گرن و رفتاره کانی پی هدلده سنه نگیت. ندو دوو لایه ناته بایانه به خالیکی هاو بهش بیده که و گری ده دا، نه ویش باسکردن له گرفتی خوشه و بستی و پیوه ندی نیوان کور و کچه. بیویش لدم و تاره دا ههول ده دم به

کورتی ئاوریک له سه ر جه می ندو بچوونانه و هه و ریشه ه ندو گرفتane بد همده و تپروانین خو لدم باره وه باس بکم.

ئیره کور دستان نییه. ئیمده له سه ر ده زین که هیچ ده سلات و ده لمه تیک ناتوانی سنور بو پیوه ندی بیه کان و ئالو گزه فرهنه نگی و زانستی بیه کان دابنی. بونی ته لمه فریزن، فیلم، رادیو، گوچار و لدمه لاوهش کامپیوتھ ده رگای پولا بیینی هدمسو سنورتک ده بیز و چوک به هدمسو لا یه ک دادا. پرسیار نه وه یه: داخوا ئیمده بدم بین هیز بیه خو مان ده توانین له به رانبه ره و ده ره ده راهه استین؟ تاشکرایه که نا! که وا یه چون ده توانین تازار و دهوری نایه تی (نیگاتیشی) ندم ره وه که بکه یه وه. شیوهی پیوه ندی کور و کچ و مهیلی دوولا بو ره گه زی به رانبه ری خویان هه وه ک گوو تم له کولتسوری جیاوازه وه سه ر راوه ده گری.

ندو کاتی ناده م خولقیندرا، خوا سه رنجی دایه که ندو ناده مه می دواي ماوه یه ک له ته نیا بیان ده مری، بیویش هات حمو ای خولقاند. نه گدر ئیمده باهور بدم ته فسانه یه ش نه کهین که له میت گلزی هدمسو نه وه یه کدا هه یه، هیچ کامان ناتوانین حاشا لمهو بکهین که پیوه ندی دوو ره گه زی نیز و من، پیتا ویستی بیه کی سرو شتی بیه و له هدمسو سه ر دم و له ناو هدمسو میله تیکدا هه یه و هه ببووه و ده بین. کور ده نه لافی خو زینه وه ده یاسا سرو شتی بیه هه ببووه و نه ده ره قدتی ده یه تی له گمل ندم یاسا و

"تۆ پیم بلى کى لە سەر كىي نووسىوھ، من پىت دەلىم رەخنەكە چۈنە!"

نووسىنى: ھەلۇ بىنكەمى

ەخنە گرانى گەورەي گىتى و ئەو نووسەرانەي گرىنگىيان داوهە بە رەخنە ئەدەبى، كۆمەلایەتى و فەرەنگىيە كان... ھەممو لە وەدا يەك ئەگرنەوە كە رەخنە گرتىن و ھەلسەنگاندىنى ھەممو باپەتىكى شىاولەر بوارىتكدا، پىتىسىتى بە تاوترىتكىردن و نىشاندانى لايەنە تارىك و ۋوونەكانى ھەممو ئەو بەرەمانە ھەيە، بۇ ئەوەي ئامانج بېتىكىت و بە گفتار و كىدار بىنياتنەر بىت و دەرگا لە سەر تىرپاونىن و چىزلىنى وەرگرتىن و دىتنى خوتىنەر بىكاتەوە و زىاتر كەمەندكىتىسى ناو دنیاى زانست بىنیان بىكات.

يان بە جۇرىتىكى تر پەيوهندى نىوان خوتىنەر و رەخنە گرەكە توڭىمەو بەھېز بىكا و "تۆوى قەناعەت" لە بىرى خوتىنەدا بچىتىن و تۇوشى سەرەخوو لېپى نەكەت. ئىدىي ھەر بۇ بىش نابىت نووكى زمان و خامە تەنها ئاۋىتىزانى لايەنە تارىك و نووتەكە كانى باپەتە كە بىرىن و لايەنە گەش و بەشەوق و تورتەكانيشى فەراموش و پشت گۈنى بخىن.

كە دىيارە ئەم خالە كىيشه يەكە نەك ھەر لە دىدىي دىدارەوە بەلکو لە ھەممو دنیادا جىتىگەيلىنى دەنەنەن و لېكۆلەنەوە و دەمەتەقىتىيە. ئاشكرايشە ئەو رەخنانەي دەبنە بالا ئاۋىتىنه سەرەدمە و قۇناغە جىاجىياكەنەي ژيان، ھەممو ئەو رەخنانەن كە لە لايەن كەسانى قالبۇرى ئەو مەيدانەوە دەگىرلىن و دەنۇرسىتىن.

ئىدىي ھەر بۇ بىش نەنلى جار تەفسىرىي نووسىنەتىكى رەخنە بىي لاي ئىيمە بە پىتى ھەلۇمەرجى شەخسى و نانەبىي بەينى خۆمان و ئەو سەرەدمە و كاتە لە يەكىتكەوە بۇ بىش كىتىكى دىكە تەفسىر دەكرى. ھەر ھاواكەت دواى بە دىدارگە يىشتىستان بە ژمارە يەك لە دوايەكە كانى گۇشارى "دىدار" ، ھەمېشە چاولەرلىنى رەخنە و پىشنىيارەكەنە لە وانىن لە بۇ بەھېزكىردن و بەرە پىش بىدنى گۇشارەكەمان (تان) ...

ھەمېشە لە سۆراغى پرسىيار و وەرامى ئىيە دايىن. كەچى مخابىن! ھەندىيەك لە (زۇرىيەي) رەخنە گان تەنھا لە خانەي كوتاندىنەوە و دامرڪانەوە ىق و كىنەي ئەو كەسانە دايى بەرامبەر بە نووساراوهكەنەن و تىكەلاۋىكەنەن دژوارى و ناخۆشى و تەنگۈچەلەمەي شەخسى كارەكانە بە گشتى.

دىيارە لىرەدا دەبىن دەست نىشانى ئەو بىكەن كە رەخنە گرتىن بىرىتىشە لە ستايىش كەنلىنى باپەتەكەن لە چوارچىتىيەكى دروست و بەجيىدا. ھەلسەنگاندىنى گۇشارىتىكىش بە شىۋىيەكى باپەتىيانە و قامكە درېزكىردن بۇ كارە لە بەرچاوهكەنە و پىنۇوماىي و ھاندانىشى ھەر رەخنە يە و نەك ھەر بە تەنھا پىتچەوانەكەي.

ھەممو چەشىنە رەخنە يەكى دروستكەر غۇونە چاکە كانى ئەكىتىنە پىۋانە يەكى زىنندو و گەش توانىيوبىانە بچەنە ناو دوو تۈتى دل و دەرۇونى خەلکەوە و بە ئەنجامى باش بن! دەنا بەراؤزىۋەكەي تەمەن كورتن و وەك كەھەزىلەكەي سەر ئاو دەتۆتىنەوە. زۆر جاران كە چاولەر گۇتىم بە رەخنە يەكى رەماورىمال ناگوشاد دەبىت، راست بىن بادانەوە قىسىمى بەھەرە يەكى ئەدەبى كوردىم وەبىر دىتەوە كە لىيان پرسى "حالى رەخنەي كوردى چۈن دەبىنى؟" ئەوپىش لە بازىخدا گۇتى:

"تۆ پىم بلى كى لە سەركەتىي نووسىوھ، من پىت دەلىم رەخنە كە چۈنە!".

با خوّمان، خوّمان سانس-فُر نه کهین!

روزنامه‌نوسی کوردی به براورد له‌گه‌ل روزنامه‌نوسی ئیمرۆی دنیادا به سه‌دان کیلۆمەتر له دواوه‌ید. ئەو دواکە و تىنەش ھەممۇسى ناگەریتىئە و بۇ لایەنى تەکنیک و جوانکارى و پوختى باھەتكان، بەشىکى ئەم دواکە توپوچىيە دەگەریتىئە و بۇ بەرتەسکى بوارى روزنامەنوسى کوردى. بە هۆقى بارودۆخى کوردستان كە بۇ ھەممۇ لايىك تاشكىراه، روزنامەنوسى کوردى رەوتى سروشى خۆتى نەپیواوه و بە گۆرەپ پېتدا ويستى روناکبىرىسى سەرى ھەلئەداوه، بەلكو ھەر لەمسەرتاوه بگەر تائىيىستايش مۇزكىنىكى سايسىيانەو وەرگرتۇوه بلاکراوه کانىش پىر لە سىياسەتنامە دەچن نەك له روزنامە و گۇشارى ئاسايىي. با بىرىنى كەسيش نەكولىتىئىنەو، بەوهى ئاخۇ ئاستى

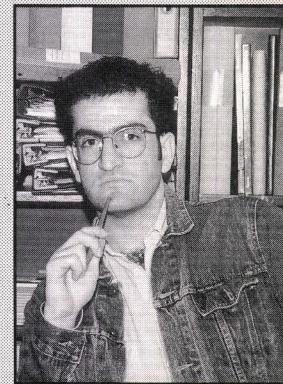
بؤیه که گوفاریتکی ناسیاسی لاؤان له قورئینیکی ئەم دنیا يە به دەستپیشخەری چەند لاویک له دایک دەبىن،
هاوارى كەسانتىك ھەلددەستى كە دەلىن: ئەم ھارا ئابروو تكا، شەرەف نەوى... وايە، راستە ديدار لە گوفارە
باودەكانى كوردى ناجىن، بەلام ئايما ئىيمە قەدت رۆزى لە رۆزان لافى ئەوەمان لېداوا كە ئىيمە باشتىن، يان
دەولەمەندىرىن، ياخود داخوا ئىيمە ئەركى ۋۇزۇنامە كانى دىيكمان خىستوتە سەر شانى خۆمان؟ نا! ئىيمە يەك شتى
رۆز ساكارمان گوتۇرە. دەلىن: دەمانەوۇ دیدار بىيىتەكۈشارى لاإانى كوردى پەريدەيى دەرەوەي ولات. ھەر ئەوەندە
و بەس! بۇ ئەم مەبەستىيەش خۆمان ناچار دەيىنن لە بارى تەكىك، و تىنە و جوانكارىيەھە تا ئەو جىڭىيە بۆمان
دەكىرى، ناستى بەرز كەينەوە. وەك ۋۇزۇنامە تۈرسىكى لەلمانى دەلتى: «تىلەوەي ھەممۇ نۇرسراوىتكە و تىنە كەيەتى و
سېيۇدى ھەممۇ گۇفارىتکىش و تىنە بەرگە كەيەتى» كەوانە دەبىت ئەلەسەنگىن!

سه رئه ودهیه که باوکیک سنه یزدی دیدار ده کا، به جاوی سمه یزدی ده کا و پاشان له که ل چند گوفارتکی سمه یزدی براوردی ده کا و دیمینن نهی هاوار! کوروه خونه هه ره لو گوفاره ناچیت که نه دیخوتیند و باید همرو که وینه کچیکیان تبیدا دیت که جل و بدرکی باوی کوردی لبدار د نییه یان هه ندین شوتنی روتوه که یه پی شرع و نهرتی نیسلام حرامه، بینی یه ک و درو به کفری داده تیت و پیتی وايه دیدار، ته گه قاتک به هلا

لهم روزاندا هه‌واليکی سه‌برم خوینده‌وه: کوماری نیسلامی ماویده که لمده و بهر همه‌ردشی له خدالک کردبوو که ههر کمسیک که‌لک له سائیلیت یان نامرازیکی للوجه شنه و درگری، وهک قاچاخچییه که مامده‌له له تهه کدا ددکری. واته دوله‌ته نیسلامی نیران دهیویست له هدمو هیزی خوی که‌لک و درگری و بهری هندنی که‌نانی تهله‌قزوینی بگری، بلام پاش چمند روزی تاچار بروو دان به شکستی خویندا پنی و بیدرکیشی که کس له سه‌دهی بیسته‌مدا ناتوانی له‌گل ته‌کنله‌لوزیادا شه‌پ بکا. ئم مه‌سله‌به زور له مه‌سله خومالییه‌که خومنان دهچن. دواي نهودی يهک دوو جار له دیداردا، همندی وینده بشه (بوقورود) تییدا بلاو بزرو، هندنیک له باوکان تهله‌فونیان کرد و گووتیان: «بسه! لمده‌دوا ئم گزقاره بزم‌مندالله‌کانایان مه‌تیرن!» ته‌گه‌ر کمسیک له گوندۀ کانای ده‌روهه‌ری چۆمان و گه‌لاله ئم قسه‌یه‌ی بکرداه، لیتی بعده‌ییب نه‌ده‌گیرا و که‌سیش پیشی سه‌یو نه‌ده‌بورو، بلام ئم قسه‌یه به تهله‌فون و له سوئد کراوه. هروههک له سوئد هیچ روزنامه و گوشواره‌کی روووت (پورن‌تگرافی) نیبه، هروههک ئو گوچاره به‌ریز و موخته‌ره‌مانه‌ی هدمو روزی خویان سدییری ده‌کهن و چاول له «حه‌راجحیه‌کانی» ده‌کهن، هیچ وینه‌یده‌کی «خراپی» تییدا نیبه؟ نازانن که لیره مندالله‌کانایان ده‌ستیان به زور شت راده‌گا؟ نا ده‌شزانن، بلام پیشان وايه که باشترا وایه بیاو خو لهم راستیانه کیل بکا.

دیدار، گوچاریکی لاوانه، سه رهای کومه‌لن که مسوکوری زمانه‌وانی، ته‌کنیک، بابهت و ناستی دولته‌مه ندیمه‌وه، سه ریاری نهودیش ئیممه هر هین و لاوه‌کان ئیممه به هی خوتیان دهزان. نهودی به راشکاوی دله‌لین: دیدار له زوریه‌ی گوچاره‌کانی تر خوتینه‌ری پتره و خوتینه‌رده‌کانیشی زوریه‌یان ثئو و که‌سانمن که به زوری گوچاره‌کانی کوردی ناخوتینه‌وه. ئاخوئه‌مه له بدر خرابی ئیممه‌یدیان، نایا ئه‌مه مه‌بستیکی خراپه که ئیممه به دهاء، کوهه‌تمه: ؟

با هیینده و شک و دهارگیر نهیین، بوده مانهنوئی هدوئی نهوده بدین هممو که سیک یه ک زهوق و سه لیقه‌ی هه‌بی؟ بود پیشمان واید گوچاری باش نهوده یه همیشه به وشهی چدک و کوردا یه‌تی و ئەخلاق یاری بکا!؟ پاستییه کان لدو چوارچتبه بدرتەسکداجن ناگون. مرۆف تەنیا بونو نهوده تکی سیاسی نییه، بەلکو بەر لە هممو شتیک بونو نهوده تک و مرۆفی کوردیش، وەک هەر مرۆفیتکی تر خاونەنی پیتاویستییه کی ئىنسانیه، دەپا پیتر خۆمان، خۆمان سانسخور نەکەین!

نؤسيئنى ئاكو نەجمەدین

شہری خوکوڑی را کرن!

به رچاوته نگی و دواکه و توروییه گهلى لهوه قهولتنه و
لا یهنه دهسه لاتداره کانی کورديش هيشتا نه گهه يشتوونه ته
ئه و ئاسته که به رژوهه ندی که مان له
سده رووی به رژوهه ندی کانی به رته سکی "عه شیره دت" و
جهه ماعدهت" و حيز بايته تی خويان بزانن. ديتمان که کورد
نایه وی ئەم ئالقە و نبوویی که نه و کانی کوردی له
ميراتی تاقیکردنوه کانی بېبه ری کردووه، به يه گه و
بلکینیتەوه و ديسانیش دهیه وی سه رمان له به ردى
جاران بداته و. ديتمان که دهريه دهري، ئەنفال، مهرگ و
خويتن و فرمیتسکی سه دان ساله يەس نه بیو تا هەممۇ
لا یهک بزانن دوپاتا کردنە وەی ھەلە مېرىۋوییه کان بۆ
سەدەمین جار، تەنیا نىشانە لىنە وەشاوی
سياسە تەدارانی دهسه لاتداری کورده و به و اتەيە کى
دىكە نىشانە ناسياسى بۈونيانە.

له دهستپیکی شهربدا هه مهو هیو اکه مان ئه وه بیو که
هه دووک لا یه نه هه ولی خۆیان بدنه و نه هیلەن ئه و
نا تۆکییه په ره بگری و دهولە تانی کۆنە په رسنی ناوچە کە
بینه ئاگر خۆشکەری شهربدا و به پاره و ئیمکانیاتیانه وه
کورد بە دهستی کورد بە کوشت بدنه. مخابن و
پیتدەچن کە ئەزمۇونى کورد لەم بوارەدا زۆر با یەخى نیيە
و هەمۇوی ئە و تاقیکردنەوانە دووبارە دەبىت دووبات
بینه وه تا کورد "شتیک فیئر بى". دیتمان کە هەر دوو
لا یەنی دەسەلەتدار هەمان سیوازى کۆن و لە باوکە و تووی
سەردەمی بەرد بە کار دیتەن و بە تۆمەت، بوختان
ھە لېبەستن، درق و جنیودان، دەيانه وئى هەمۇو پردى
پیتوەندىيە كانیان برو خىتن. لەم ناوه شدا يەك شت هېچ

ئىيىمى بى مەراوە. سەت.
ئىمە له هەمان حالدا كە خوتىھە لقورتان و
ئاگرخۇشكەرىي دەولەتە كۆنەپەرسىتە كانى ناوچە كە به
تايىبەت ئىران و تۈركىيا و جاشەبە كىرىگىراوه كىيانىن بە¹
تۈونىدى مەحكوم دەكەين و ئەو سیاسەتە چەپلائىن له
قاو دەدەين، له هەمان كاتىشىدا زۇر بە جىدى له
لايەنەكانى شەركەرى كوردستانى داوا دەكەين له
بەرانبىر مېشۇو و داها تووى نەتەوە كەماندا هەستى
لتىسى اوى، بت يىشان بىدەن.. شە، اگىز!²

با ئەم ھەله میژووییه له کیس کورد نەچێن!
با چیتر کورد و به تایبەت هیزى لاو و لیهاتووی
کورد نەکۆزرى و به ھەندەراندا ئاوارە نەبێ!
با ئىمەش ھەست بکەین کە دەسەلاتدارانی ئەم
پارچەيە ولاتەکەمان، دەزانن کە سیاسەت به ئامراز و
شىوازەكانى دەيەكانى پىشۇو ناكرى!
شەر راگرن، ھاوارى ھەمۇو كوردىكى دلسوزە!

یه کیتیی لوانی کورد له سوید

نهنهوهی کورد سالیانی ساله بۆ دهستخستنی
مافی رهوای نه تدوایه تیبی خوی خەبات دەکات و
لەم خەباتەشدا به سەدان هەزار قوریانی داوه و
زەرەر و زیانییکی فره زۆری پیتگەیشتەوە، بەلام
سەرەرای ھەموو فیداکاری و لەخۆردووییە کە به
دریژایی میێژووی لە خوی پیشان داوه، تا ئەو
سالانەی دوایی ئاسۆبەکی روون بۆ چاره سەرەری
کیشەی گەلهەمان لە داھات توویە کى نزیکدا بەدی
نەدەکرا. بە تاييەت کە لە سەددەی بىستادا کورد لە
کرده وەدا بۇو بە قوریانی سیاسەتی زلهەيزەكان و
کیشەکەی نەيتوانی لە ئاستیکی نیونە تەوهەيدا
پىتە ئارا.

دوای رووداوه کانی ئەم ده سالهی را برد وو و روخانی زۆر سنوری دهستکردى سیاسى و جوگرافی، هیوایه ک بۆ کوردیش بەدی کرا تا لەم دەرفەتەدا ئەویش وەک زۆر نەته وەی بەشخوار اوی دیکە بە مافە رەواکانی خۆی بگات.

رووداوه کانی سالانی ٩٣-٩٢ و دامەزرانی پەرلەمان و حکومەتی فیدرالی کوردى لە خوارووی کوردستان دوای دەیان سال بۇوه مايەی هیوا و رۆوانکى کوردى هەممۇ پارچە کانی کوردستان. هەممۇ لایەک گەشتینە ئەو باوەرە کە دەبىن دەستى ئەو کۆریه ساوايە بېگرىن تا بىيىتە بنكە يەک بۆ پەريپەيدان و بەرفراو انتىركىدن، دابىن و دەستىرەركەنلى ئەم دەسکەوتانە. هەممۇ لایەک لە سەر ئەو باوەرە بۇونىن كە ئەمە دەسکەوتى لایەک نىيە و هىچ لايدىنىك مافى ئەوهى نىيە بۆ بەرژەوندىيە بەرتەسکە کانى خۆى، ئەم کۆریيەمان لىن بخنکىتىن و ئازارى پى بگەيەنلى. پیمان وابوو لە هەلۇمەرجى ئىمەرۆتى کوردستان و دنیادا، بەرتوپەرەنائى کورد، سیاسەقداران و دەسىلەتدارانى کورد زۆر لەوه عاقالتىن كە بىانەوى لە زېئرەر بىانۇويەک بۇوبىنى، ئەم بەرھەمە لەبار بەنمۇوه. پیمان وابوو هەممۇ دەزانىن كە لە واندەيە بەم زۇوانە دەرفەتى ئەوا بۆ کوردەلەنە كەھوى، بۆيەش دەبىن بە هەممۇ تونانوھ ئەم دەسکەوتەمان بپارىزىن و مۆلەتى تىتكەدرى بە هىچ لايدە نەدەن تا بە ناوى کورد، ئەو ئاۋاتەنە كورد دووبارە بخاتەنە زېئر گۆرى فەراموشى. پیمان وابوو هەممۇ لايک دەزانىن كە ئىمەرۆتى هەممۇ داگىرەرەنائى کوردستان زۆر بە ئاشكرايى و بىچاۋەر ووپىيە و دەلىن كە ئىمە دۇزمىنا يەتىيان دەكەين و ناھىيەلەن ئەو هەولەتان سەر بېگى، دىتىمان

بەلام دىتىمان كە رىشە کانى ئەم كە مۇكۇرى و

چالاکی کولتورووی بان شەواھەنگ؟

چالاکی کولتورووی و ناساندنی داب و نهربات و میژرووی کورد، يەکیتیکە له گرنگترین ئەركەكانى يەکیتیي لوانى کورد و هەر له سەرەتاي دامەزراپىشىيە و تېپاي ھەممو كەمۈكۈرىيەك، ھىز و توانستى خۆي بۇ ئەركە تەرخان كردووه. لەم ماوهيدا زۇرجاران ئەم پرسىارە له لايەن لاوه كانوھە ھاتوتە ئاراوه كە بۇ يەکیتیي لوانى له بوارى كولتورويدا چالاکى پېيوىستى نىيە.

بەر له وەلامدانوھە ئەم پرسىارە پېيوىستە ئىيمە له واتاي چالاکى کولتوروو تىيىگەين و بىزانىن ناوئاخنى ئەم چالاکىيانە چىيە و داخوا ئەو رەخنەيە به جىتىيە كە ئىيمە چالاکىيمان لەم بوارەدا كەم بۇوه؟ كولتورو بە برواي ئىيمە بوارىتكى گەللىي بەرفراوان دەگىرتىتەوە و تەنبا ماناي شەواھەنگ نادا. ئىيمە لەم ماوهيدا ھەولمان داوه بە دانانى خولى جىاوازى ھونھرى، فەرەنگى و كولتوروو وەك مۆسىقا، زمان و سينەما و شانۇ و هەندى لوان ھەندى لەم بەشانەدا چالاک بىكەين. بەلام ئەنجامى ئەم چالاکىيانە گەللىي تال بۇون. چۈن؟

دەكىرى بلىيەن سەرەتاي ئەوھى ھەمۈمى ئەم بەرنامانە بە بەلاش بۇون و مەسەرف و خەرچەكانى له ئۆدەي يەکیتىي لوان بۇو، كەچى دىسانىش دەكىرى بلىيەن ھىچ كەس ھۆگرى خۆي بۇ ئەم بەشانە پېشان نەدا و بىگەر ھەر لەم رىيگەيەوە زەرەرىتكى زۇرىشمان پېتىگەيەشت. وا دىيارە لوان بە گشتى مەبەستىيان له كولتورو، كولتورو نىيە، بەلكو تەنبا شەواھەنگ و ھەلپەركىتىيان مەبەستە.

پېشىمان وايە گرفت لەوەدا نىيە كە لوان خراب له كولتورو تىيگەيەشتۇون، نا و اپىتەچى ھېشىتا وشەيەكى باشىان بۇ ئەو ھۆگرىيە نەدۇزىبىتىتەوە. ئەگىنە يەکىتىي لوان له بوارى كولتورويدا زۇرى ھەمول داوه و وىستۇويەتى لوان لەم بوارەدا چالاک كاتەوە. (دىيارە ئەمەش ھىچ بە ماناي حاشاكردن له كەمۈكۈرىيە كاغان نىيە.)

شەواھەنگ، چالاکىيەكى كولتوروى نىيە، يان لانى كەم لوان مەبەستىيان لايەنە كولتوروىيەكەي ئەم شەوانە نىيە. ئەوان دىيانەۋى لە شۇتىنى كۆپىنەوە و ھەندى ھەلپەرن. ئەو شۇتىنەش له ھەمۈ جىتگا يەك لەبارترە. لەم شەوانەدا دەرفەتى يەكتەناسىن گەلنى بەرەتسكە. ئەم شەوانەش له كرددوھدا له دەسەلاتى يەکىتىي لوان دەردەچن و ھەندى ھەلۈمەرجى پىتىدادسەپى كە خۆي حەزى لى نىيە. وەك: شۇتىنى شەواھەنگەكان، مەسەلەي خواردنەوە و مەرجى ھونەرمەندەكان و....

ئەنجامى باسەكەمان ئەوھىدە: چالاکى کولتورو لە لايەن لواندۇو پېشىوازى لى ناكىرىتىت، بەلام شەواھەنگەكان لايەنگەر و ھۆگرىيان زۇرە. لېرەدا ئەركى يەکىتىي لوان ئەوھىدە بە كەلک و ھەرگەتن لەم حەز و خوليايدى لوان، بتوانى ھەندى چالاکى کولتورو رىتكىخا و شەواھەنگەكانىش لەم بارە "بازارى" ئىمپۇر زىگار كات؛ بۇ ئەوھى ئەو شەوانە له ھەمان كاتدا كە دەبىتە شۇتىنى كۆپۈنەوەي و يەكتەناسىنى لوان، له ھەمان كاتدا بىنكەيەكى ناسىن و فيرىبونى كولتورو كوردىش بن.

سەمۇتار

ژماره ۱۱/۱۰ یولی ۱۹۹۴

یه‌کیتی لاوانی کوره سوید

Ansvarigutgivare:

Shaho Khizri

Chefredaktör:

Ako Nejmeddin

خاوند یمیتیاز: شاهز خزری

سەرنوسر: ئاکۇ نەجمەدین

دەستەنی نۇرسەران:

کۆیستان نامىتى - ھەلۇنىكەس - نەشىمىل

ئازام - ئالان مىلانى - مىۋە بەرزنە -

ئاتىما باتى - دانا توانا - مەحمود

مەركەدەپى - چۈمان ھەردى - مام باپىرى.

فۇتۆگراف: ئارى فوارد

"دیدار" شۇنىڭىكە بېرەنگانىنە و بلوڭىنەوە بىررای لابىن ئەم گۇفارە لە لابىن يەکىتى لوانىنە شەش زىمارەنى لە سالدا لىنەرەچى. دیدار مەافى راسىتلىرىنىنە و كورتلىرىنە وەي باپتە كانى ھېيە.

نەزەرخى ئابۇنەسى سالانە بەمجزىدە:

بۇلۇن	۱۲.
بۇگۇران	۱۸.
بۇدام و دەزگاي دەلەتى	۲۰۰
بۇلۇنانى تر	۲۰.
دانى	۲۵

DIDAR

Box: 490 82
100 28 Stockholm

SWEDEN

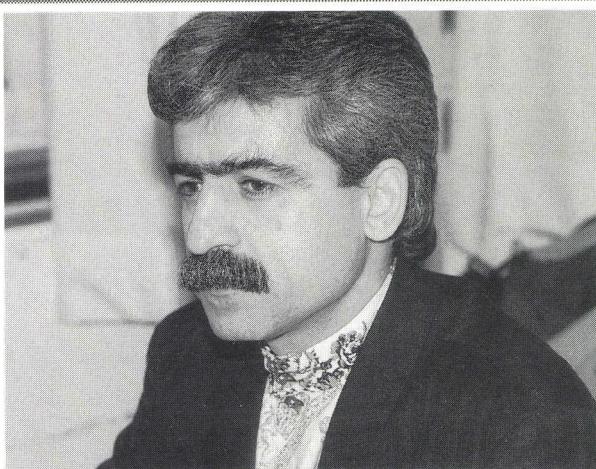
Tel: 08- 652 85 85
Fax: 08- 650 21 20
Postgiro: 644 78 00 - 1

ISSN. 1102 - 9005

وېتىنە بەرگ:

ھونەرمەند دەلال

لەم ژمارەيەدا

"زىيان و شىيوهى گوزەران بۇ خىيزانە بىيگانەكان لە ئەوروپادا ھېتنىدە سانانىيە."

ناسىز دەزازى:

ئەو باوکەى بە نىازى پەرەرەدەيەكى بە جىن و گۇنجاقا تەنگ بە مندالەكانى ھەلەدەچىنى، دەجى ئەوه بىانى كە ئەو كارەى تەننیا زەمینە بۇ سەرەرقىي ئەوان خوش دەكا.

/ل: ۱۵

ھەندى لە كىچەكان دلىان لە دەست كورى كورى خوتىنە، لەم ژمارەيەدا كچىيلىكى كورد، سكالاى خۆى لە كورىكى كورد بۇ ناردەوەين و دەنۇسى: "...."

/ل: ۲۶

خۆشەويىتى، سىكىن، پىيوهندى

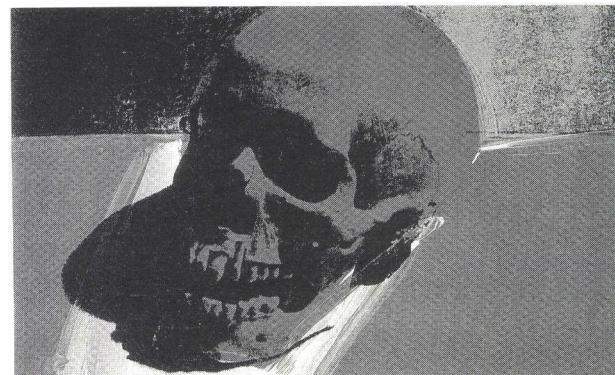
دیدار ماواھىيە كە بۆتە گۆرەپانى باس و دەمەتەقى لە مەرپىيەندى دلىدارى نىوان لوان و كەسايەتى كور و كچى كورد، لە باسى ئەمچارەماندا ئاوريتىك لە سەرجەمى ئەو باسانە دەدرىتەوە و لە روانگەيەكى دىكەوە سەيرى ئەم كىشەيە دەكىرى. /ل: ۷

ترىس، ترىس شەو كچە بىيانىيائى كە كورەكانىان بەرە و كورەستان دەرۇن و بە زىيىكى كورە دەگەرىنەوە.

كورتە چىرۆكى ترىس: سەرى لە سەر شىلکەي رانەكانى دانابۇو... دەستى دابۇوە بەر شەپۇلى مۇسيقاکە و رۆحى لە گەل لەنچەي نۆتەكاندا دەشىيا، پە نىجە درېتەكانى لە ناو قىئە زەردە كورتەكەيدا دەگىرە و لە ئارامىيەكى دەدا بە دەرۇونى... /ل: ۲۰

ماواھىيە كە لاؤەكان بۇ خوتىنەن بەرە و لاتانى دېكە دەرۇن، لەم ژمارەيەدا چاپىيەكە و تىتىكىمان لە گەل دوو كەس كەردو، كە يەكىان بۇ ئەمەرىكى چووه و ئەويىدىكەشيان رووى لە ئىتاليا كەردىبوو. /ل: ۲۴ و ۲۳

ھەوالەكانى ناو خوارووو نىشتىمانە كەمان ھەممۇ لايەكى نىيگەران كەردووە. ھاوارى شەپ راگرن، بۆتە ھاوارى كۆمەلانى خەلکى كورەستان. با لىرە، ئىمەش و تىرای ھەممۇ دلىسۆزانى گەلە كەمان ھاوار بىكەين: شەپ راگرن! ل ٤

بی بار

زناره ۱۱ و ۱۲ / پیوپیشہر ۱۹۹۴

